

Úradný vestník

Európskej únie

C 54

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 54

19. februára 2011

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah	Strana
	I Uznesenia, odporúčania a stanoviská	
	STANOVISKÁ	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	467. plenárne zasadnutie 8. – 9. decembra 2010	
2011/C 54/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Energetická stratégia na roky 2011 – 2020	1
2011/C 54/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Island ako kandidátska krajina (prieskumné stanovisko)	8
2011/C 54/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Rady o štátnej pomoci na zatvorenie uhoľných baní neschopných konkurencie (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	15
2011/C 54/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Bezpečnosť dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore v EÚ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	20
2011/C 54/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Vzťahy medzi EÚ a Ruskom (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	24
	III Prípravné akty	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	467. plenárne zasadnutie 8. – 9. decembra 2010	
2011/C 54/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa meracích jednotiek KOM(2010) 507 v konečnom znení	31

SK

Cena: 4 EUR

(Pokračovanie na druhej strane)

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah (pokračovanie)	Strana
2011/C 54/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prípustnej hladine hluku a o výfukových systémoch motorových vozidiel KOM(2010) 508 v konečnom znení	32
2011/C 54/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochranných konštrukciách chrániacich pri prevrátení, ktoré sú namontované na zadnej časti úzkorozchodných kolesových poľnohospodárskych a lesných traktorov KOM(2010) 510 v konečnom znení	33
2011/C 54/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o identifikácii alebo rozlíšení druhu, ku ktorému potraviny patria KOM(2010) 506 v konečnom znení	34
2011/C 54/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 460/2004 o zriadení Európskej agentúry pre bezpečnosť sietí a informácií, pokiaľ ide o jej trvanie KOM(2010) 520 v konečnom znení	35
2011/C 54/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach prístupu k verejne regulovanej službe, ktorú ponúka celosvetový satelitný navigačný systém zriadený v rámci programu Galileo KOM(2010) 550 v konečnom znení	36
2011/C 54/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1060/2009 o ratingových agentúrach KOM(2010) 289 v konečnom znení	37
2011/C 54/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../... o schválení poľnohospodárskych alebo lesných vozidiel KOM(2010) 395 v konečnom znení	42
2011/C 54/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o mimoburzových derivátoch, centrálnych zmluvných stranách a archívoch obchodných údajov KOM(2010) 484 v konečnom znení	44
2011/C 54/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady .../.../EÚ o práve na informácie v trestnom konaní KOM(2010) 392 v konečnom znení	48
2011/C 54/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2001/18/ES, pokiaľ ide o možnosť členských štátov obmedziť alebo zakázať pestovanie geneticky modifikovaných organizmov na ich území KOM(2010) 375 v konečnom znení	51
2011/C 54/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Digitálna agenda pre Európu KOM(2010) 245 v konečnom znení	58

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

467. PLENÁRNE ZASADNUTIE 8. – 9. DECEMBRA 2010

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Energetická stratégia na roky 2011 – 2020

(prieskumné stanovisko)

(2011/C 54/01)

Spravodajca: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALER**

Európska komisia sa 12. mája 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadať Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému

„Energetická stratégia na roky 2011 – 2020“

(prieskumné stanovisko).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 16. novembra 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 9. decembra 2010) prijal 138 hlasmi za, pričom 40 členovia hlasovali proti a 21 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod a zhrnutie

1.1 Európska komisia má v úmysle prijať stratégiu v oblasti energetiky na roky 2011 – 2020 a plán na vytvorenie energetického systému s nízkymi emisiami CO₂ do roku 2050. Komisia požiadala výbor, aby k jej práci prispel vypracovaním prieskumných stanovísk na tieto dve témy.

1.2 Výbor uvítal skutočnosť, že sa tieto dve témy spracúvajú spoločne. Investície do energetiky majú dlhý životný cyklus a je veľmi dôležité, aby sa stratégia na nasledujúcich desať rokov zameriavala na dlhodobšie ciele do roku 2050.

1.3 Komisia vydala súhrnný dokument „Príprava novej európskej energetickej stratégie na roky 2011 – 2020“ ako podklad na konzultáciu. Prvá časť tohto stanoviska zhrňa názory a odporúčania výboru. Druhá časť načrtáva hlavné témy, ktorými by sa stratégia mala zaoberať. V tretej časti sa výbor vyjadruje ku konkrétnym otázkam, ktoré do diskusie vniesol súhrnný dokument Komisie.

1.4 Počas ostatných 200 rokov sa svetová energetika a doprava spoliehali predovšetkým na fosílna palivá. V tomto období sa fosílna palivá ťažili z bohatých zdrojov za pomerne nízke ceny a rozvinutej časti sveta umožnili dosiahnuť obrovské zvýšenie produktivity a životnej úrovne.

1.5 Experti sú však zajedno v tom, že v nasledujúcich 40 rokoch poklesnú zásoby ropy a zemného plynu, vyostří sa konkurenčný boj o ostávajúce zdroje a zvýšia sa ich ceny. Uhlie bude aj naďalej pomerne hojne dostupné a jeho ponuka nebude v nasledujúcom storočí pravdepodobne natoľko ohrozená. Svet však naliehavo potrebuje znížiť objem emisií CO₂ zo spaľovaných fosílnych palív, aby sa predišlo katastrofickým klimatickým zmenám, a to sa týka tak uhlia, ako aj ropy a zemného plynu.

1.6 Svet preto musí do roku 2050 transformovať svoju energetickú základňu a využívanie energie. Čo najskôr sa musia presadzovať všetky možné alternatívne zdroje energie. V oblastiach, kde sa využívajú fosílna palivá, bude nutné zachytávať väčšinu emisií CO₂ pri zdroji a ukladať ich, resp. ich znovu použiť, aby sa zabránilo ich úniku do ovzdušia. A v každom odvetví sa energia musí využívať oveľa účinnejšie ako dnes.

1.7 Účinné zvládnutie tejto transformácie je jednou z najdôležitejších úloh spoločnosti a vlád 21. storočia. Vyžiada si to nový spôsob stanovovania cien energií a energetických služieb, najmä preto, aby sa zabezpečilo, že využívanie fosílnych palív bude pokrývať všetky náklady celosvetového zaťaženia emisiami CO₂, pričom budú potrebné rozsiahle investície do nových technológií, nové silné partnerstvá medzi priemyslom a úrovňami správy na vytvorenie nevyhnutnej infraštruktúry, a zmeny postoja verejnosti k využívaniu energie a jej cene.

1.8 Jednotlivé krajiny budú musieť úzko spolupracovať na dosiahnutí potrebných zmien. Konkurencia v procese transformácie však bude veľmi intenzívna. Konkurenčný boj o prístup k ostávajúcim zdrojom ropy a zemného plynu sa vystupňuje, a zároveň vzniknú nové oblasti hospodárskej súťaže na poli rozvoja alternatívnych zdrojov energie a energeticky účinných výrobkov a služieb. Krajiny a regióny, ktorým sa rýchlo podarí dosiahnuť vyššiu energetickú účinnosť a efektívne využitie energie z alternatívnych zdrojov, upevnia svoje konkurenčné postavenie. Postavenie tých, ktorí prešľapujú na mieste a otáľajú s transformáciou, sa naopak oslabí.

1.9 Európa a Európska únia sa momentálne nachádzajú v kritickom bode tohto vývoja. Majú pádny dôvod pokračovať v transformácii, keďže sú veľmi závislé od zahraničného dovozu ropy a zemného plynu a akékoľvek prípadné obmedzenia dodávok ich môžu ohroziť. Vždy boli hybnou silou zvyšovania povedomia verejnosti i politickej sféry o hrozbe klimatických zmien a boli priekopníkmi rozvoja niektorých alternatívnych zdrojov energie, ktoré budú potrebné v budúcnosti, a opatrení na zvyšovanie energetickej účinnosti v určitých kľúčových odvetviach.

1.10 Európa si však nemôže dovoliť zaspáť na vavrínoch. Proces transformácie ešte neprebíha natoľko rýchlo, aby mohol pokračovať samočinne, a navyše súčasné hospodárske ťažkosti a z nich vyplývajúca krátkozrakosť by ho ľahko mohli výrazne

zabrzdiť. Iné krajiny a regióny, ako Čína a USA, sa však zatiaľ chystajú rýchlo zakročiť. Je pravdepodobné, že najmä Čína sa stane veľmi silným konkurentom v rozvoji alternatívnych zdrojov energie.

1.11 Pre Európu je veľmi dôležité, aby transformácia energetiky znovu nabrala tempo. Nová energetická stratégia EÚ by na to mohla a mala poskytnúť rámec. Mala by stanoviť ciele a úlohy a načrtnúť opatrenia a štruktúry, ktoré budú potrebné na jej uskutočnenie. Prijatie stratégie Radou a inštitúciami musí byť príležitosťou zmobilizovať jednotnú politickú, podnikateľskú a spoločenskú vôľu zrealizovať potrebné zmeny. Táto príležitosť sa nesmie zmeškať, ani premárniť.

2. Kľúčové prvky stratégie

2.1 Nová európska energetická stratégia na roky 2011 – 2020 musí byť založená na minimálne troch základoch: bezpečnosti dodávok, hospodárstve s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a energetickej konkurencieschopnosti. Výbor podporuje úsilie zamerané na prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a zvýšenie bezpečnosti dodávok, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že v súhrnnom dokumente Komisie z mája 2010 „Príprava novej európskej energetickej stratégie na roky 2011 – 2020“ bola otázka konkurencieschopnosti venovaná príliš malá pozornosť. Vytvorenie hospodárstva s nízkymi emisiami CO₂ zvýši zo strednodobého hľadiska konkurencieschopnosť Európy vo svete. Avšak z krátkodobého hľadiska hrozí reálne riziko, že v dôsledku úhrnných nákladov všetkých odvetví energetickej politiky dôjde k presunu zdrojov emisií zlučenin uhlíka a pracovných miest, ak sa bezodkladne neprijmú vhodné opatrenia.

2.2 Podľa názoru EHSV možno kľúčové prvky stratégie zhrnúť do týchto kategórií:

- správne pochopenie ekonomických signálov,
- voľba správnych technológií,
- uvoľnenie finančných zdrojov,
- voľba vhodných inštitúcií a štruktúr (verejných i súkromných),
- zaistenie záväzku spotrebiteľov a verejnosti,
- vytvorenie európskej aliancie a partnerstva na uskutočnenie transformácie a dosiahnutie všeobecnej dohody o cieľoch, rýchlosti postupu a konkrétnych úlohách, ktoré treba splniť v konkrétnych lehotách.

2.3 **Ekonomické signály.** Z ekonomického hľadiska je najdôležitejším prostriedkom na dosiahnutie nevyhnutnej transformácie energetiky správne stanovovanie cien energie, vrátane všetkých externých vplyvov jej výroby a využívania. Práve výroba a využívanie energie by mali v plnej výške znášať náklady vytváraného CO₂ a jeho celosvetovo negatívnych vplyvov.

2.4 Súčasná celosvetová situácia má však k tomu veľmi ďaleko. Výrobcovia a užívatelia energie ani zďaleka nenesú plné náklady dosahu emisií CO₂ a na mnohých miestach dokonca stále dostávajú nemorálne dotácie na zníženie svojich nákladov a podporu dopytu a s ním spojenej produkcie emisií CO₂. V budúcnosti by cieľom politiky malo byť zabezpečiť, aby boli emisie CO₂ zo spaľovania fosílnych palív v plnej výške zatažené nákladmi, ktoré tieto emisie spôsobujú. Akékoľvek zostávajúce dotácie by sa mali dôslednejšie zamerať na:

- podporu výskumu a vývoja nových technológií,
- stimuláciu využívania nových vznikajúcich technológií s nízkymi emisiami CO₂ na obmedzené obdobie, kým nezískajú stabilné postavenie na trhu,
- podnecovanie zavádzania opatrení a techník na zvyšovanie energetickej účinnosti,
- pomoc chudobnejším alebo zraniteľným domácnostiam pri zabezpečení energetických služieb, ktoré potrebujú.

2.5 Európa dosiahla určitý pokrok pri vytváraní lepšej štruktúry oceňovania. Avšak jestvujúca spleť rôznych palivových daní v jednotlivých krajinách, niekoľkých prežívajúcich výrobných dotácií, nedokonalý a nestabilný systém obchodovania s emisnými kvótami atď. nedávajú ani zďaleka stabilné a nemenné cenové signály, ktoré dodávatelia energie a spotrebiteľia potrebujú, aby mohli s dôverou plánovať nevyhnutné rozsiahle i menšie investície. Nová energetická stratégia by mala stanoviť jasné ciele a úlohy, pokiaľ ide o:

- odstránenie nemorálnych dotácií v celej energetike a súvisiacich odvetviach, a to tak na strane výroby, ako aj na strane spotreby,
- rozsiahlejšiu harmonizáciu zdaňovania všetkých palív, postupov a výrobkov, ktoré produkujú skleníkové plyny,
- stanovenie náležitej ceny emisií CO₂ vo všetkých odvetviach, či už rozšírením systému obchodovania s emisnými kvótami a odstránením medzier v ňom, alebo inými fiškálnymi nástrojmi,
- zameranie akýchkoľvek zostávajúcich dotácií na uvedené konkrétne účely.

2.6 Ceny energií sa pravdepodobne udržia na vyššej úrovni ako v minulosti a zásoby niektorých energetických zdrojov Európy môžu byť občas obmedzené. Energiu treba využívať čo najúčinnšie, aby sa podarilo udržať celkovú spotrebu energie a objem potrebných nových investícií na zvládnuteľnej úrovni. Vo všetkých odvetviach treba s maximálnym nasadením podporovať energetickú účinnosť.

2.7 Je dôležité stanoviť správne ceny, avšak podľa názoru výroby to v žiadnom prípade nestačí na to, aby sa vývoj neodvratne pohol smerom k hospodárstvu s nízkymi emisiami CO₂. Skôr ako

sa hybnou silou stane samotný trh, bude potrebných mnoho ďalších opatrení a iniciatív, najmä v úvodnej fáze.

2.8 **Správne technológie.** Na podporu rozvoja a zavedenia alternatívnych zdrojov energie, vrátane celej škály obnoviteľných zdrojov, je naďalej potrebné vyvíjať značné úsilie. Keď sa využívanie alternatívnych zdrojov plne rozvinie, mali by byť v plnej miere konkurencieschopné a okrem pozitívneho rozdielu, ktorý pre ne bude vyplývať zo správnej ceny emisií CO₂, už nebudú potrebovať inú pomoc. Avšak mnohé z týchto technológií budú vo vývoji až do roku 2020 a pravdepodobne budú potrebovať finančnú podporu prostredníctvom výskumných a vývojových programov, garantovaných sadzieb za dodávku do siete alebo iných stimulov investícií, ako aj podporu rozvoja vhodnej infraštruktúry.

2.9 Mnohé alternatívne zdroje energie sa pravdepodobne najúčinnšie využijú na výrobu elektrickej energie. Na optimalizáciu ich prínosu a čo najlepšie využitie jestvujúcej kapacity výroby elektrickej energie bude potrebné značne posilniť a rozšíriť elektrickú sieť na miestnej, národnej a európskej úrovni, a tiež zabezpečiť, aby dokázala zvládnuť napájanie z rôznych zdrojov a v rôznom rozsahu, ako aj meniaci sa dopyt.

2.10 Pohotovostná kapacita alebo uchovávanie energie (spolu s integrovanou sieťou) budú v budúcnosti zohrávať ešte dôležitejšiu úlohu ako v súčasnosti, pretože si budú musieť poradiť s fluktuujúcou dodávkou z obnoviteľných zdrojov, ako je veterná a slnečná energia, a fluktuujúcim dopytom. V tejto súvislosti by mohol popri ostávajúcich elektrárňach na fosílnych palivách (predovšetkým plynových elektrárňach) vybavených systémami na zachytávanie emisií CO₂ narastať význam vodných elektrární, elektrární využívajúcich biomasu, zásobníkov plynu a rozsiahleho uchovávanie energie v akumulátoroch.

2.11 Niektorí autori sa domnievajú, že nová generácia jadrových elektrární bude zohrávať významnú úlohu v novom hospodárstve s nízkymi emisiami CO₂, a niektoré európske i mimoeurópske krajiny prijímajú opatrenia na predĺženie životnosti jestvujúcich elektrární a výstavbu nových. Väčšina členov výboru je zajedno s názorom, že jadrová energetika bude musieť zohrávať úlohu pri transformácii Európy na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂. Konvenčná výroba elektrickej energie v jadrových elektrárňach je už dosť rozvinutá a výbor sa domnieva, že výstavba každej novej jadrovej elektrárne by sa mala podmieniť pokrytím všetkých hospodárskych nákladov na prevádzku, poistenie, prípadné vyradenie z prevádzky, ukladanie odpadu a jeho likvidáciu, a to bez akýchkoľvek zjavných či skrytých dotácií.

2.12 Uhlie bude po niekoľko nadchádzajúcich desaťročí naďalej významným zdrojom energie, najmä na výrobu elektrickej energie. Na obmedzenie dosahu CO₂ sa treba rázne snažiť vyvíjať a inštalovať systémy na zachytávanie a ukladanie CO₂, pričom treba stanoviť harmonogram inštalácie týchto zariadení vo všetkých tepelných elektrárňach spaľujúcich uhlie.

2.13 Je potrebné rozhodne presadzovať energetickú účinnosť a elimináciu emisií CO₂ vo všetkých odvetviach, predovšetkým vrátane dopravy, bývania, stavebníctva, energetiky a všetkých energeticky náročných odvetví priemyslu.

2.14 Uvoľnenie finančných zdrojov. Takáto transformácia energetiky si v nasledujúcich 20 rokoch vyžiada obrovské investície, približne tri- až štyrikrát vyššie, ako je súčasná úroveň investícií. Predpokladom expanzie je ambiciózna európska stratégia, ktorá vytýči jasné ciele a vytvorí vhodný, spoľahlivý a stály regulačný rámec, stimuly a ďalšie formy podpory príslušným odvetviám, čím im umožní stabilne napredovať v napĺňaní stanovených cieľov.

2.15 Vhodné inštitúcie a štruktúry. Transformácia si tiež vyžiada významné posilnenie inštitucionálnych opatrení, ktoré umožnia plánovať a usmerňovať vývoj, a zároveň naďalej podnecovať dynamický a konkurencieschopný trh, aby sa uskutočňovali nevyhnutné investície. Na európskej úrovni je potrebné opätovne preskúmať a integrovať alebo koordinovať plánovanie dodávok energie, správu siete a reguláciu trhu s energiou a jeho tarifných štruktúr, aby sa zaistil ich súlad s cieľmi energetickej stratégie na roky 2011 – 2020.

2.16 Tento nevyhnutný obrat si vyžiada urýchlené a značné zmeny v európskych modeloch výroby a spotreby. Čo sa týka odvetvia výroby, vďaka rozvoju obnoviteľných zdrojov energie a energeticke účinných výrobkov a služieb vznikne v energetike mnoho nových podnikov a pracovných miest, v starších častiach tohto odvetvia však iné zaniknú. Na harmonické zvládnutie tohto prechodu bude potrebný rozsiahly program zvyšovania povedomia, odbornej prípravy a preškolenia.

2.17 Svetový trh s novými technológiami a riešeniami potrebnými na transformáciu energetiky sa prudko rozrástá. Európa musí rozšíriť svoj výskum a vývoj a podporovať svoj vlastný priemysel a podniky, aby si zaistila miesto na tomto dynamickom a konkurenčnom trhu.

2.18 Účasť spotrebiteľov, malých a stredných podnikov a verejnosti. Na strane dopytu je potrebné investovať značné úsilie do vzdelávania a motivovania spotrebiteľov, čiže domácností a podnikov, aby sa dokázali zhostiť svojej úlohy a prispeli k rozumnej spotrebe, ktorá bude v budúcnosti potrebná. Všetci spotrebiteľia (podniky i domácnosti) budú potrebovať vhodné informácie o dostupných možnostiach, ako môžu účinnejšie využívať energiu a prispieť k prechodu na obnoviteľné zdroje dodávky energie. V mnohých prípadoch budú potrebovať stimuly, aby podnikli kroky na úsporu energie alebo inštalovali zdroje obnoviteľnej energie.

2.19 Ceny energií sa pravdepodobne udržia na vyššej úrovni ako v minulosti, preto je potrebné dôkladne posúdiť ich dosah na domácnosti v hmotnej núdzi a zraniteľné skupiny obyvateľstva a prispôsobiť politické opatrenia týmto zisteniam. Tieto domácnosti by mali byť prednostnými kandidátmi na získanie pomoci pri zavádzaní energeticke účinných opatrení, pretože im môžu chýbať zdroje na to, aby takéto kroky podnikli samostatne a tiež preto, že vyššie ceny energií im spôsobia väčšie ťažkosti ako ekonomicky silnejším vrstvám.

2.20 Európska aliancia za zmenu. EÚ a jej členské štáty musia spojiť svoje sily a spolupracovať pri nevyhnutnej technickej a hospodárskej integrácii jednotného trhu s energiou a zapojiť do

tohto úsilia relevantné odvetvia priemyslu, aby potrebná rozsiahla transformácia prebehla rýchlo. Všetci musia byť súčasťou stratégie EÚ a všetci ju musia spolu realizovať.

2.21 Ciele. Výbor by považoval za užitočné, keby v záujme udržania tempa zmien stratégia EÚ stanovila súbor pevných a vzájomne nadväzujúcich termínov realizácie jednotlivých etáp transformácie. Pre každý z cieľov by potom bolo potrebné stanoviť súbor vykonávacích opatrení a investičných plánov vypracovaných v spolupráci so zástupcami priemyslu a inými zainteresovanými subjektmi. Môže ísť napríklad o:

- ciele v oblasti obnoviteľných zdrojov energie stanovené na rok 2020 a ďalšie ciele na roky 2030, 2040 a 2050,
- požiadavku vybaviť všetky nové elektrárne na fosílna palivá systémom na zachytávanie alebo odstraňovanie oxidu uhličitého už od začiatku prevádzky hneď, ako sa tieto techniky alebo technológie osvedčia, a stanoviť harmonogram vybavenia všetkých existujúcich elektrární,
- lehoty na dosiahnutie nulových emisií CO₂ pri všetkých nových obytných i iných budovách a na úpravu všetkých existujúcich budov,
- lehoty na postupné zvyšovanie podielu elektrických vozidiel vo vozovom parku,
- orientačné ciele pri úplnom odstraňovaní využívania fosílnych palív v domácnostiach na vykurovanie a varenie.

2.22 Všetky tieto jednotlivé ciele a opatrenia treba začleniť do komplexnej stratégie znižovania emisií skleníkových plynov a zosúladiť ich so všeobecným cieľom dosiahnuť do roku 2020 20 % (alebo 30 %) zníženie objemu emisií skleníkových plynov.

3. Prioritné oblasti novej energetickej stratégie, ktoré Komisia stanovila vo svojom konzultačnom dokumente

3.1 Moderné integrované siete. Výbor je zajedno s Komisiou v tom, že vývoj mohutnejšej, odolnejšej, inteligentnejšej a integrovanej sieťovej infraštruktúry má pre Európu najvyšší význam. V záujme zaistenia najvyššej účinnosti obnoviteľných zdrojov energie by sa mala uprednostniť inštalácia rôznych druhov obnoviteľných zdrojov v oblastiach, ktoré sú na to najvhodnejšie (veterná energia v najveternejších oblastiach, slnečná energia v slnečných oblastiach), pričom na prenos energie na miesto určenia by sa mali využiť účinné siete. Túto optimalizáciu sa na Európskej úrovni podarí dosiahnuť, ak sa bude celý systém výroby elektrickej energie v Európe vnímať ako jednotný integrovaný systém. Je potrebné vytvoriť „jednotnú európsku sieť“, ako aj spoločné projekty a štruktúry na jej projektovanie a prevádzku. Na optimalizáciu skĺbenia ponuky a dopytu bude na všetkých úrovniach potrebné zabezpečiť inteligentné riadenie a prevádzkovanie siete. Integrovaná sieť bude popri iných úlohách musieť zvládnuť dodávku energie zo vzdialených zdrojov (napr. z veterných turbín vzdialených od pobrežia alebo slnečných kolektorov v púšti), pričom na rôznych úsekoch siete bude potrebné optimalizovať využívanie striedavého a jednosmerného prúdu, aby sa obmedzili straty energie v rámci celej siete.

3.2 Komisia a členské štáty musia prehĺbiť vzájomnú spoluprácu, ako aj spoluprácu so všetkými európskymi sieťami prevádzkovateľov prenosových sústav, aby vytvorili koordinovanú štruktúru plánovania rozvoja a správy integrovanej siete, vrátane technických i finančných parametrov jej budovania a prevádzkovania.

3.3 Výbor súhlasí s Komisiou, že bude dôležité zaviesť inteligentné meranie na všetkých úrovniach spotreby, vrátane jednotlivých domácností. Spotrebiteľia budú od dodávateľov palív a verejných orgánov potrebovať značnú pomoc, aby pochopili informácie, ktoré im inteligentné merače ponúknu a mali skutočnú možnosť rozhodnúť sa, ako tieto informácie využijú na optimalizáciu svojej spotreby energie.

3.4 Pokrok smerom k energetickému systému s nízkym objemom emisií CO₂. Európska únia sa zaviazala, že do roku 2020 zníži svoje emisie CO₂ o 20 % a o 30 %, ak sa aj ostatné krajiny zaviazajú k podobným cieľom. Tieto ciele sú významnou hybnou silou mnohých iných oblastí politiky a investícií do nových energetických systémov, ktoré z nich budú prameniť. Podľa názoru výboru by bolo vhodné, aby sa EÚ v súlade s návrhom ministrov životného prostredia Nemecka, Francúzska a Spojeného kráľovstva zaviazala k náročnejšiemu cieľu znížiť do roku 2020 emisie CO₂ o 30 % namiesto 20 %, ak jej to hospodárske a sociálne podmienky umožnia bez straty konkurencieschopnosti a pod podmienkou, že tento krok budú sprevádzať opatrenia a investície nevyhnutné na jeho dosiahnutie.

3.4.1 Európska únia je už na najlepšej ceste k dosiahnutiu 20 % zníženia emisií CO₂ do roku 2020 (do roku 2009 sa jej podarilo znížiť emisie o 17 %) a stimul v podobe ambicióznejšieho cieľa by mohol prispieť k rýchlejšej energetickej transformácii, účinnejšiemu fungovaniu trhu s emisijnými kvótami na CO₂ a zlepšeniu dlhodobého konkurenčného postavenia Európy. Avšak z politického hľadiska, ako aj z hľadiska ochrany krátkodobej konkurencieschopnosti európskeho priemyslu (najmä energeticky náročných odvetví) by bolo určite oveľa jednoduchšie dosiahnuť 30 % zníženie emisií skôr, keby sa ostatné priemyselné krajiny zaviazali k rovnakým obmedzeniam a keby čím viac vyspelejších rozvojových krajín súhlasilo s tým, že adekvátne prispievajú k celosvetovému úsiliu. Znamenalo by to, že investičné náklady a bremeno zvládania energetickej transformácie, ktoré sa prejaví na cene energií, by boli spravodlivejšie rozdelené medzi všetky významné krajiny a minimalizoval by sa presun emisií CO₂.

3.4.2 EÚ sa doposiaľ snažila v rámci rokovaní ponúknuť možnosť zvýšiť cieľ do roku 2020 na 30 %, aby presvedčila ostatné krajiny prijať porovnateľné záväzky. Avšak ani v Kodani, a ani neskôr, sa to neukázalo ako účinná taktika. S ubiehajúcim časom sa príležitosť využiť ambicióznejšie ciele do roku 2020 ako prostriedok na urýchlenie energetickej transformácie neustále znižuje.

3.4.3 Keďže naďalej chýba komplexná celosvetová dohoda o klimatických zmenách, EÚ by mala zvážiť skorý posun k 25 % zníženiu emisií do roku 2020, a zamerať sa tak na spodnú hranicu

rozmedzia, ktoré IPCC na ten rok odporučil pre rozvinuté krajiny. Tým by sa zabezpečil transformačný prínos v podobe včasného prijatia ambicióznejšieho cieľa, pričom by si EÚ zachovala možnosť ponúknuť pri rokovaniach ďalších 5 %, aby podnietila ostatné krajiny k väčšiemu nasadeniu v nasledujúcich dvoch rokoch.

3.5 Urýchlený posun týmto smerom by viedol k nižším horným hraniciam pri obchodovaní s emisijnými kvótami a teda vyššej a účinnejšej cene emisijných kvót. Výbor sa domnieva, že ak má systém obchodovania s kvótami priniesť skutočné výsledky, je potrebné stanoviť minimálnu cenu vo výške aspoň 30 EUR a zaistiť, že EÚ sa významnejšie zníženie emisií CO₂ podarí dosiahnuť skôr vďaka správnym investíciám, ako vývozom do iných častí sveta prostredníctvom mechanizmu čistého rozvoja. EHSV je však presvedčený, že aj napriek týmto zlepšeniam je potrebné zachovať si realistické očakávania, pokiaľ ide o výsledky, ktoré je možné dosiahnuť iba obchodovaním s kvótami. Navyše sa môže ukázať, že z hľadiska politiky a hospodárskej súťaže nie je prijateľné významne posilniť systém v EÚ, kým iné časti sveta otáľajú s prijatím porovnateľných krokov. Aby transformácia energetiky prebehla v potrebnom tempe, bude ako súčasť komplexnej stratégie potrebné zaviesť mnoho politických opatrení v súlade s odporúčaniami tohto stanoviska, pričom v ďalšej stratégii môžu tieto opatrenia získať väčší význam, ak sa v praxi budú naďalej prejavovať nedostatky systému obchodovania s emisijnými kvótami.

3.6 EÚ už dosiahla značný pokrok v stanovovaní noriem minimálnej energetickej účinnosti budov, vozidiel a celej škály iných tovarov a služieb. Ale tieto hranice sa vždy dajú rozšíriť a sprísniť. Zároveň treba ešte stále mnoho urobiť pre zabezpečenie uplatňovania a dodržiavania týchto noriem. Komisia bude musieť zvýšiť tlak na členské štáty, aby vypracovali príslušné akčné plány a stratégie energetickej účinnosti.

3.7 Vedúce postavenie v oblasti technologickej inovácie. Technologická inovácia bude mať pre energetiku kľúčový význam pri vývoji nových produktov a služieb, ako aj pri znižovaní ich cien na prijateľnú úroveň. Hrozí, že Európa zaostane za významnými svetovými konkurentmi v tomto odvetví, a preto musí zintenzívniť výskum a vývoj (verejný i súkromný) v oblasti kľúčových nových technológií. Na európskej úrovni by sa mal urýchlene začať uplatňovať Európsky strategický plán pre energetické technológie.

3.8 Energetika by mala získať prioritnejšie postavenie vo všetkých relevantných programoch EÚ, najmä pokiaľ ide o štrukturálne fondy. Aj členské štáty by vo svojich investičných plánoch mali energetike prideliť významnejšie miesto, osobitne vo vzťahu k energetickej účinnosti a rozvoju obnoviteľných zdrojov energie. EÚ a členské štáty by mali zaistiť, že súkromné podniky pôsobiace v odvetví dodávky a distribúcie energie, resp. energeticky účinných výrobkov a služieb budú mať k dispozícii stabilný rámec právnych predpisov a stimulov, ktorý im umožní prispieť k vyvíjanému úsiliu.

3.9 Výbor súhlasí s tým, že miestne a regionálne samosprávy zohrávajú mimoriadne dôležitú úlohu pri podpore energetickej účinnosti na svojom území a pri koordinácii plánov rozvoja obnoviteľných zdrojov energie. Odporúča poskytnúť európsku podporu vynikajúcim iniciatívam, ktoré v oblasti energetiky rozvíja Dohovor primátorov a starostov, a zároveň hľadať prostriedky na rozšírenie a rozvoj tejto iniciatívy.

3.10 **Silná a koordinovaná zahraničná politika v oblasti energetiky.** Výbor súhlasí s tým, že EÚ by prospela koordinovanejšia energetická politika vo vzťahu k tretím krajinám. Avšak bez ohľadu na to, ako účinne bude Európa koordinovať svoju politiku, z medzinárodného hľadiska ostane zraniteľnou, ak bude aj naďalej závislá na dovoze fosílnych palív z iných častí sveta, najmä ak jej dovoz pochádza len z niekoľkých kľúčových krajín. Čím rýchlejšie bude môcť EÚ napredovať k vyššej účinnosti, nižšej miere celkovej spotreby a menšej závislosti na dovoze fosílnych palív zo zahraničia, tým bezpečnejšie bude jej postavenie.

3.11 **Ochrana občanov EÚ.** Výbor je zajedno s Komisiou v tom, že prioritou by mali byť opatrenia na vytvorenie rovnakých podmienok pre energetické podniky v celej Európe a podpora transparentnosti pre zákazníkov, pokiaľ ide o všetky aspekty energetických služieb, ktoré využívajú. Všetci spotrebiteľia (podniky i domácnosti) sa budú musieť naučiť venovať väčšiu pozornosť svojej spotrebe energie a príležitostiam na účinnejšie využívanie menšieho množstva energie, ktoré sa objavia.

3.12 Je pravdepodobné, že energetické produkty a služby budú pomerne drahšie, čo bude hospodárskym stimulom týmto smerom. Avšak všetci spotrebiteľia budú oprávnené očakávať čosi viac ako len zvýšenie ceny, niečo, čo by im pomohlo preorientovať sa správnym smerom. Informácie o energetických vlastnostiach tovarov a služieb budú musieť byť omnoho dostupnejšie, spolu s konkrétnymi informáciami o dostupných možnostiach a pomoci pri prechode k účinnejšej spotrebe (napr. rozhodovanie o energetickej účinnosti obytných a iných budov, ekologickejšej možnosti dopravy, ekologickejších možnostiach nakupovania a trávenia dovolenky atď.)

V Bruseli 9. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

Nasledujúci bod stanoviska odbornej sekcie bol zmenený pozmeňovacím návrhom schváleným na plenárnom zasadnutí, získal však spoň štvrtinu odovzdaných hlasov:

Bod 3.4

*„**Pokrok smerom k energetickému systému s nízkym objemom emisií CO₂**. Európska únia sa zaviazala, že do roku 2020 zníži svoje emisie CO₂ o 20 % a o 30 %, ak sa aj ostatné krajiny zaviazu k podobným cieľom. Tieto ciele sú významnou hybnou silou mnohých iných oblastí politiky a investícií do nových energetických systémov, ktoré z nich budú prameniť. Podľa názoru výboru by bolo vhodné, aby sa EÚ v súlade s návrhom ministrov životného prostredia Nemecka, Francúzska a Spojeného kráľovstva zaviazala k náročnejšiemu cieľu znížiť do roku 2020 emisie CO₂ o 30 % namiesto 20 %, ak jej to hospodárske a sociálne podmienky umožnia bez straty konkurencieschopnosti a pod podmienkou, že tento krok budú sprevádzať opatrenia a investície nevyhnutné na jeho dosiahnutie. ~~Bude to ťažké dosiahnuť, pokiaľ sa ďalšie priemyselne rozvinuté krajiny nezaviažu k porovnateľným zníženiam a pokiaľ sa rozvinutejšie krajiny nedohodnú, že primerane prispievajú k celosvetovému úsiliu.~~“*

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu: Za: 88 Proti: 82 Zdržali sa: 26

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Island ako kandidátska krajina**(prieskumné stanovisko)**

(2011/C 54/02)

Spravodajkyňa: **pani CARR**

Podpredseda Európskej komisie Maroš Šefčovič a člen Európskej komisie zodpovedný za rozšírenie Štefan Füle požiadali listom z 28. apríla 2010 Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie prieskumného stanoviska podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na tému

„Island ako kandidátska krajina“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27. októbra 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 9. decembra) prijal 170 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a nikto sa nezdržal hlasovania, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Počas verejnej diskusie usporiadanej na Islande v septembri 2010 sa potvrdilo, že tu v súčasnosti prebieha naozaj ťažký boj, pokiaľ ide o podporu žiadosti Islandu o členstvo v EÚ zo strany verejnosti. Hoci samotné členstvo je naďalej diskutovanou otázkou, zdá sa, že podpora prístupových rokovaní sa v ostatnom čase zvýšila – 64 % respondentov uprednostňuje pokračovanie v procese pristúpenia k EÚ pred stiahnutím žiadosti. V porovnaní s predchádzajúcimi prieskumami ide o značný nárast podpory vo vzťahu k prístupovému procesu.

1.2 Výbor sa domnieva, že nastal čas, aby sa do diskusie verejnosti vo väčšej miere zapojili proeurópske organizácie a objasnili, aké výhody by členstvo v EÚ prinieslo Islandu, ako aj samotnej EÚ. EHSV by mohol prevziať vedúcu úlohu a organizovať podujatia zamerané predovšetkým na poslanie skupín reprezentujúcich „rôzne záujmy“.

1.3 EHSV jednoznačne podporuje členstvo Islandu v EÚ a zdôrazňuje význam zapojenia islandskej občianskej spoločnosti do prístupových rokovaní. Sociálni partneri tradične zohrávajú veľkú úlohu v politickom živote na Islande a majú už väzby s EHSV a európskymi zastrešujúcimi organizáciami.

1.4 Rovnako ako sociálni partneri aj výbor podčiarkuje nevyhnutnosť širšieho zapojenia občianskej spoločnosti prostredníctvom zástupcov z rôznych záujmových skupín. V priebehu prístupového procesu je okrem tradičnejšieho sociálneho dialógu potrebné zabezpečiť tiež „občiansky dialóg“.

1.5 Výbor odporúča, aby sa čo najrýchlejšie vytvoril zmiešaný poradný výbor pre Island, ako to bolo aj v prípade iných krajín pred ich vstupom do EÚ. Výbor sa domnieva, že to bude užitočný nástroj na výmenu názorov a informácií medzi občianskou

spoločnosťou na Islande a v členských štátoch EÚ, na formuláciu spoločných odporúčaní a názorov adresovaných rokujúcim stranám a najmä na posilnenie úlohy organizácií patriacich do skupiny III v priebehu rokovaní o členstve.

1.6 Vzhľadom na vysoký stupeň politického a hospodárskeho rozvoja a členstvo v Európskom hospodárskom priestore (EHP) je Island vo všeobecnosti dobre pripravený (napriek úpadku islandského hospodárstva počas nedávnej krízy) na to, aby prevzal záväzky vyplývajúce z členstva v EÚ, a to najmä v tých oblastiach, na ktoré sa vzťahuje Dohoda o EHP. EHSV taktiež zastáva názor, že ako členský štát EÚ by Island mohol prispieť k rozvoju rôznych oblastí politiky Únie, napríklad pokiaľ ide o udržateľné rybné hospodárstvo, energiu z obnoviteľných zdrojov a arktickú dimenziu. V súčasnosti nemá Island zastúpenie v inštitúciách EÚ s rozhodovacou právomocou.

1.7 Island už síce implementoval podstatnú časť *acquis* EÚ, no v niektorých kľúčových oblastiach, predovšetkým v rybnom hospodárstve a poľnohospodárstve, ešte zostávajú otvorené otázky. EHSV zdôrazňuje, že skupiny občianskej spoločnosti pôsobiace v týchto oblastiach musia zohrávať kľúčovú úlohu v prístupovom procese. Takisto je nevyhnutné zapojiť do prístupového procesu ďalšie dôležité skupiny, ktoré by podporili islandskú vládu pri rokovaní o pristúpení krajiny k EÚ.

1.8 Niektoré vplyvné organizácie občianskej spoločnosti už vyjadrili svoj nesúhlas so žiadosťou Islandu o členstvo. Za takýchto okolností je nanajvýš dôležité, aby organizácie, ktoré majú k členstvu kladný postoj, v blízkej budúcnosti odštartovali verejnú diskusiu o výhodách plynúcich z členstva tak pre Island, ako aj pre samotnú EÚ. EHSV sa domnieva, že užitočná by bola širšia diskusia na národnej i európskej úrovni, ktorá by organizáciám a verejnosti pomohla pri vytváraní si názoru prostredníctvom demokratického procesu, a to berúc do úvahy konsenzuálny prístup na európskej úrovni.

1.9 Negatívna verejná mienka na Islande vo vzťahu k členstvu v EÚ čiastočne pramení z nedoriešeného sporu v súvislosti s bankou Icesave. Preto je ešte dôležitejšie zapojiť občiansku spoločnosť do konštruktívneho dialógu o otázke členstva v EÚ. EHSV trvá na tom, že kauza Icesave by sa mala vyriešiť mimo rámca prístupových rokovaní a že sa nesmie stať prekážkou v prístupovom procese Islandu.

2. Súčasná situácia

2.1 Island požiadal o členstvo v EÚ v júli 2009 a 24. februára 2010 vydala Komisia kladné stanovisko k tejto žiadosti. Európska rada 17. júna 2010 rozhodla o začatí prístupových rokovaní a požiadala Radu, aby prijala všeobecný rokovací rámec. Európsky parlament schválil toto rozhodnutie 28. júna 2010. Prvé zasadnutie medzivládnej konferencie sa uskutočnilo 27. júla 2010.

2.2 Island už implementoval veľkú časť *acquis* EÚ prostredníctvom Dohody o EHP a Schengenskej dohody o pridružení, čo uľahčí proces skríningu a následné rokovania o jednotlivých kapitolách. Avšak v niektorých kľúčových oblastiach, ako napr. poľnohospodárstvo, rybné hospodárstvo a menová politika, naďalej zostávajú otvorené otázky. Proces skríningu sa už začal a podľa plánu by mal byť ukončený v júni 2011.

2.3 Island v plnej miere spĺňa politické kritériá na členstvo v EÚ, ktoré stanovila Európska rada na zasadnutí v Kodani v roku 1993. Ide o vysoko rozvinutú zastupiteľskú demokraciu so silnými inštitúciami a rozsiahlym systémom ochrany základných a ľudských práv, v ktorej sa dodržiavajú zásady právneho štátu.

2.4 Verejná správa je tu vo všeobecnosti efektívna a nezávislá od politického vplyvu. Nedávne finančné turbulencie však spôsobili politický otras a priniesli potrebu administratívnej reformy. Podľa názoru Komisie vyvolala finančná kríza otázky o možnom konflikte záujmov vzhľadom na úzke prepojenie medzi politickými predstaviteľmi a podnikateľskou komunitou a veľmi pravdepodobne budú potrebné ďalšie reformy. Reforma verejnej správy sa už začala a rieši niektoré z výhrad, ktoré vzniesla Komisia.

2.5 Napriek závažným dôsledkom hospodárskej krízy je Island fungujúcim trhovým hospodárstvom a je schopný náležite odolávať konkurenčnému tlaku a trhovým silám v rámci Európskej únie. Islandská vláda v rámci boja proti kríze prijala náročné úsporné opatrenia, navrhla politické opatrenia na diverzifikáciu hospodárstva a verí, že do konca roka 2010 sa krajina vráti k pozitívnemu rastu. Najdôležitejším cieľom súčasnej vlády je dosiahnuť do roku 2013 vyvážený štátny rozpočet, vytvárať pracovné miesta a podporovať inovácie, a tak do roku 2020 obnoviť konkurencieschopnosť Islandu.

2.6 Island sa vo všeobecnosti považuje za prirodzeného kandidáta na členstvo – má dobre rozvinutú demokratickú kultúru a vykazuje vysokú mieru súladu s *acquis*, takže za predpokladu, že do prístúpenia zosúladi svoje právne predpisy s *acquis* v plnej miere, by mohol dokončiť prístupové rokovania relatívne rýchlo. Ak bude prístupový proces úspešný a Islandania v referende schvália členstvo svojej krajiny, bude Island so svojimi približne 317 000 obyvateľmi členským štátom s najnižším počtom obyvateľov.

2.7 Po podaní žiadosti Islandu o členstvo bolo vytvorených desať rokovacích skupín, ktoré prevzali zodpovednosť za rokovania v rôznych oblastiach. Sociálni partneri a iné dôležité organizácie sú dobre zastúpení a majú svoje kreslá v príslušných skupinách. Hoci sú za rokovania zodpovední úradníci, najviac dotknuté skupiny boli pozvané, aby sa zapojili do prípravných prác rokovacích tímov a priamo participovali na procese.

2.8 Islandská vláda sleduje politiku plného zapojenia občianskej spoločnosti do prístupového procesu. V čase, keď zahraničnopolitický výbor islandského parlamentu vypracúval návrh svojho stanoviska k členstvu v EÚ, požiadal organizácie občianskej spoločnosti, jednotlivcov a inštitúcie o zaslanie pripomienok, ktoré potom zohľadnil. Tento výbor vo svojich záveroch uviedol, že bude vytvorené široké konzultačné fórum, v rámci ktorého sa bude diskutovať o EÚ, stave prístupových rokovaní a pozíciách Islandu pri rokovaniach o jednotlivých oblastiach.

2.9 Napriek všetkým pozitívnym signálom, pokiaľ ide o zapojenie občianskej spoločnosti do prístupového procesu, poklesla dôveryhodnosť Islandu v niektorých členských štátoch EÚ z dôvodu bankovej krízy a sporu okolo Icesave. Postoj Islandanov k EÚ je premenlivý. Prieskum organizácie Gallup v júli 2010 ukázal, že 60 % obyvateľov je za stiahnutie žiadosti o členstvo, ale z iného prieskumu realizovaného denníkom *Fréttablaðið* koncom septembra vyplýva, že 64 % respondentov si želá dokončenie rokovaní, aby sa tak mohlo o tejto otázke rozhodnúť v referende. Hoci je ešte príliš skoro povedať, či sa vnímanie EÚ zo strany Islandanov zmenilo, je isté, že existuje obrovský dopyt po faktických informáciách o EÚ a členstve v EÚ. Zdá sa, že s cieľom zakladať budúce rozhodnutia na dobrých znalostiach a nie na mýtoch a obavách, rastie túžba dozvedieť sa viac o EÚ a prístupovom procese.

3. Vzťahy s Európskou úniou

3.1 Island má s Európskou úniou úzke vzťahy vďaka Dohode o EHP, ktorá nadobudla účinnosť v roku 1994. Prostredníctvom Dohody o EHP majú tri štáty združenia EZVO zabezpečenú účasť na vnútornom trhu EÚ. Po podaní žiadosti Islandu o členstvo zriadila EÚ v krajine svoje zastúpenie. Predtým Island spadal do pôsobnosti zastúpenia v Oslo.

3.2 Dohoda o EHP si vyžadovala vysoký stupeň začlenenia *acquis* EÚ do vnútroštátneho právneho systému Islandu. Island prijal väčšinu ustanovení týkajúcich sa štyroch slobôd. Len niekoľko oblastí vnútornej politiky nie je dotknutých Dohodou o EHP, ktorá – ako by niektorí mohli tvrdiť – predstavuje formu „kvázi-členstva“ v EÚ. Percentuálny podiel právnych predpisov súvisiacich s vnútorným trhom, ktoré boli do júla 2009 transponované do vnútroštátnej legislatívy, je rovnaký ako priemer v členských štátoch EÚ.

3.3 Spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť síce nie sú súčasťou Dohody o EHP, no Island participuje na tejto oblasti politiky prostredníctvom Schengenskej dohody o pridružení. Keď severské členské štáty EÚ požiadali o pripojenie sa k schengenskej dohode, urobili tak pod podmienkou, že sa nájde riešenie, ako zachovať Severskú pasovú úniu s Islandom a Nórskom. Obidve krajiny preto od marca 2001 uplatňujú schengenské *acquis*.

3.4 Pokiaľ ide o účasť na rozhodovacom procese EÚ, Dohoda o EHP poskytuje predovšetkým prístup ku Komisii. Podľa článkov 99 a 100 Dohody o EHP sa môžu štáty EZVO, ktoré patria do EHP, zúčastňovať na práci expertných skupín Komisie a pracovných skupín komitologických výborov. Uvedené štáty EZVO patriace do EHP však nemajú žiadne formálne vzťahy s Radou alebo Európskym parlamentom.

3.5 Islandskí sociálni partneri participujú na zmiešanom poradnom výbore EHP s EHSV. Na politickej úrovni sa Island podieľa na zmiešanom parlamente výbore EHP. Spolu s Nórskom sa Island zároveň zúčastňuje na neformálnych seversko – baltských stretnutiach pred zasadnutiami Rady, na ktorých má príležitosť predniesť svoje názory.

3.6 Okrem toho, že Island nie je plne zapojený do rozhodovacieho procesu EÚ, spočíva hlavný rozdiel medzi postavením Islandu na základe Dohody o EHP a členstvom v EÚ v tom, že prostredníctvom Dohody o EHP sa nevytvárajú nadnárodné inštitúcie, ktoré by mali právomoc vydávať právne predpisy priamo uplatniteľné v členských štátoch. Na základe Dohody o EHP takisto nedochádza k delegovaniu súdnych právomocí. Členstvo v EÚ by Islandu zároveň prinieslo zastúpenie vo všetkých inštitúciách a orgánoch EÚ s rozhodovacími právomocami.

3.7 Napriek úzkym vzťahom s EÚ bol Island donedávna rozhodnutý zostať mimo Únie. Tento postoj sa všeobecne pripisuje niekoľkým faktorom, najviac prianiu zachovať si vnútroštátnu kontrolu nad zdrojmi rybného hospodárstva. Ani spoločná poľnohospodárska politika nie je u islandských poľnohospodárov obľúbená, keďže sa obávajú konkurencie lacnejších výrobkov z pevniny. V určitých skupinách obyvateľstva na Islande prevládajú silné nacionalistické tendencie a niektorí politickí predstavitelia neboli vo všeobecnosti ochotní podporiť nič, čo by sa mohlo považovať za oslabenie suverenity krajiny. Geografická izolácia Islandu, jeho osobitné vzťahy v oblasti bezpečnosti s USA počas studenej vojny, malá administratíva a volebný systém zvýhodňujúci vidiecke oblasti sa takisto občas uvádzajú ako možné

odôvodnenia islandskej politiky vo vzťahu k EÚ. A napokon, až do čias finančnej krízy prevládala všeobecná mienka, že Dohoda o EHP dostatočne slúži záujmom Islandu.

3.8 Napriek uvedeným faktorom sú veľké časti obyvateľstva už roky za užšie vzťahy s EÚ. Kolaps islandského finančného systému v októbri 2008 viedol k ďalšiemu názorovému posunu v prospech členstva v EÚ a prijatia eura. V júli 2009 islandský parlament odhlasoval podanie žiadosti o členstvo v EÚ. Verejná mienka a politické strany na Islande však zostávajú v súvislosti s touto otázkou rozdelené.

3.9 Členstvo Islandu by bolo prínosom pre Island aj pre samotnú EÚ. Z hľadiska EÚ by prispelo k jej geografickej úplnosti, dalo by jej oporný bod v Arktíde a možnosť byť účastníkom Arktickej rady. Pre Island by pristúpenie k EÚ znamenalo posilnenie jeho pozície v úsilí o lepšie formy viacúrovňového riadenia v Arktíde. Členstvo by tiež prispelo k obnoveniu medzinárodnej dôveryhodnosti Islandu a malo by stabilizačný účinok na jeho menu a hospodárstvo ako celok. Ako člen EÚ by Island mal veľa čo ponúknuť v súvislosti s politikou Severnej dimenzie, rozvojom a využívaním obnoviteľných zdrojov energie a ekologickejšim hospodárstvom v EÚ.

3.10 Rôzne otázky však pretrvávajú, pretože veľa dôležitých oblastí nespadá pod EHP, ani schengenskú spoluprácu. Niektoré z nich budú s vysokou pravdepodobnosťou predstavovať určité ťažkosti pri rokovaniach. Obzvlášť rybné hospodárstvo a poľnohospodárstvo budú zrejme trecou plochou a organizácie občianskej spoločnosti pôsobiace v týchto oblastiach budú zohrávať v prístupovom procese kľúčovú úlohu. Proces pristúpenia by mal byť dobrovoľným a konsenzuálnym dvojstranným procesom, v rámci ktorého by sa žiadna zo strán necítila byť zaviazaná druhou stranou k prijatiu záväzkov, na ktoré nie je pripravená.

4. Sociálno-ekonomická situácia

4.1 Islandské hospodárstvo je tradične založené najmä na rybnom hospodárstve, ktoré ešte stále tvorí takmer polovicu islandského vývozu tovaru. V súčasnosti sa dôležitým odvetvím stáva tiež výroba hliníka a cestovný ruch. V 90. rokoch 20. storočia začal Island s procesom ekonomickej deregulácie, liberalizácie a diverzifikácie a vytvoril rozsiahly finančný sektor. Výsledkom prílišného vystavenia sa vplyvu, nedostatočného dohľadu nad finančným sektorom a nadmernej veľkosti bánk v porovnaní s národným hospodárstvom bolo, že sa islandský bankový sektor v dôsledku svetovej finančnej krízy zrútil. Súčet finančných pasív bánk bol desaťkrát väčší ako HDP Islandu ⁽¹⁾. Toto viedlo k hlbkej recesii so sociálnymi, ako aj hospodárskymi dôsledkami.

(1) Ministerstvo zahraničných vecí Islandu: Program hospodárskej obnovy Islandu (informačný dokument), jún 2010 http://www.mfa.is/media/MFA_pdf/Factsheet-Iceland%27s-Economic-Recovery-Program-June.pdf.

4.2 Islandská koruna značne klesla, čo spôsobilo vysokú infláciu, nárast nezamestnanosti, pokles ceny aktív, bankrot veľkého počtu podnikov a zníženie súkromnej spotreby. Zvýšili sa tiež dane (daň z kapitálu, daň z príjmu, spotrebné dane a sadzby DP-H), bol zavedený nový systém trojstupňovej dane z príjmu a rôzne dávky, ako napr. rodičovská dávka a prídavky na deti, sa znížili. Krátili sa tiež verejné výdavky na vzdelávanie a zdravotnú starostlivosť. Mnohé islandské domácnosti sa ocitli v ťažkej situácii, keďže stratili veľkú časť svojich úspor a/alebo príjmu. S cieľom zmierniť závažnosť krízy prebieha rozsiahla reštrukturalizácia dlhu tak pre jednotlivcov, ako aj pre podniky. Pre fyzické osoby existuje špeciálny mimosúdny rámec na reštrukturalizáciu dlhu zameraný na domácnosti, ktoré majú vážne ťažkosti (2).

4.3 Miera verejného zadlženia sa v dôsledku krízy znásobila. Veľkú časť tohto dlhu spôsobili dlhopisy Icesave. Na základe smernice o systémoch ochrany vkladov (94/19/ES) je Island zodpovedný za odškodnenie sporiteľov až do výšky 20 000 EUR na jeden účet. Island súhlasil s tým, že tieto záväzky splní. Spor okolo Icesave, ktorý ešte treba vyriešiť, sa však týka pravidiel a podmienok, za ktorých by mal Island vrátiť peniaze britskej a holandskej vláde, ktoré odškodnili svojich sporiteľov.

4.4 V snahe čeliť kríze uplatnil Island rôzne opatrenia. Došlo k znárodneniu, reštrukturalizácii a rekapitalizácii troch najdôležitejších bánk. Zaviedli sa záruky platobnej bilancie, ktorými sa obmedzili medzinárodné kapitálové toky, aby sa tak zabránilo odlivu cudzej meny a ďalšiemu znehodnoteniu islandskej koruny. Centrálna banka začala s postupným odstraňovaním týchto kontrolných opatrení v októbri 2009. Bolo zriadené nové ministerstvo hospodárstva, zmenilo sa vedenie centrálnej banky a posilnila sa úloha orgánu pre finančný dohľad. Vláda takisto vymenovala špeciálnu vyšetrovaciu komisiu a osobitného prokurátora, čím dala podnet na dôkladné prešetrenie udalostí, ktoré viedli ku kríze.

4.5 Okrem toho sa vláda usilovala získať pomoc od medzinárodného spoločenstva vrátane MMF. Dohoda s MMF o pohotovostnom úvere pre Island má hodnotu 2,1 mld. USD a ďalších 2,75 mld. USD poskytnú severské krajiny, Poľsko a Faerské ostrovy. Súčasťou hospodárskeho programu, ktorý MMF podporuje, sú opatrenia na stabilizáciu výmenného kurzu a obnovenie dôvery v menovú politiku, na revíziu fiškálnej politiky a udržanie dlhu verejného sektora na zvládnuteľnej úrovni, opatrenia na reštrukturalizáciu finančného sektora a jeho regulačného rámca, ako aj na uľahčenie reštrukturalizácie dlhu domácností i podnikov. Koncom septembra 2010 MMF schválil tretie preskúmanie programu hospodárskej obnovy Islandu.

4.6 Makroekonomická stabilizácia Islandu ešte nie je ukončená, pričom hlavnou výzvou zostáva fiškálna konsolidácia. Na posilnenie fiškálneho rámca bude prijatý štvorročný plán fiškálnej konsolidácie. Náznaky zlepšenia možno pozorovať už teraz. Podľa odhadov MMF by malo hospodárstvo Islandu, opierajúce sa o silné ekonomické základy, zaznamenať v druhej polovici roka 2010 pozitívny rast. (2) Miera inflácie klesá a výmenný kurz sa

stabilizoval. Nové komerčné banky boli rekapitalizované a dokončili sa rozsiahle reformy v oblasti regulácie finančných trhov. Nezamestnanosť neprekročila úroveň 10 %, ako sa pôvodne predpovedalo.

4.7 V súvislosti s plánom hospodárskej obnovy Islandu zohrávali kľúčovú úlohu sociálni partneri. V júni 2009 podpísala vláda so sociálnymi partnermi „pakt stability“. Rozpočet na rok 2010 túto dohodu zohľadňuje. Cieľom paktu bolo zabezpečiť spoločenský konsenzus pre nevyhnutné adaptačné opatrenia, no keďže sa týkal predovšetkým sociálnych partnerov, niektoré organizácie občianskej spoločnosti sa cítili z procesu vylúčené. V marci 2010 Islandská konfederácia zamestnávateľov od paktu odstúpila, čo zdôvodnila porušeniami paktu a neschopnosťou vlády splniť svoje sľuby.

4.8 Zo strednodobého a dlhodobého hľadiska má Island pomerne flexibilný trh práce s vysokou mierou účasti, relatívne mladým a dobre vzdelaným obyvateľstvom v produktívnom veku a masívnou zdrojovou základňou vrátane bohatých lovísk rýb a enormných obnoviteľných zdrojov energie. Je teda pravdepodobné, že postupom času sa Island úplne zotaví zo súčasnej zlej hospodárskej situácie. Európska komisia okrem toho zastáva názor, že ak Island dosiahne súlad s *acquis* v oblasti hospodárskej a menovej politiky, jeho účasť na hospodárskej a menovej únii by nemala spôsobiť väčšie problémy.

5. Občianska spoločnosť na Islande

5.1 Aktívna účasť občianskej spoločnosti má na Islande dlhú históriu. Najmä vďaka tomu, že islandská spoločnosť nie je veľká, majú záujmové skupiny veľmi úzke a často osobné prepojenie na vládu a aktívne sa podieľajú na procese tvorby politiky. Niektoré záujmové skupiny, ako napr. združenia a odbory pôsobiace v oblasti poľnohospodárstva a rybného hospodárstva, majú už tradične naozaj veľmi úzke kontakty s určitými politickými stranami.

5.2 V snahe vyvážiť obmedzenia súvisiace s malou administratívou islandská vláda úzko spolupracuje s tamojšími záujmovými skupinami, ktoré sú aktívne na úrovni EÚ, a často sa na ne spolieha, pokiaľ ide o získavanie informácií či zvýšenie informovanosti Bruselu o záujmoch Islandu. S výnimkou sociálnej politiky, v rámci ktorej sú sociálni partneri zvlášť aktívni a majú priamy prístup k procesu jej formovania, však záujmové skupiny zohrávajú väčšiu úlohu skôr pri získavaní informácií a vytváraní stratégie ako pri ovplyvňovaní politiky EÚ.

5.3 Podľa článku 74 ústavy je možné tak ako v iných severských krajinách zakladať všetky druhy združení bez predchádzajúceho povolenia a nemožno ich rozpustiť na základe administratívneho rozhodnutia. Združenia sa musia zaregistrovať v národnom registri, aby získali národné registračné číslo na daňové účely a musia mať registrovanú adresu. Činnosť odborov upravuje zákon o odboroch a pracovných sporoch.

(2) http://www.mfa.is/media/MFA_pdf/Factsheet--Iceland%27s-Economic-Recovery-Program-June.pdf.

5.4 Veľa islandských organizácií má dlhoročné a pevné vzťahy s podobnými organizáciami pôsobiacimi v severskej oblasti. Takéto prepojenie by mohlo islandským organizáciám pomôcť pri výmene osvedčených postupov a umožniť im poučiť sa zo skúseností partnerských organizácií s prístupím ich krajín k EÚ.

5.5 Verejná diskusia s organizáciami občianskej spoločnosti na Islande však naznačila, že v porovnaní s organizáciami sociálnych partnerov sú iné organizácie občianskej spoločnosti zamerané prevažne smerom dovnútra. Prostredníctvom užšej spolupráce by malo byť možné presvedčiť ich, aby sa na svoje poslanie na Islande pozerali zo širšieho hľadiska, najmä pokiaľ ide o ich úlohu v procese prístúpenia k EÚ, a takisto by organizácie EÚ mali mať možnosť učiť sa od svojich islandských partnerských organizácií.

5.6 Island uplatňuje severský ekonomický a sociálny model, ktorý charakterizuje silný sociálny štát s veľkorysou výškou dávok. Sociálni partneri na oboch stranách pracovného trhu sa aktívne zapájajú do sociálneho dialógu s cieľom vymieňať si informácie a riešiť rôzne dôležité sociálne a hospodárske otázky. Vo všeobecnosti sú sociálne predpisy definované skôr v kolektívnych zmluvách ako právnymi predpismi.

5.7 Vývoj na Islande, ktorý z veľkej časti odzrkadľoval vývoj v susedných severských krajinách, charakterizuje zvyšovanie verejných výdavkov. Urbanizácia a zmeny v štruktúre spoločnosti viedli k vzniku rôznych záujmových skupín, predovšetkým odborov, družstiev a združení poľnohospodárov. Zo začiatku bolo záujmových skupín málo, no boli vplyvné a mali úzke prepojenie na určité politické strany, ktoré slúžili ich záujmom.

5.8 V druhej polovici 20. storočia vzrástol počet skupín v súvislosti s väčšou diverzifikáciou spoločnosti. S narastajúcou rôznorodosťou sa väzby medzi politickými stranami a vplyvnými záujmovými skupinami oslabili. Napriek tomu sú kontakty medzi občianskou spoločnosťou a vládou v takom malom spoločenstve, ako je Island, nevyhnutne úzke.

5.9 Islandský model je v mnohých smeroch podobný modelom, ktoré uplatňujú jeho severskí partneri, no v niekoľkých aspektoch sa od bežného severského modelu odlišuje. Vývoj na Islande bol pomalší a výdavky v sociálnej oblasti sú na Islande tradične nižšie ako v iných severských krajinách. V 90. rokoch 20. storočia prevládala politika liberalizácie a privatizácie a v dôsledku finančného krachu sa systém sociálneho zabezpečenia podstatne obmedzil. V severských štátoch systém sociálneho zabezpečenia vo všeobecnosti prijímajú strany na ľavej i pravej strane politického spektra a toto platí aj na Islande napriek skutočnosti, že na politickej scéne prevládajú najmä stredopravé koalície. Sociálni partneri mali v procese tvorby politiky kľúčovú úlohu.

5.10 Výsledky verejnej diskusie naznačili, že občianska spoločnosť na Islande je v otázke členstva v EÚ rozdelená. Proti členstvu v EÚ sú predovšetkým združenia pôsobiace v oblasti poľnohospodárstva a rybného hospodárstva, kým organizácie ako Islandská konfederácia práce a Federácia islandského priemyslu sú za. Veľa organizácií na Islande zastáva v tejto otázke tiež neutrálny

postoj. Zatiaľ čo demokracia je na Islande mimoriadne silná, zaštnutie organizácií širšej občianskej spoločnosti je relatívne slabé, čo vedie k nevyváženému zohľadneniu hlasov občianskej spoločnosti.

6. Kľúčové organizácie a ich postoj v diskusií o EÚ

6.1 Sociálni partneri

6.1.1 Islandská konfederácia práce (ASI) je najdôležitejšou odborovou organizáciou na Islande, ktorá zastupuje robotníkov, úradníkov, pracovníkov v maloobchode, námorníkov, stavbárov a pracovníkov v priemysle, elektrikárov a rôzne iné profesie v súkromnom sektore, ako aj časť verejného sektora. Väčšinu zamestnancov verejného sektora však zastupuje Federácia štátnych zamestnancov a zamestnancov samospráv (BSRB). Obidve organizácie sú členom Európskej konfederácie odborových zväzov (ETUC). Tretou ústrednou organizáciou je Asociácia vysokoškolsky vzdelaných (BHM) združujúca zamestnancov s vysokoškolským diplomom z verejného i súkromného sektora.

6.1.2 Partnerom konfederácie ASI na strane manažmentu je Islandská konfederácia zamestnávateľov (SA), ktorá je členom organizácie BUSINESSEUROPE. Členmi SA je osem združení z rôznych sektorov, napr. z energetiky, cestovného ruchu, finančníctva a rybného hospodárstva. Tieto dve organizácie zohrávajú významnú úlohu pri koordinácii politických opatrení v oblasti zamestnanosti, sociálnych vecí, životného prostredia a trhu práce. Ďalšou organizáciou, ktorá je aktívna na úrovni EÚ a je tiež súčasťou BUSINESSEUROPE, je Federácia islandského priemyslu (SI). SI je členom SA.

6.1.3 Konfederácie zamestnávateľov a pracujúcich sa zapájajú do činnosti niekoľkých výborov a rád verejných orgánov, napr. islandského Úradu pre bezpečnosť a zdravie pri práci, Rady pre rovnosť či Vedeckej a technologickej rady, v rámci ktorých chránia záujmy svojich členov pri príprave i vykonávaní právnych predpisov. Zároveň sú v úzkom kontakte s vládou v súvislosti s vypracúvaním a obnovovaním mzdových dohôd. Sociálni partneri úzko spolupracujú, pokiaľ ide o spoločné záujmy v oblasti rovnosti a ochrany pri práci alebo šírenie informácií.

6.1.4 Sociálni partneri na Islande sú už dosť dobre zapojení do tvorby politiky EÚ. Pozorne sledujú legislatívny proces EÚ, keďže sa ich týkajú politické opatrenia prijaté v rámci EHP.

6.1.5 Zástupcovia organizácií zamestnancov a zamestnávateľov v štátoch EZVO majú kontakty s EHSV prostredníctvom poradného výboru EHP, ktorý je súčasťou inštitucionálneho zriadenia EHP. Toto fórum slúži ako prepojenie medzi sociálnymi partnermi v štátoch EZVO a organizáciami občianskej spoločnosti v EÚ. Na rozdiel od EHSV však patria medzi členov poradného výboru EZVO len odborové a zamestnávateľské organizácie. Predstavuje to určité obmedzenie, pretože nie je pokrytý občiansky dialóg ako celok.

6.1.6 Sociálni partneri na Islande sú vo všeobecnosti dosť priaznivo naklonení európskej integrácii, hoci sa názory líšia. Konfederácia ASI bola pôvodne dosť skeptická, pokiaľ ide o členstvo Islandu v EHP, no po zistení, že EHP prináša islandským pracovníkom rôzne výhody, svoju politiku v roku 2000 prehodnotila. V súčasnosti ASI podporuje rokovania o členstve v EÚ a prijatie eura, pretože verí, že záujmy islandskej pracovnej sily a celková stabilita hospodárstva sa dá najlepšie zaručiť prostredníctvom úplnej integrácie do EÚ. Pripomína však, že počas prístupových rokovanií by sa mal s ohľadom na rybné hospodárstvo klásť dôraz na zachovanie plnej kontroly nad výhradnou hospodárskou zónou Islandu a že by sa mala zabezpečiť podpora pre islandské poľnohospodárstvo. Federácia BSRB, ktorá zastupuje zamestnancov verejného sektora, ešte nezaujala oficiálny postoj k členstvu, aj keď víta otvorené diskusie týkajúce sa rokovanií.

6.1.7 Na strane zamestnávateľov hodlá konfederácia SA pozorne sledovať rozhovory o pristúpení, ale k členstvu v EÚ prijala neutrálnu pozíciu, pretože jej členské združenia sú v tejto otázke rozdelené. Za členstvo je napríklad federácia SI, pričom argumentuje tým, že islandské hospodárstvo je nestabilné v dôsledku kolísavej hodnoty meny a že integrácia do EÚ a prijatie eura by zvýšili konkurencieschopnosť a viedli k lepším pracovným podmienkam v islandskom priemysle.

6.2 Odvetvie rybného hospodárstva

6.2.1 Federácie majiteľov rybárskych lodí a podnikov na spracovanie rýb sú naproti tomu rozhodne proti členstvu krajiny v EÚ. Tí, ktorí sú zapojení do rybárskeho priemyslu, sa zdráhajú uplatňovania spoločnej rybárskej politiky, pretože by to umožnilo príchod zahraničných investícií do tohto odvetvia, čo by znamenalo, že o celkových povolených rybolovných kvótach v 200-míľovej výhradnej hospodárskej zóne Islandu by sa rozhodovalo v Bruseli. Hoci by bol Island ako členský štát EÚ plne zapojený do procesu prijímania rozhodnutí, zástupcovia občianskej spoločnosti sa domnievajú, že vzhľadom na svoju veľkosť by Island nebol schopný dostatočne ovplyvňovať rozhodnutia na úrovni EÚ. Island by tiež stratil právo uzatvárať vlastné dohody s tretími krajinami týkajúce sa lovu transzonálnych zásob rýb, ktorý tvorí 30 % celkového islandského lovu. Federácia majiteľov rybárskych lodí tvrdí, že odpad z výlovu a nadmerný lov predstavujú v EÚ vážny problém, zatiaľ čo na Islande je odvetvie rybného hospodárstva ziskové. Okrem toho neexistuje záruka, že sa v EÚ uchová zásada relatívnej stability.

6.2.2 Ako však v auguste 2010 uviedol pre islandský rozhlas RÚV predseda Federácie majiteľov rybárskych lodí, Island musí pokračovať v prístupových rokovaniach s EÚ, v rámci ktorých sa musia vyrokovať najlepšie možné podmienky. Podľa neho v tomto štádiu nemá zmysel stiahnuť žiadosť o členstvo v EÚ.

6.2.3 Chýlostivým problémom bude pravdepodobne aj obnovenie komerčného lovu veľrýb, ku ktorému došlo v roku 2006 a ktorý je v rozpore s politikou EÚ. V prípade, že sa nenájde riešenie, by to mohla byť vážna prekážka pre pristúpenie Islandu k EÚ.

6.2.4 Spoločná rybárska politika je momentálne predmetom skúmania. Predpokladané zmeny ju s najväčšou pravdepodobnosťou priblížia islandskému modelu. Rokovania o členstve Islandu však budú vychádzať z terajšieho *acquis*, takže existuje viacero potenciálne sporných bodov. Najdôležitejšou otázkou počas prístupových rokovanií s Islandom bude s najväčšou

pravdepodobnosťou rybolov. Rybárska lobby má v politickom procese veľký vplyv a bude zrejme zohrávať kľúčovú úlohu v diskusiách o členstve v EÚ, keďže príjem z rybolovu na obyvateľa je na Islande oveľa vyšší než v ktoromkoľvek inom členskom štáte EÚ.

6.3 Odvetvie poľnohospodárstva

6.3.1 Ďalšou organizáciou, ktorá sa dlhodobo zapája do politického procesu, je Združenie poľnohospodárov. Poľnohospodári mali na Islande tradične silné postavenie s úzkym prepojením s vládou, hoci ich vplyv sa počas posledných rokov oslabil, pretože tento sektor sa zmenšil. Rovnako ako Federácia majiteľov rybárskych lodí aj Združenie poľnohospodárov pozorne sleduje legislatívny proces EÚ. Združenie poľnohospodárov je partnerskou organizáciou COPA/COCEGA, a preto je jeho spolupráca určitým spôsobom obmedzená. Táto európska zastrešujúca organizácia sa zameriava najmä na otázky súvisiace s EÚ.

6.3.2 Združenie poľnohospodárov je rozhodne proti členstvu v EÚ argumentujúc, že by to viedlo k rozsiahlej strate pracovných miest v poľnohospodárstve a malo by to značne negatívne dôsledky na bezpečnosť potravín a zaistenie potravín v krajine. Tento argument sa opiera predovšetkým o skutočnosť, že Island by musel umožniť neobmedzený dovoz poľnohospodárskych výrobkov z EÚ, a tomu by islandskí poľnohospodári mohli len ťažko konkurovať. Potravinové právo EÚ zaisťujúce bezpečnosť potravín⁽³⁾ je však už súčasťou Dohody o EHP a nadobudne účinnosť koncom roka 2011. Počas zavádzania balíka, ktorý sa týka potravinového práva, na národnej úrovni sa Združeniu poľnohospodárov podarilo vybojovať uchovanie zákazu dovozu čerstvého mäsa v islandských predpisoch, hoci takýto zákaz je pravdepodobne v rozpore s cieľom právnych predpisov EÚ. Podľa článku 19 Dohody o EHP Island tiež súhlasil s bezcolnými kvótami a koncesiami pre špecifické výrobky, čo znepokojuje Združenie farmárov.

6.3.3 Poľnohospodárstvo bude počas prístupových rokovanií kľúčovým odvetvím, pričom jedným z cieľov Islandu bude výslovná podpora mliekarskej výroby, chovu oviec a ďalších tradičných poľnohospodárskych aktivít. Podobná dlhodobá schéma štátnej pomoci pre tie regióny EÚ, ktoré ležia severne od 62. rovnobežky, by mohla pomôcť uchovať poľnohospodársku činnosť v týchto málo zaľudnených oblastiach s ťažkými klimatickými podmienkami.

6.4 Odvetvie životného prostredia

6.4.1 Na Islande aktívne pôsobí množstvo environmentálnych skupín. Takéto skupiny v EÚ vo všeobecnosti pozorne sledujú environmentálnu politiku EÚ, sú aktívne na európskej úrovni a sú členmi zastrešujúcich organizácií. Nezdá sa, že by to bolo v uplynulých rokoch také dôležité pre islandské environmentálne skupiny, hoci zopár z nich naozaj vyvíja určité aktivity na medzinárodnej úrovni.

⁽³⁾ Nariadenie (ES) 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva a súvisiace akty.

6.4.2 Existuje viacero možných vysvetlení tohto stavu. Po prvé je v radoch európskych záujmových skupín obľúbená politika proti lovu veľrýb, v dôsledku čoho sa islandské environmentálne skupiny necítia stotožnené so svojimi európskymi partnermi. Po druhé sa islandské environmentálne skupiny, ako Landvernd, zameriavajú predovšetkým na problém erózie pôdy a uchovanie prirodzených biotopov na Islande, čo je často v protiklade k výstavbe vodných elektrární na zvýšenie výroby hliníka. Hoci environmentálna politika EÚ je v prevažnej miere súčasťou Dohody o EHP, nezahŕňa právne predpisy o uchovaní prirodzených biotopov. A napokon čelia environmentálne skupiny na Islande nedostatku finančných prostriedkov a ďalších zdrojov. Z týchto dôvodov sú islandské environmentálne skupiny možno menej aktívne na úrovni EÚ než ich európski partneri a vo všeobecnosti sa doteraz nezapojili aktívne do diskusie o členstve v EÚ. Napríklad Landvernd nezaujal žiaden oficiálny postoj k členstvu v EÚ, hoci sa vo všeobecnosti domnieva, že vplyv environmentálnych právnych predpisov EÚ je pozitívny. Landvernd má tiež záujem o objasnenie úlohy, ktorú môže zohrávať v prístupových rokovaniach, vrátane ďalšieho zapojenia sa do takých programov EÚ, akým je rámec pre ochranu prírody.

6.5 Ochrana spotrebiteľa

6.5.1 Islandské združenie spotrebiteľov (NS) je nezávislou, neziskovou a mimovládnu organizáciou založenou v roku 1953,

ktorá aktívne pôsobí na európskej úrovni a je členom zastrešujúcich organizácií. Združenie NS už nadviazalo úzku spoluprácu s islandským ECC (*European Consumer Centre*), ktoré je súčasťou európskej siete spotrebiteľských centier. NS nezaujalo pevné stanovisko k vstupu Islandu do EÚ či proti nemu. Dlhú však zastávalo názor, že Island by mal posúdiť všetky pre a proti vstupu do EÚ. Valné zhromaždenie NS v roku 2008 dospelo k záveru, že Island by mal požiadať o členstvo v EÚ, aby sa ukázali skutočné problémy, a tak bolo možné pokračovať v diskusii o EÚ bez predsudkov a na základe faktov. V roku 2008 NS zároveň vypracovalo správu o pozitívach a negatívach, ktoré by spotrebiteľom priniesol vstup do EÚ. Bez toho, aby zaujalo pevný postoj alebo si osvojilo názory za alebo proti EÚ, NS teda vždy podporovalo podanie žiadosti o prijatie do EÚ ako také a snažilo sa plniť svoju úlohu pri otvorení diskusie o EÚ.

6.6 Iné organizácie

6.6.1 Medzi ďalšie dôležité organizácie patria Organizácia zdravotne postihnutých, Obchodná komora, ktorá je členom EUROCHAMBERS, ďalej Federácia obchodu a služieb, ktorá je členskou organizáciou EUROCOMMERCE, Federácia islandského obchodu a rôzne iné mimovládne organizácie. Uvedené organizácie doteraz nezaujali oficiálny postoj k členstvu v EÚ, aj keď sa pravdepodobne budú vyslovovať v prospech či neprospech niektorých oblastí európskej politiky. Existujú tiež osobitné proeurópske aj antieurópske skupiny, ako napr. Evrópusamtökin a Heimssýn.

V Bruseli 9. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Rady o štátnej pomoci na zatvorenie uhoľných baní neschopných konkurencie

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 54/03)

Hlavný spravodajca: pán PEZZINI

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 20. októbra 2010 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Návrh nariadenia Rady o štátnej pomoci na zatvorenie uhoľných baní neschopných konkurencie“.

Predsedníctvo poverilo 20. októbra 2010 vypracovaním tohto stanoviska poradnú komisiu pre priemyselné zmeny.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán PEZZINI rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 158 hlasmi za, pričom 8 členovia hlasovali proti a 5 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) považuje za potrebné zaviesť balík opatrení, ktorých cieľom je dať silný impulz udržateľnému energetickému modelu a vytvoriť v tomto sektore presne vymedzený a stabilný referenčný rámec, ktorý by zahŕňal energetické plánovanie zohľadňujúce bezpečnosť zásobovania, rešpektovanie **sociálnych, územných a environmentálnych aspektov a plán na obdobie rokov 2020 – 2050**.

1.2 Výbor odporúča predĺžiť účinnosť súčasného nariadenia o uhoľnom priemysle (nariadenie (ES) č. 1407/2002 z 23. júla 2002 o štátnej pomoci pre uhoľný priemysel) o ďalšie obdobie, a to v rovnakej dĺžke, ako bola platnosť nariadenia, ktoré vyprší, bez toho, aby sa zaťažoval rozpočet EÚ a kategoricky stanovovali podmienky zatvárania baní. Mala by však existovať možnosť udeliť investičnú pomoc a pomoc na zavádzanie inovatívnych, čistých uhoľných technológií, ako aj zabezpečenie dôkladnej odbornej prípravy pracovníkov v oblasti strategických primárnych zdrojov. EHSV dôrazne žiada, aby sa návrh zmenil s cieľom dosiahnuť „konkurencieschopnú reštrukturalizáciu uhoľných baní“ a konsolidáciu strategickú rezervu Spoločenstva.

1.3 EHSV požaduje strednodobé prehodnotenie podmienok konkurencieschopnosti, ktorú sú schopné dosiahnuť do roku 2020 čisté uhoľné technológie v porovnaní s inými domácimi zdrojmi energie EÚ, a vzhľadom na podporu, ktorú dostávajú iné domáce zdroje energie, zvýhodnenia využívania uhlia na svetových trhoch a nestálosť medzinárodných cien fosílnych palív, ako aj na európsky prínos strategických domácich zdrojov a náklady na transformáciu tepelných elektrární a rehabilitáciu lokalít, v ktorých boli zatvorené bane.

1.4 Takéto prehodnotenie v roku 2014 by sa malo uskutočniť za prísneho dodržiavania ustanovení Lisabonskej zmluvy o novej energetickej politike Spoločenstva (pozri článok 194 zmluvy) a v súlade so stratégiou energetickej bezpečnosti Únie a prístupu k zdrojom, ako aj s ostatnými oblasťami politiky EÚ, najmä s priemyselnou politikou, hospodárskou politikou a politikou v oblasti výskumu a inovácie.

1.5 Výbor žiada, aby bola v roku 2015 Európskemu parlamentu, Rade i samotnému výboru predložená správa o strednodobom hodnotení konkurencieschopnosti európskeho uhoľného priemyslu, ktorá by mimo kontext výnimočnej situácie súčasnej krízy a po zohľadnení hore uvedených parametrov na stanovenie príslušných lehôt pre tento priemysel vyzdvihla pokrok, ktorý sa podarilo dosiahnuť v strategickú, hospodársku, technologickú, sociálnu a environmentálnu oblasť, ako aj v oblasti znižovania energetickej závislosti.

1.6 EHSV pripomína, že EÚ zaujíma popredné miesto vo svete, pokiaľ ide o výskum a vývoj čistých energetických technológií, najmä o technológiu CCS (*Carbon Capture and Storage* – zachytávanie a ukládanie CO₂) ako napríklad čisté uhoľné technológie (*Clean Coal Technologies*), *Coal-based Poly-Generation* či *Power Generation for Integrated Zero Emission Solutions* ⁽¹⁾, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou 7. RP Európskej únie pre výskum, technologický rozvoj a demonštračné činnosti na obdobie rokov 2007 – 2013.

(1) Pozri ZEP – *Zero Emissions Platform, European Technology Platform for zero emission fossil, fuel, power – Implementation Plan 2010 – 2012* (Európska technologická platforma pre elektrárne na fosílnu palivá s nulovými emisiami – Plán uplatňovania 2010 – 2012) www.zeroemissionsplatform.eu/ccs-technology/capture.html – Konferencia o pláne SET (európsky strategický plán pre energetické technológie), ktorú v roku 2010 organizovalo belgické predsedníctvo (15. – 16. novembra 2010) *Európska technologická platforma pre elektrárne na fosílnu palivá s nulovými emisiami (ETP-ZEP)* <http://setis.ec.europa.eu/technologies/Zero-emission-fossil>.

1.7 EHSV zdôrazňuje, že v tomto sektore neexistujú problémy s narušením hospodárskej súťaže na vnútornom európskom trhu, pretože – ako to konštatuje aj Komisia – nemožno očakávať významné obchodovanie s uhlím medzi členskými krajinami, a to aj preto, že jednotlivé tepelné elektrárne sú prispôbené príslušnému typu uhlia.

1.8 EHSV poukazuje na to, že určité výroky nariadenia o štátnej pomoci pre uhoľný priemysel (nariadenie (ES) č. 1407/2002) sú pravdivejšie než kedykoľvek predtým, a to napríklad pokiaľ ide o to, že:

- „konkurenčná nevyváženosť medzi uhlím Spoločenstva a dovážaným uhlím prinútila uhoľný priemysel pustiť sa do podstatných reštrukturalizačných opatrení zahŕňajúcich výrazné obmedzenia činností za posledných pár desaťročí,
- Spoločenstvo stále viac a viac závisí od vonkajších dodávok primárnych zdrojov energie,
- svetová politická situácia prináša úplne nový rozmer pri hodnotení geopolitických rizík a bezpečnostných rizík v sektore energií a dáva širší význam koncepcii bezpečnosti dodávok.“

1.9 Pre tieto dôvody a kvôli strategickému významu, ktorý majú energetické zdroje, odporúča EHSV, aby sa účinne prešlo na nový trvalo udržateľný európsky energetický model, ktorý je založený na diverzifikovanej energetickej skladbe zohľadňujúcej všetky zdroje energie a s technológiami zameranými na zníženie znečisťujúcich emisií. Na dosiahnutie tohto cieľa treba stanoviť realistický harmonogram a zaviesť doň a zachovať prvky, vďaka ktorým bude menej závislý od vonkajších zdrojov.

1.10 Výbor zdôrazňuje význam, ktorý má v oblasti energetickej účinnosti, boja proti klimatickým zmenám a znižovania emisií CO₂ a iných znečisťujúcich látok dosiahnutie demokratického a širokého konsenzu, a preto dôrazne žiada, aby sa, a to na rôznych úrovniach, posilnil a lepšie štruktúroval sociálny dialóg v odvetví uhoľného priemyslu v rámci politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti v regiónoch s výrobou uhlia, pre ktoré by ukončenie tejto priemyselnej činnosti znamenalo v kontexte súčasnej celosvetovej krízy stratu ďalších 300 000 pracovných miest na veľmi špecifických územiach.

2. Úvod

2.1 V súčasnosti má EÚ k dispozícii približne 288 miliónov ton ekvivalentu uhlia z výroby uhlia ⁽²⁾, z čoho 122 miliónov predstavuje čierne uhlie. Uhlie sa používa väčšinou na výrobu elektriny a tepla alebo pri výrobe ocele a v ďalších priemyselných procesoch. Najväčšími producentmi uhlia v EÚ sú Poľsko a Nemecko.

(2) Pojem „uhlie“ sa v tomto stanovisku chápe v zmysle definície článku 2 nariadenia (ES) č. 1407/2002 – antracit, hnedé uhlie, čierne uhlie.

2.2 Šesť z desiatich členských štátov, ktoré produkujú čierne uhlie, poskytuje aspoň nejakú formu štátnej pomoci: hlavne Nemecko a Španielsko a v menšom rozsahu aj Maďarsko, Poľsko, Rumunsko a Slovensko (Slovinsko poskytuje pomoc len baniam, ktoré už zatvorili).

2.3 Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele z roku 1951 obsahovala jasné ustanovenia o tom, či členské štáty môžu alebo nemôžu poskytnúť pomoc podnikom v uhoľnom a oceliarskom priemysle: uvádzalo sa v nej, že v rámci Spoločenstva sa zakazuje, aby štáty udeľovali dotácie alebo štátnu pomoc v akejkoľvek forme, pretože sa to považuje za nezlučiteľné so spoločným trhom uhlia a ocele. Tento zákaz akejkoľvek pomoci podnikom zo strany jednotlivých štátov, ako sa ustanovuje v článku 4 písm. c), bol logickým dôsledkom odstránenia všetkých opatrení štátnej ochrany v rámci spoločného trhu. Avšak čoskoro po vytvorení spoločného trhu sa ukázalo, že zabezpečiť dodávky energie v Európe nebude možné.

2.4 Článok 95, ktorého ustanovenia boli prijaté s cieľom čeliť nepredvídaným okolnostiam, ktoré by mohli nastať po podpísaní zmluvy, sa potom použil ako základ, ktorý umožňoval poskytnúť určitý typ pomoci Spoločenstva. Umožňoval zásah Spoločenstva, ak to bolo potrebné na dosiahnutie jedného alebo viacerých cieľov zmluvy.

2.5 Keď Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele vypršala, Rada prijala nariadenie (ES) č. 1407/2002 z 23. júla 2002 o štátnej pomoci pre uhoľný priemysel, ktorého platnosť sa skončí 31. decembra 2010. Od roku 2003 do roku 2008 bola pre tento sektor schválená pomoc vo výške 26 miliárd eur.

2.6 Výbor vyjadril svoje stanovisko k tomuto systému udeľovania pomoci ⁽³⁾, pričom podporil názor poradného výboru ESUO, že nariadenie, ktorého cieľom je zlepšiť bezpečnosť dodávok energie a zabezpečiť pevný základ primárnej energie nemôže zároveň vyžadovať, aby sa neustále znižovala pomoc pre sektor uhlia.

2.7 Výbor uvítal, že členské štáty mali dostať možnosť udržať stabilnú minimálnu úroveň domácej produkcie čierneho uhlia, čo malo umožniť prístup k hlavným ložiskám. Znamenalo to udržať operačnú infraštruktúru, klásť silný dôraz na chýlostivú problematiku zdravia a bezpečnosti na pracovisku a vykonať v tejto oblasti špecifické opatrenia, a zabezpečiť primeranú odbornú kvalifikáciu a technologické poznatky.

2.8 Výbor okrem toho zdôrazňuje, že „politika štátnej pomoci Spoločenstva má [v tomto špecifickom sektore v rámci strategických domácich prírodných zdrojov] zohrávať aktívnu úlohu pri atraktívňovaní Európy pre investorov a zamestnávateľov, oživovaní konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti, povzbudzovaní výskumných a inovačných snáh, a nakoniec pri podporovaní zavádzania a šírenia nových zručností a pri vzdelávaní ľudských zdrojov“ ⁽⁴⁾.

(3) Ú. v. ES C 48, 21.2.2002, s. 49.

(4) Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, s. 1.

2.9 Výbor takisto poukázal na to, že Komisia by sa mala zamerať na štátnu pomoc, ktorá má podstatné účinky na obchod, namiesto mrhania zdrojmi na analyzovanie veľkého počtu prípadov prevažne miestneho významu, a že by mala objasniť význam a výklad koncepcie „miestneho významu“ (5).

2.10 Výbor takisto zdôraznil, že fosilné palivá – uhlie (6), ropa a zemný plyn – tvoria v súčasnosti základ zásobovania energiou v európskom i globálnom meradle. Svoj význam nestratia ani v nadchádzajúcich desaťročiach, a budú preto naďalej nevyhnutné (7).

2.11 „Túto závislosť možno zmierniť výraznejším využívaním značných európskych zásob uhlia. V prípade uhlia boli z celkového potenciálu odhadnutého na 3 400 miliárd ton ropných jednotiek vyťažené doteraz len asi 3 %. (...) Predpokladaná využiteľnosť celosvetových zdrojov a rezerv uhlia, ropy a zemného plynu závisí od viacerých faktorov (hospodársky rast, prieskum, technologický vývoj), a bude pretrvávať ešte mnoho desaťročí (v prípade uhlia možno dokonca storočí)“ (7).

2.12 Podľa odhadov Spoločného výskumného centra (Joint Research Centre – JRC) (8) na roky 2030 – 2050 bude uhlie v 21. storočí i naďalej neodmysliteľnou súčasťou snahy uspokojiť dopyt po energii. Čoraz väčší dôraz, ktorý sa kladie na znižovanie emisií skleníkových plynov znamená viac investícií do výskumu a vývoja čistých uhoľných technológií dostupných na trhu a čoraz účinnejších technológií zachytávania a skladovania CO₂. Uhlie bude vo svetovom meradle i naďalej dôležitým zdrojom energie, keďže pokrýva viac než 20 % svetového dopytu po energii.

2.13 Ako už výbor zdôraznil (9), očakáva sa, že po počiatočnom poklese príde zhruba od roku 2015 k opätovnému nárastu spotreby uhlia – v dôsledku toho, že situácia tohto zdroja energie v rámci hospodárskej súťaže pri výrobe elektriny sa zlepší. Rastúce ceny zemného plynu a očakávaná zrelosť pokrokových technológií na premenu uhlia na elektrickú energiu sú hlavnými dôvodmi tohto vývoja.

2.14 Čína, USA, India, Austrália a Rusko sú najväčšími výrobcami na svete, pričom Čína vyrába 2 761 Mt ročne (47 % svetovej produkcie), USA 1 006 Mt (17 %) a Rusko 247 Mt (4 %). EÚ dováža 180 Mt čierneho uhlia ročne, a to hlavne z Ruska (30 %), Kolumbie (17,8 %), Južnej Afriky (15,9 %) a USA (12,8 %) (10).

(5) Pozri poznámku pod čiarou 2.

(6) Antracit, hnedé a čierne uhlie.

(7) Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006, s. 5.

(8) *Coal of the future (supply prospects for thermal coal by 2030-2050)*, Spoločné výskumné centrum (JRC), Inštitút pre energetiku, Petten (Holandsko), február 2007.

(9) Pozri poznámku pod čiarou 8.

(10) USA zohrávajú stále aktívnu úlohu pri financovaní uhoľných závodov – doma i v zahraničí –, čo je v rozpore so sľubom prezidenta Obamu v rámci G20, že USA postupne odstránia dotácie na fosilné palivá.

3. Návrh

3.1 Vzhľadom na to, že sa onedlho skončí platnosť nariadenia Rady (ES) č. 1407/2002 z 23. júla 2002 o štátnej pomoci pre uhoľný priemysel, Komisia nedávno navrhla týchto šesť možností:

- možnosť 1: Komisia by nenavrhol nový právny nástroj určený pre sektor, ktorý by bol platný po skončení účinnosti nariadenia o uhlí; uplatňovali by sa všeobecné pravidlá štátnej pomoci,
- možnosť 2: prijatie usmernení na základe článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, ktoré by boli podobné tým, ktoré sa zaviedli v lodiarskom a oceľiarskom sektore (pomoc na pokrytie platieb prepusteným pracovníkom alebo pracovníkom, ktorí prijali možnosť predčasného odchodu do dôchodku v dôsledku zatvorenia baní, nákladov na poradenstvo pre takýchto pracovníkov a na ich odborné preškolenie ako aj na vyradenie podnikov z prevádzky),
- možnosť 3: nariadenie umožňujúce časovo obmedzenú prevádzkovú pomoc (pomoc na zatvorenie), postupne sa znižujúca prevádzková pomoc, pokiaľ je spojená s organizovaným ukončením činnosti baní a závodov v rámci riadne vymedzeného plánu zatvorenia,
- možnosť 4: nariadenie umožňujúce, aby sa pomoc použila na pokrytie mimoriadnych nákladov (zdedené sociálne a environmentálne záväzky) spojených so zatvorením uhoľných baní,
- možnosť 5: nariadenie na základe článku 107 ods. 3 písm. e) ZFEÚ, podľa ktorého môžu členské štáty udeliť pomoc na zatvorenie ako aj pomoc na pokrytie mimoriadnych nákladov, alebo
- možnosť 6: predĺženie účinnosti súčasného nariadenia o uhlí o 10 rokov, t. j. až do konca roka 2020, bez požiadavky zatvoriť baňu a s možnosťou udeliť investičnú pomoc.

3.2 Komisia sa rozhodla navrhnuť nové nariadenie Rady, ktoré by vychádzalo z možnosti 5, pričom by sa vytvoril pre členské štáty ďalší nástroj na zmiernenie sociálneho a regionálneho dosahu zatvárania baní a zlepšenie sociálnej súdržnosti európskych regiónov.

3.3 Okrem možností stanovených v rámci všeobecných pravidiel pre poskytovanie štátnej pomoci – na oživenie konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti, povzbudenie výskumných a inovačných snáh, a nakoniec aj na podporu zavádzania a šírenia nových zručností a vzdelávania ľudských zdrojov – by návrh Komisie dával možnosť vyhlásiť dva druhy pomoci pre čiernouhoľný priemysel za zlučiteľné s vnútorným trhom: pomoc na zatvorenie a pomoc na pokrytie mimoriadnych nákladov.

3.3.1 Udelenie prevádzkovej pomoci pre uhoľné bane podlieha konkrétne týmto podmienkam:

- musí byť vypracovaný podrobný plán definitívneho zatvorenia nekonkurencieschopnej uhoľnej bane do 1. októbra 2014, pričom táto baňa musela byť v prevádzke k 31. decembru 2009,
- pomoc sa musí postupne výrazne znižovať, to znamená po každom 15-mesačnom období zredukovať o 33 %,
- ak sa do určeného dátumu baňa nezatvorí, celú výšku poskytnutej pomoci bude treba vrátiť, a
- členské štáty musia predložiť plán opatrení zameraných na zmiernenie vplyvu využívania uhlia na životné prostredie.

3.3.2 Pomoc na pokrytie mimoriadnych nákladov má pokryť mimoriadne náklady na reštrukturalizáciu a vyradenie bane z prevádzky, ktoré nesúvisia s bežnou výrobou, ako aj zdedené sociálne a environmentálne záväzky, ktoré vznikajú pri zatváraní baní, ak však nie sú dôsledkom zatvorenia jednotiek vyrábajúcich uhlie.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Výboru sa nepáči, že ho Rada nepožiadala o konzultáciu, najmä vzhľadom na právomoci poradnej komisie pre priemyselné zmeny (CCMI), ktorá je stálym pracovným orgánom výboru a ktorá prevzala kompetencie poradného výboru Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (ESUO).

4.2 EHSV sa v prvom rade dožaduje svojho práva vyjadriť stanovisko k problematike, ktorá je veľmi dôležitá z hľadiska priemyselných zmien v EÚ, ako už zdôraznil poradný výbor ESUO v súvislosti s nariadením (ES) č. 1407/2002, keď uviedol, že zlepšenie bezpečnosti dodávok energie a zabezpečenie pevného základu primárnej energie si nemôže zároveň vyžadovať, aby sa neustále znižovala pomoc pre sektor uhlia.

4.3 EHSV poukazuje na to, že Európska rada na zasadnutí 19. a 20. marca 2009 podporila *Druhý strategický prieskum energetickej politiky*, ktorý 13. novembra 2008 zverejnila Komisia. V tomto dokumente sa zdôrazňuje, že je nevyhnutné čo najlepšie využívať domáce zdroje energie EÚ a jej vlastné zdroje, vrátane obnoviteľných zdrojov energie, fosílnych palív a v krajinách, ktoré sa rozhodnú pre tento druh energie, aj jadrovú energiu.

4.4 EHSV takisto upozorňuje, že medzi ciele šiesteho environmentálneho akčného programu patrí podporovať používanie obnoviteľných zdrojov a fosílnych palív s nižším obsahom uhlíka na výrobu energie a že v článku 1 súčasného nariadenia o štátnej pomoci pre uhoľný priemysel sa uvádza potreba „zachovania, ako preventívne opatrenie, minimálneho množstva domácej produkcie uhlia, aby sa zaručil prístup k zásobám“.

4.5 Výbor napokon poukazuje na to, že aj v štúdiách Spoločenstva, ktoré uskutočnil Inštitút pre energetiku Spoločného výskumného centra v Pettene, sa uvádza, že čierne uhlie bude i v 21. storočí naďalej neodmysliteľné v úsilí uspokojiť dopyt po energii.

4.6 CESE víta opatrenia, ktoré navrhla Komisia, keďže sú v súlade s potrebou dosiahnuť konkurencieschopný rozvoj podnikov v tomto sektore – a neradia sa len mierou konkurencieschopnosti ⁽¹¹⁾ – v spoločnom referenčnom rámci, a to s cieľom:

- udržať dostatočnú úroveň domácich zdrojov energie, a tak pomáhať zabezpečiť bezpečnosť dodávok energie a znížiť energetickú závislosť,

- zabezpečiť, aby si Európa udržala vedúce miesto v oblasti inteligentných banských technológií a „čistých“ uhoľných technológií, ako aj technológií zachytávania a skladovania CO₂, ktoré sa budú môcť rozsiahlejšie využívať až po roku 2020, a to len ak sa úspešne a včas dosiahne nevyhnutný pokrok v oblasti výskumu a vývoja,

- reagovať na zlyhania trhu, pokiaľ ide o investície do výskumu, inovácie a reštrukturalizácie, aby mohli európske podniky získať nové technológie dostupné na trhu za znížených cien a stať sa konkurencieschopnými,

- plniť sociálne a environmentálne ciele posilňovaním blahobytu a vytváraním pracovných miest v danej lokalite v spojení s rozvojom regiónov, v ktorých sú baníctvo a ťažba a s nimi súvisiace odvetvia hlavnými alebo jedinými odvetviami,

- uplatňovať v tomto sektore koncepciu miestneho záujmu, keďže obchod v rámci Spoločenstva má na tento sektor malý alebo žiadny vplyv, a teda vo veľkej miere nevlýva na obchod, a keďže súčasný systém udeľovania pomoci nemal za následok žiadne podstatné narušenia obchodu,

⁽¹¹⁾ Ako sa uvádza vo všetkých dokumentoch Komisie, ktoré sa týkajú energetickej politiky (počnúc Plánom SET a končiac energetickej stratégiou pre obdobie 2011 – 2020), treba v tejto súvislosti zohľadniť rôzne parametre ako napríklad úroveň konkurencieschopnosti, ktorú sú schopné dosiahnuť iné domáce zdroje energie EÚ do roku 2020, podporu, ktorú dostávajú iné domáce zdroje energie, zvýhodnenie využívania uhlia na svetových trhoch a nestálosť medzinárodných cien fosílnych palív, ako aj európsky prínos strategických domácich zdrojov k zabezpečeniu zásobovania energiou najmä v čase krízy a medzinárodného napätia. Treba vziať do úvahy aj náklady na transformáciu tepelných elektrární a náklady na rehabilitáciu lokalít, v ktorých boli zatvorené bane.

- pomôcť zmodernizovať elektrárne a zabezpečiť, aby sa dodržiavali vnútroštátne sektorové časové plány a postupy reštrukturalizácie ⁽¹²⁾, a podporovať siete banských oblastí a odborných stredísk zameraných na baníctvo a využívanie nerastných zdrojov a sietí odbornej prípravy vysoko kvalifikovaných manažérov,
- zachovať koncepciu minimálnych strategických rezerv domáceho uhlia v snahe splniť povinnosť univerzálnej služby verejného sektora zabezpečiť bezpečnosť dodávok podľa článku 106 TFEÚ (bývalý článok 86 Zmluvy o ES),
- poskytovať usmernenia, školenia a odbornú rekvalifikáciu pre pracovníkov a odborníkov z nekonkurencieschopných baní; podporovať v tomto sektore a s ním súvisiacich odvetviach skorší odchod pracovníkov do dôchodku,
- rozvinúť a podporovať európsky sociálny sektorový dialóg v banských odvetviach a organizovať fóra odborných sietí, ako je berlínske fórum zamerané na fosílnu palivá,
- podporovať rozširovanie a výmenu osvedčených postupov, najmä z technického a environmentálneho hľadiska, a to v snahe dosiahnuť, aby sa špičková výroba uhlia a jej aplikácie stali konkurencieschopnými a udržateľnými, a zároveň aby sa začalo s reštrukturalizáciou, diverzifikáciou a zatváraním baní (a rehabilitáciou ⁽¹³⁾ daných lokalít), ak tieto postupy neboli úspešné.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

4.7 EHSV sa domnieva, že lehoty, ktoré stanovila Komisia sú príliš krátke a nie sú v súlade s rozvojovými potrebami tohto sektora: obdobie 2011 – 2018 by bolo vhodnejšie – podobne ako obdobie 2002 – 2010 – a umožnilo by zistiť, či sú podniky v sektore konkurencieschopné vzhľadom na vývoj technológií dostupných na trhu, ako sú cenovo výhodné technológie na zachytávanie a skladovanie CO₂, čisté uhoľné technológie a banské techniky.

4.8 EHSV sa takisto nazdáva, že miera znižovania je príliš vysoká a že časové lehoty v tejto súvislosti sú príliš krátke na znovuzískanie konkurencieschopnosti a na inovovanie v oblasti výroby, čistých uhoľných technológií a technológií na zachytávanie a skladovanie CO₂. Okrem toho by pomoc mala skôr odmeňovať, a nie trestať (ako je to v návrhu) podniky, ktoré znovu získavajú svoju konkurencieschopnosť.

4.9 Pokiaľ ide o nevyváženú hospodársku súťaž medzi dovážanými a domácimi výrobkami, skôr než sa navrhne, že by sa mal obmedziť systém Spoločenstva, možno by sa mali podrobnejšie a s väčšou transparentnosťou preskúmať systémy udeľovania pomoci vyvážajúcich krajín. Podľa EHSV by bolo potrebné pri podpísaní dohôd s tretími krajinami pozornejšie a koherentnejšie prehodnotiť zahrnutie dodržiavania primeraných sociálnych noriem MOP do týchto dohôd, aby sa zabránilo vykorisťovaniu baníkov a zabezpečili najlepšie možné podmienky bezpečnosti a ochrany pracovníkov pred často smrteľnými úrazmi, ktoré sa vyskytujú u najväčších svetových výrobcov.

4.10 EHSV sa napokon nazdáva, že pre budúcu činnosť v sektore ťažby uhlia a výroby elektriny je dôležité zabezpečiť európskym podnikom a členským štátom jasný a proaktívny rámec z hľadiska horizontálnej pomoci, ktorú bude možné aktivovať na sociálne a environmentálne účely a na účely VTR, inovácie, vzdelávania a odbornej prípravy v tomto sektore.

⁽¹²⁾ Napríklad nemecký plán pre uhoľné bane do roku 2018.

⁽¹³⁾ Vyradenie z prevádzky.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Bezpečnosť dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore v EÚ

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 54/04)

Spravodajca: **Armands KRAUZE**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 18. februára 2010 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Bezpečnosť dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore v EÚ“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. novembra 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 9. decembra) prijal 133 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Zabezpečenie kontinuity dodávok potravín by malo aj naďalej byť jedným z hlavných cieľov poľnohospodárskej politiky EÚ. Vzhľadom na výzvy a neistotu súvisiacu s celosvetovou potravinovou bezpečnosťou by mala spoločná poľnohospodárska politika (SPP) po roku 2013 naďalej zabezpečovať v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore.

1.2 Trvalo udržateľná poľnohospodárska výroba a hladké fungovanie poľnohospodárskych trhov tvoria základ pre zabezpečenie dodávok potravín v EÚ. Budúca spoločná poľnohospodárska politika potrebuje výkonné riadiace trhové mechanizmy na zabezpečenie fungovania poľnohospodárskych trhov a cenovej stability. Pravidlá obchodovania v poľnohospodárskom sektore by mali zaručiť bezpečnosť dodávok v poľnohospodárstve vo všetkých krajinách a za každých okolností.

1.3 Aby bola EÚ v budúcnosti schopná riešiť všetky problémy a zabezpečiť dodávky v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore vo všetkých členských štátoch, potrebuje silnú spoločnú poľnohospodársku politiku. SPP by mala byť aj naďalej jednou z kľúčových oblastí politiky EÚ v budúcnosti. Budúce financovanie SPP musí byť adekvátne.

1.4 Kľúčom k potravinovej bezpečnosti na celom svete je udržateľná miestna výroba potravín. V EÚ by sa mala zachovávať a podporovať rôznorodá poľnohospodárska výroba. Zvláštna pozornosť by sa mala venovať vzdialeným regiónom a oblastiam so špecifickými znevýhodneniami.

1.5 EÚ musí vynaložiť viac úsilia na systematické plánovanie v oblasti bezpečnosti dodávok, aby zabezpečila životaschopnosť poľnohospodárskej výroby a celého potravinárskeho sektora, a to aj v krízových a mimoriadnych situáciách. Praktické opatrenia (zásoby, poľnohospodárska infraštruktúra, odborná príprava atď.) v tejto oblasti by však mali aj naďalej spadať do právomoci členských štátov. V súčasnosti nie je potrebné vytvárať nové právne

predpisy EÚ v oblasti bezpečných dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore.

1.6 Členské štáty môžu využiť politiku EÚ v oblasti rozvoja vidieka ako nástroj na podporu opatrení na zabezpečenie a zlepšenie dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore. Členské štáty by mali využiť túto možnosť v rámci svojich programov rozvoja vidieka.

1.7 Poľnohospodársky sektor by mohol zohrávať významnú úlohu pri zvyšovaní objemu bezpečných a udržateľných dodávok energie v EÚ a znižovaní závislosti EÚ od dovážaných fosílnych palív. Vlastná výroba energie môže na úrovni poľnohospodárskych podnikov významne prispieť k bezpečnosti dodávok. S cieľom rozšíriť využívanie bioenergie v poľnohospodárskych podnikoch by sa mali ďalej rozvíjať technológie v oblasti bioenergií. Výroba bioenergie by mala byť udržateľná a väčší dôraz by sa mal klásť na lepšie využívanie vedľajších produktov z poľnohospodárskeho a potravinárskeho sektora na zníženie znečistenia a emisií CO₂.

2. Úvod

2.1 Bezpečnosť dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore znamená zabezpečenie dostupnosti potravín tak, aby k nim mali obyvatelia ekonomický prístup, a odstránenie hladu. V mnohých poľnohospodárskych odvetviach v EÚ sa dosahuje dostatočná úroveň produkcie na zabezpečenie obyvateľstva EÚ, čo sa dosiahlo prostredníctvom SPP. Potravinová bezpečnosť ako verejné blaho, ktoré nie je odmeňované trhom, ale ktoré poľnohospodársky a potravinársky sektor poskytuje v prospech spoločnosti, bude dôležitým cieľom SPP po roku 2013 (1).

(1) V súvislosti s prípravou stanoviska sa 31. mája 2010 v Helsinkách uskutočnil seminár na tému „The security of supply in agriculture and in the food sector in the European Union“ (Bezpečnosť dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore v Európskej únii).

2.2 Potravinová bezpečnosť bude v nasledujúcich desaťročiach hlavnou výzvou pre poľnohospodársky a potravinársky sektor na celom svete. V dôsledku potravinovej a hospodárskej krízy trpí jedna miliarda ľudí na svete hladom.

2.3 Potravinová bezpečnosť znamená dostatok potravín pre zdravý život, ako aj bezpečné a nekontaminované potraviny. Ide o zložitú problematiku, ktorá je prepojená s inými sektormi, ako je výroba pohonných hmôt, logistika atď. Akýkoľvek logistický alebo výrobný problém v hlavných produkčných regiónoch spôsobený neočakávanými krízami môže ovplyvniť dostupnosť potravín pre milióny ľudí, najmä tých, ktorí žijú v mestských oblastiach. Kľúčom k celosvetovej potravinovej bezpečnosti je udržateľná miestna výroba potravín (2).

3. Výzvy celosvetovej produkcie potravín

3.1 Podľa odhadov Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) dosiahne počet obyvateľov na celom svete do roku 2050 úroveň takmer 9,5 mld. Na zabezpečenie potravín pre týchto ľudí sa bude musieť výroba potravín v porovnaní so súčasnosťou zdvojnásobiť. Obzvlášť rýchlo vzrastie počet obyvateľov vo veľkomestách v rozvojových krajinách. Veľa sa bude očakávať od poľnohospodárov a bude sa vyvíjať tlak na rozširovanie intenzívnejšieho obrábania pôdy. Poľnohospodárska produktivita sa bude musieť zvýšiť s cieľom zabezpečiť potraviny pre rastúci počet obyvateľov na svete. Možnosti rozširovania využívania pôdy sú obmedzené vzhľadom na nepoľnohospodársky dopyt po pôde a nedostatok dostupnej vhodnej poľnohospodárskej pôdy.

3.2 Investície do poľnohospodárstva sa budú musieť zvýšiť všade, ale najmä v rozvojových krajinách, ktoré majú značný potenciál rozširovať výrobu. V rozvojových krajinách treba tiež zlepšiť vidiecku infraštruktúru, prístup k moderným poľnohospodárskym strojom a technológiám, trvalo udržateľné využívanie pôdy a najmä dostupnosť vody, ako aj systémy vzdelávania a fungovanie poľnohospodárskych trhov. V dlhodobjšom časovom horizonte však bude hlavným problémom potravinovej bezpečnosti dostupnosť potravín a prístup k nim. Najefektívnejším prostriedkom na zabezpečenie potravinovej bezpečnosti bude všeobecný rozvoj a zvyšovanie príjmov v najchudobnejších krajinách. Poľnohospodárstvo zohráva obzvlášť významnú úlohu pri zabezpečovaní potravinovej bezpečnosti, je však ťažké zaručiť potravinovú bezpečnosť výlučne prostredníctvom poľnohospodárstva (3).

3.3 V záverečnom vyhlásení potravinového summitu FAO z roku 2009 sa odporúča, aby výroba potravín spadala do právomocí jednotlivých krajín.

3.4 Vzhľadom na potravinovú a hospodársku krízu a meniacu sa situáciu vo svete teraz ľudia vo všeobecnosti viac chápu, že všetky krajiny a regióny, vrátane tých znevýhodnenejších, musia mať právo, či dokonca povinnosť, vyrábať svoje vlastné potraviny. Treba umožniť, aby sa vyrábalo viac potravín udržateľnejším spôsobom.

3.5 Ďalšiu kľúčovú výzvu pre potravinovú bezpečnosť na celom svete, okrem populačného rastu, predstavujú klimatické zmeny a súvisiace obmedzenie prírodných zdrojov. Klimatické zmeny môžu mať podstatný vplyv na výrobu potravín, najmä v rozvojových krajinách, z ktorých niektoré sa s klimatickými zmenami dokážu vyrovnáť len minimálne. Poľnohospodárstvo sa musí snažiť o zníženie emisií skleníkových plynov, ale zároveň môže tiež prispieť k riešeniu problému s emisiami prostredníctvom sekvestrácie oxidu uhličitého do pôdy. Treba dosiahnuť účinnejšiu poľnohospodársku výrobu s nižšími emisiami. Poľnohospodárstvo musí prispieť k zlepšeniu kvality ovzdušia a vody, ochrane prírodnej rozmanitosti a predchádzaniu erózii. Medzi hlavné výzvy pre celosvetovú potravinovú bezpečnosť patrí aj zabezpečenie dostatočného množstva poľnohospodárskej pôdy a pitnej vody.

3.6 Inovácie v poľnohospodárstve zohrávajú významnú úlohu pri riešení problémov súvisiacich s potravinovou bezpečnosťou a klimatickými zmenami. Najdôležitejšie inovácie v tejto oblasti často súvisia s pestovaním plodín a chovom zvierat, metódami zavlažovania, opatreniami proti povodňiam, odolnosťou voči chladu a vysokým teplotám, diverzifikáciou metód tradičného poľnohospodárstva atď. Jedným z riešení budúcich problémov by tiež mohlo byť zlepšenie účinnosti metód pestovania rastlín, ktoré má potenciál podstatne zvýšiť poľnohospodársku produktivitu.

4. Konceptia bezpečnosti dodávok

4.1 Potravinová bezpečnosť je hlavnou strategickou témou pre všetkých obyvateľov sveta. Prístup k potravinám je jedným z aspektov širšej koncepcie bezpečnosti. Problémy v prístupe k potravinám veľmi rýchlo vyústia do zvýšenej sociálnej nestability a nepokojov. Zabezpečenie prístupu k potravinám, dokonca aj v krízových a mimoriadnych situáciách, je úlohou spoločnosti.

4.2 Potravinová bezpečnosť v modernom prepojenom hospodárstve závisí od mnohých aspektov. Vyžaduje si stabilné dodávky energie (pohonné hmoty a elektrina), IT, účinnú logistiku, dobrú hygienu a fungujúci systém rýchleho varovania na ochranu spoločnosti pred škodlivými potravinami. Členské štáty musia zabezpečiť ochranu najdôležitejšej infraštruktúry v poľnohospodárskom a potravinovom sektore a prijať konkrétne opatrenia v praxi.

4.3 Spoločnosti musia vytvoriť zásoby pre prípad núdzových dodávok potravín. To sa označuje pojmom „bezpečnosť dodávok“. Pod týmto pojmom sa vo všeobecnosti rozumie zabezpečenie toku materiálu (napr. vytváranie zásob pre prípad núdze), ale bezpečnosť dodávok sa v širšom zmysle chápe ako schopnosť udržať tie základné ekonomické činnosti spoločnosti, ktoré sú nevyhnutné na zachovanie životných podmienok obyvateľstva a na fungovanie a bezpečnosť spoločnosti. Bezpečnosť dodávok vzhľadom na dostupnosť potravín teda znamená schopnosť zaručiť výrobu potravín a fungovanie celého potravinárskeho sektora, aj v krízových a mimoriadnych situáciách.

(2) Ako bola definovaná na potravinovom summite FAO.

(3) Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 44.

5. Poľnohospodárska politika EÚ a bezpečnosť dodávok

5.1 Európska únia sa v súčasnosti pripravuje na ďalšiu revíziu SPP, t. j. na poľnohospodársku politiku po roku 2013. Komisia uverejnila v novembri 2010 oznámenie o budúcej politike. V druhej polovici roka 2011 pravdepodobne vydá príslušné legislatívne návrhy a rozhodnutie Rady a Európskeho parlamentu možno očakávať v roku 2012. V EÚ sa dostatočná úroveň výroby potravín bude aj naďalej dosahovať prostredníctvom SPP.

5.2 Ciele poľnohospodárskej politiky EÚ, v súlade s ustanoveniami Zmluvy o založení ES, ktoré boli v nezmenenej podobe začlenené do Lisabonskej zmluvy ratifikovanej minulý rok, sú:

- zvýšiť produktivitu poľnohospodárstva,
- zabezpečiť primeranú životnú úroveň poľnohospodárov,
- stabilizovať trhy,
- zabezpečiť riadne zásobovanie,
- zabezpečiť dodávky spotrebiteľom za primerané ceny.

5.3 Je jasné, že globálne zmeny a nové výzvy, ktoré s týmito zmenami súvisia, prinesú poľnohospodárskej politike EÚ nové ciele, no vyššie spomenuté primárne ciele sú aj naďalej dôležité a relevantné. V priebehu rokov bola poľnohospodárska politika EÚ ako aj obchodné rokovania vystavené značnej kritike. SPP sa však v podstate podarilo dosiahnuť stanovené ciele viac než uspokojivo. Zaručila dodávky potravín v celej únii, a to napriek meniacim sa cenám a aj v obdobiach krízy. SPP teda udržala bezpečnosť dodávok v únii aj napriek tomu, že EÚ nie je úplne sebestačná, pokiaľ ide o niektoré poľnohospodárske produkty a suroviny. V tejto súvislosti musí EÚ vziať do úvahy skutočnosť, že štáty pri vonkajších hraniciach EÚ často čelia problémom pri zabezpečovaní svojich dodávok počas období výraznej nestability cien.

5.4 V budúcnosti budú svetové trhy fungovať otvorenejšie. Akékoľvek budúce dohody môžu umožniť, aby sa poľnohospodárske výrobky z krajín mimo EÚ jednoduchšie dostávali do EÚ (ak splnia kritériá bezpečnosti potravín), ale zároveň poskytnú poľnohospodárskym produktom z EÚ príležitosť vstúpiť na iné trhy. Celosvetová demografická situácia a trhy menia priority poľnohospodárskej výroby a dopyt po potravinách vo svete. Vzájomná závislosť spoločností a ekonomických zón sa zvyšuje. Klimatické zmeny spôsobujú čoraz extrémnejšie klimatické podmienky. Keďže zvýšený objem medzinárodného obchodu samostatne nepostačuje na zabezpečenie dodávok potravín, v budúcnosti sa zvýši pohyb cien potravinárskych výrobkov a nestabilita trhov. Budúca poľnohospodárska politika EÚ musí poskytnúť mechanizmy na stabilizáciu trhu. EÚ nesmie spôsobovať nestabilitu na svetových trhoch potravín, ale naopak, musí aktívne prispievať k jej odstráneniu.

5.5 Európska únia je jedným z hlavných svetových výrobcov a vývozcov potravín. Najlepším spôsobom, ako môže EÚ pomôcť udržať stabilitu svetových trhov s potravinami a zabrániť potravinovým krízam, je zabezpečiť, aby bol jej vlastný poľnohospodársky trh vyvážený a aby fungoval efektívne. EÚ by tiež mala zohrávať významnú úlohu pri udržiavaní potravinovej bezpečnosti na celom svete.

5.6 Európski spotrebiteľia chcú aj naďalej konzumovať kvalitné, výživné a bezpečné potraviny. Budúca poľnohospodárska politika musí zabezpečiť, aby celá výroba prebiehala spôsobom, ktorý chráni životné prostredie (ovzdušie, pôdu, vodu) a zachováva dobré životné podmienky zvierat. Skutočnosť, že v EÚ je štandard vyšší ako v ostatných krajinách sveta, zvyšuje náklady európskych výrobcov a poľnohospodárska politika EÚ musí poskytnúť nástroje, v poľnohospodárstve aj v obchode, na vytvorenie rovnakých podmienok pre produkciu v EÚ a v iných krajinách. EÚ sa bude musieť snažiť využiť súčasné nástroje (napr. obchodné dohody) a tiež vytvoriť nové, ktoré pomôžu presadiť v ostatných krajinách vyrábajúcich potraviny výrobné štandardy uplatňované výrobcami potravín z EÚ.

5.7 Politika rozvoja vidieka (2. pilier SPP) bude mať aj naďalej veľký význam pre vyvážený rozvoj vidieckych oblastí v budúcnosti. Vidiecke oblasti sú neoddeliteľnou súčasťou Európy. Viac ako 60 % obyvateľstva súčasnej Európskej únie s 27 členskými štátmi žije vo vidieckych oblastiach a vidiecke oblasti predstavujú 90 % celkovej zemepisnej rozlohy EÚ. Politika rozvoja vidieka, ktorá viac zohľadní rozdielne podmienky v členských štátoch, by v budúcnosti mohla nadobudnúť ešte väčší význam. Úloha politiky rozvoja vidieka ako zamestnávateľa vo vidieckych komunitách a diverzifikátora podnikateľských príležitostí bude rásť. Politika rozvoja vidieka by sa mohla využiť ako nástroj EÚ na podporu bezpečnosti dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore.

5.8 Budúca poľnohospodárska politika EÚ musí naďalej venovať pozornosť problémom s bezpečnosťou dodávok vzhľadom na výzvy a neistotu súvisiacu s celosvetovou potravinovou bezpečnosťou. Zabezpečenie dostupnosti dodávok potravín je základným cieľom poľnohospodárskej politiky EÚ. EÚ musí vynaložiť viac úsilia na systematické plánovanie, aby zabezpečila životaschopnosť poľnohospodárskej výroby a celého potravinárskeho sektora, a to aj v krízových a mimoriadnych situáciách. Na dosiahnutie tohto cieľa treba zaviesť potrebné mechanizmy. Jedným z kľúčových cieľov poľnohospodárskej politiky EÚ musí byť zachovanie rôznorodej poľnohospodárskej výroby a jej podpora v celej EÚ. Zachovaním bohatej rôznorodosti vysokokvalitných potravín z rôznych vidieckych oblastí z celej únie pre občanov EÚ poskytnete správne strategické riešenie pre potravinársku politiku EÚ. To tiež pomôže zabezpečiť dodávky.

5.9 Z dlhodobého hľadiska si bezpečnosť dodávok v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore vyžaduje, aby bola poľnohospodárska výroba udržateľná. Okrem environmentálnej udržateľnosti je dôležitá aj hospodárska a sociálna udržateľnosť. Väčší dôraz by sa mal klásť na úlohu poľnohospodárstva pri prispôbovaní sa klimatickým zmenám a zmiernení ich dosahu. Poľnohospodársky a potravinársky sektor zohrávajú úlohu aj pri výrobe bioenergie. Ciele stratégie EÚ 2020 by sa mali začleniť do poľnohospodárskej politiky.

5.10 Vďaka výrobe bioenergie sa poľnohospodárstvo EÚ stalo významným aktérom pri zavádzaní technológií s využitím obnoviteľných energií. Udržateľné poľnohospodárstvo a potravinársky sektor môžu významným spôsobom prispieť k zníženiu závislosti EÚ od dovážaných fosílnych palív a zabezpečeniu bezpečných dodávok energie spotrebiteľom v EÚ. Premena poľnohospodárskeho odpadu a vedľajších produktov (hnojív a odpadu z potravinárskeho priemyslu atď.) na bioenergiu pomôže znížiť znečistenie a emisie CO₂.

V Bruseli 9. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Vzťahy medzi EÚ a Ruskom**(stanovisko z vlastnej iniciatívy)**

(2011/C 54/05)

Spravodajca: **pán VOLEŠ**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa na svojom plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2010 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Vzťahy medzi EÚ a Ruskom“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. novembra 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 9. decembra) prijal 195 hlasmi za, pričom 8 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania

1.1 EHSV víta spoločné vyhlásenie o Partnerstve pre modernizáciu prijaté na summite EÚ – Rusko v Rostove nad Donom (31. mája – 1. júna 2010), ktoré okrem iného obsahuje výzvu adresovanú občianskej spoločnosti, aby prostredníctvom rozšíreného dialógu posilnila svoju účasť na spolupráci medzi Európskou úniou a Ruskom. Vzťahy medzi EÚ a Ruskom majú pre obe strany strategický význam a mali by sa zakladať na vzájomnej dôvere. Občianske spoločnosti EÚ a Ruska by mali nadviazať spoluprácu a prispievať k realizácii iniciatívy Partnerstvo pre modernizáciu. EHSV je pripravený aktívne sa zapájať do tohto procesu.

1.2 Pokiaľ ide o spoločné priestory, EHSV podporuje súčasnú štruktúru, avšak vyzýva, aby občianska spoločnosť oboch strán vo väčšej miere vyjadrovala svoje názory a predkladala iniciatívy v rôznych sférach činnosti.

1.3 EHSV navrhuje, aby sa do dialógu o hospodárskych a obchodných vzťahoch zapájalo viac relevantných zainteresovaných strán. Takisto navrhuje zväziť zriadenie širokého zastupiteľského fóra podnikateľov EÚ a Ruska.

1.4 EHSV podporuje úsilie o rýchly pokrok v rokovaniach o zjednodušení a uvoľnení vízového režimu.

1.5 Do konzultácií medzi EÚ a Ruskom o ľudských právach by malo byť zapojených viac neštátnych subjektov. EHSV je pripravený zapojiť sa do tejto platformy.

1.6 Malo by existovať viac platforiem, v rámci ktorých by mohli organizácie občianskej spoločnosti z EÚ a Ruska prispievať k monitorovaniu vzájomných vzťahov oboch strán. Takýmto nástrojom by mohlo byť Fórum občianskej spoločnosti EÚ a Ruska, podobne ako Fórum občianskej spoločnosti Východného partnerstva.

1.7 EHSV vyzýva na zintenzívnenie osobných kontaktov a výmen v oblasti vzdelávania a dialógu medzi kultúrami ako nástroja na zlepšenie vzájomného porozumenia a dôvery.

1.8 Postoj členských štátov k Rusku by mal byť koordinovanejší, aby EÚ hovorila jednohlasne, vytýčila si ambiciózne, zároveň však realistické ciele a vytvorila si dostatočný priestor na flexibilitu.

1.9 EHSV považuje členstvo Ruska vo Svetovej obchodnej organizácii (WTO) za zásadné, v plnej miere tento proces podporuje a želá si, aby sa čo najskôr zavrášil.

1.10 EÚ by mala preskúmať pravidlá poskytovania finančnej podpory mimovládny organizáciám prostredníctvom európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva, ktorý vyžaduje vysoký podiel spolufinancovania, čo mnohým ruským mimovládny organizáciám bráni vo využívaní týchto grantov.

1.11 EHSV odporúča hľadať možnosti na zapojenie Ruska do veľkých regionálnych projektov, ktoré by boli prerokovávané s krajinami Východného partnerstva, predovšetkým v oblasti životného prostredia, verejného zdravia, dopravy a energetickej účinnosti. Ruskú občiansku spoločnosť treba prizvať, aby sa zúčastňovala na zasadnutiach rôznych platforiem Fóra občianskej spoločnosti Východného partnerstva, kde by sa diskutovalo o takýchto projektoch spoločného záujmu medzi EÚ, Východným partnerstvom a Ruskom. Výbor tiež odporúča, aby sa občianska spoločnosť výraznejšie zapájala do uplatňovania politiky severnej dimenzie, stratégie pre Pobaltie, čiernomorskej synergie a ďalších relevantných iniciatív.

1.12 EHSV opätovne pripomína svoj návrh zaradiť do budúcej dohody zriadenie nového zmiešaného orgánu občianskej spoločnosti EÚ a Ruska.

1.13 EHSV zriadi kontaktnú skupinu pre vzťahy medzi EÚ a Ruskom a bude pokračovať v rozvíjaní kontaktov s Občianskou komorou Ruskej federácie (OKRF). Zároveň bude navrhovať rozšírenie účasti ďalších organizácií občianskej spoločnosti, ktoré nie sú zastúpené v OKRF, na spoločných činnostiach.

2. Vzťahy medzi EÚ a Ruskom: súčasná situácia

2.1 Vzťahy medzi EÚ a Ruskom sa v priebehu uplynulých dvoch desaťročí striedavo niekoľkokrát zlepšovali a ochladzovali. Negatívny vplyv na vzájomné vzťahy mal ozbrojený konflikt medzi Ruskom a Gruzínskom v auguste 2008 a tiež spor medzi Ruskom a Ukrajinou týkajúci sa dodávok plynu v januári 2009. Obe strany však pokračujú v úsilí nájsť východisko zo slepej uličky. Hlavným zámerom tohto stanoviska je predložiť odporúčania EHSV týkajúce sa možnosti zlepšenia vzťahov medzi EÚ a Ruskom, ako aj spôsobov, ako by mohla občianska spoločnosť EÚ a Ruskej federácie prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa.

2.2 V júni 2008 sa v Chanty-Mansijsku rozhodlo o rozhovorech o novej dvojstrannej dohode medzi EÚ a Ruskom, ktorá by mala nahradiť dohodu o partnerstve a spolupráci z roku 1994. Samotné rozhovory sa oficiálne začali v júli 2008. Obe strany pristúpili k rokovaciemu procesu s odlišným dôrazom na povahu novej dohody. EÚ chce uzavrieť komplexnú a podrobnú strategickú dohodu, zatiaľ čo ruská strana uprednostňuje uzavretie rámcovej politickej dohody, na ktorú by nadviazali detailné sektorové dohody v odvetviach ruského záujmu (1).

2.3 V polovici novembra 2010 sa začalo 12. kolo rokovaní medzi EÚ a Ruskou federáciou, ktoré prebiehajú v pracovných skupinách podľa jednotlivých spoločných priestorov. Doterajšie výsledky rokovaní vníma Európska komisia s opatrným optimizmom. Stále je však príliš skoro na to, aby sa dal odhadnúť termín ukončenia rozhovorov o novej dohode.

2.4 Pomalý postup prebiehajúcich rokovaní o novej dohode odráža rozdielne postoje oboch strán k vzájomným vzťahom. EÚ ponúka komplexnú spoločenskú, politickú a hospodársku modernizáciu podľa vzoru európskeho *acquis* a európskych inštitúcií. Rusko by zasa chcelo, aby sa k nemu pristupovalo ako k suverénnej svetovej veľmoci s vlastným prístupom k demokracii, ľudským právam a hospodárskym a bezpečnostným záujmom (2). Na dosiahnutie tohto cieľa používa Rusko všetky dostupné argumenty – zásobovanie zemným plynom a ropou, kapacitu jadrových zbraní, vesmírne programy, atď., vrátane svojho postavenia v medzinárodných organizáciách, napr. Bezpečnostnej rade OSN, Šanghajskej organizácii pre spoluprácu, SNŠ, G-20 a ďalších. Avšak vzhľadom na oslabené sociálno-hospodárske podmienky v dnešnom Rusku je medzinárodná projekcia uvedených ambícií obmedzená (3).

(1) Stretnutie predstaviteľov EHSV s podpredsedom vlády Ruskej federácie, pánom Alexandrom Žukovom, 29. júna 2010.

(2) Pozri: Stratégia národnej bezpečnosti Ruskej federácie do roku 2020 schválená 12. mája 2009 dekrétom prezidenta Ruskej federácie č. 537.

(3) Stratégia národnej bezpečnosti Ruskej federácie do roku 2020 schválená 12. mája 2009 dekrétom prezidenta Ruskej federácie č. 537, 2. časť: Moderný svet a Rusko: súčasná situácia a vývojové trendy, s. 4 – 8, a 9. časť: Strategická stabilita a rovnocenné strategické partnerstvo, s. 29 – 31.

2.5 Postoje EÚ a Ruska sa podstatne líšia, pokiaľ ide o možné zmeny štruktúry európskej bezpečnosti. Rusko chce prehodnotiť európsku bezpečnostnú štruktúru, ako sa ukázalo v ruskom návrhu na uzavretie nového Európskeho paktu o bezpečnosti, ktorý predložil prezident krajiny Dmitrij Medvedev v júni 2008.

2.6 Hlboké rozdiely pretrvávajú aj v otázke energetickej bezpečnosti. Rusko ako hlavný dodávateľ zemného plynu a ropy pre EÚ chce získať špeciálny status, a to vrátane preferenčného postavenia ruských energetických spoločností a ich prístupu na trh EÚ a uznania svojho osobitného postavenia a záujmov v energetických odvetviach Bieloruska a Ukrajiny (4). Rusko v auguste 2009 odstúpilo od Zmluvy o energetickej charte. EÚ považuje Zmluvu o energetickej charte za základ akékoľvek ďalšej liberalizácie svojho energetického trhu, vrátane jeho otvorenia ruským energetickým spoločnostiam. Nedávna iniciatíva prezidenta Medvedeva týkajúca sa uzavretia novej Zmluvy o globálnej energetickej bezpečnosti, ktorá by nahradila Zmluvu o energetickej charte, bola adresovaná členským štátom G-20, a nie výhradne EÚ, hoci EÚ ostáva v energetike pre Rusko kľúčovým obchodným partnerom.

2.7 Rusko sa snaží svoje záujmy voči EÚ riadiť rozvíjaním osobitných vzťahov s tradičnými európskymi „veľmocami“. Členské štáty EÚ pochopiteľne udržiavajú s Ruskom vlastné bilaterálne vzťahy na základe svojich tradícií a záujmov. Je však dôležité, aby sa usilovali zabezpečiť, že ich postoje a činnosť budú koordinovanejšie z hľadiska formulovania celkovej politiky EÚ voči Rusku. Nová Lisabonská zmluva posilnila spoločnú bezpečnostnú a zahraničnú politiku EÚ a udelila EÚ nové právomoci v oblasti energetickej bezpečnosti.

2.8 Rozdielne názory medzi Ruskom a EÚ panujú aj v otázke Východného partnerstva, ktoré Rusko považuje za pokus o rozšírenie sféry vplyvu zo strany EÚ. EÚ zase chápe Východné partnerstvo ako nástroj na šírenie spoločných hodnôt a noriem u východných susedov, pretože ich zavádzanie vedie k ich hospodárskej a sociálnej modernizácii a prispieva k bezpečnosti a stabilite celého európskeho kontinentu.

2.9 Spolupráca EÚ a Ruska sa jednoznačne zlepšila v kontexte spoločnej politiky severnej dimenzie, ktorá spája EÚ, Rusko, Nórsko a Island. V partnerských projektoch v oblasti životného prostredia, verejného zdravia, kultúry, dopravy a infraštruktúry boli dosiahnuté hmatateľné výsledky. EHSV nepretržite prispieva k uplatňovaniu tejto politiky, pričom zdôrazňuje význam aktívnej účasti občianskej spoločnosti, napríklad vo svojom stanovisku k politike severnej dimenzie (5).

2.10 Napriek uvedeným nedorozumeniam a ťažkostiam prevažuje v EÚ aj v Rusku všeobecné vzájomné porozumenie v otázke strategického významu bilaterálnych vzťahov. O existencii politickej vôle zlepšiť dvojstranné vzťahy jasne svedčia závery

(4) Stratégia Ruska v oblasti energetiky na obdobie do roku 2030 schválená 13. novembra 2009 dekrétom vlády Ruskej federácie č. 1715-r, pozri 9. časť: Zahraničná energetická politika, s. 55 – 58.

(5) Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 91–95.

summitu EÚ – Rusko v Rostove nad Donom (31. mája – 1. júna 2010), vrátane spoločného vyhlásenia o iniciatíve Partnerstvo pre modernizáciu⁽⁶⁾.

3. Skúsenosti získané v rámci spoločných priestorov

3.1 Všeobecné zistenia

3.1.1 Inštitucionalizovaný dialóg pod zastrešujúcim názvom Spoločné priestory⁽⁷⁾ umožnil EÚ viesť najintenzívnejší dialóg v celej jej histórii vonkajších vzťahov s tretími krajinami. Pre rokovania o novej dohode medzi EÚ a Ruskom by sme si zo súčasnej spolupráce v rámci spoločných priestorov EÚ – Rusko mali vziať tieto ponaučenia⁽⁸⁾:

- štruktúra spoločných priestorov je zavedeným inštitucionálnym rámcom na udržiavanie širokej palety politických a odvetvových dialógov medzi EÚ a Ruskom a mala by sa zachovať,
- napriek niekoľkým pozitívnym príkladom pokroku dosiahnutého v odvetvových otázkach priniesli spoločné priestory pomerne skromné výsledky v porovnaní s pôvodnými očakávaniami na oboch stranách,
- na zlepšenie dialógu a spolupráce je potrebná väčšia politická vôľa, vzájomná dôvera a schopnosť oboch strán dohodnúť sa na pojmoch a hodnotách, vrátane vzájomne dohodnutých štandardov.

3.2 Spoločný hospodársky priestor

3.2.1 Cieľom EÚ pri vytváraní spoločného hospodárskeho priestoru bolo vybudovať otvorený a integrovaný trh medzi EÚ a Ruskom. Dosahovanie tohto cieľa však postupuje pomaly a vízia

(6) Medzi prioritné oblasti Partnerstva pre modernizáciu budú patriť: rozšírenie investičných príležitostí v kľúčových odvetviach, ktoré sú hnacou silou rastu a inovácií, posilnenia a prehĺbenia dvojstranných obchodných a hospodárskych vzťahov; podpora malých a stredných podnikov; podpora zosúladenia technických predpisov a noriem a dôsledné vymáhanie práv duševného vlastníctva; zlepšenie dopravy; podpora udržateľnej ekonomiky s nízkymi emisiami CO₂, energetickej účinnosti a medzinárodných rokovaní o boji proti zmene klímy; posilnenie spolupráce v oblasti inovácie, výskumu a vývoja a vesmíru, zabezpečenie vyrovnaného rozvoja prostredníctvom riešenia regionálnych a sociálnych dosahov hospodárskej reštrukturalizácie; zabezpečenie účinného fungovania súdництва a posilnenie boja proti korupcii; podpora medzilidských vzťahov a prehĺbenie dialógu s občianskou spoločnosťou v záujme zvýšenia účasti jednotlivcov a podnikov.

(7) V máji 2003 sa EÚ a Rusko dohodli na novej štruktúre spolupráce v rámci štyroch spoločných priestorov: spoločný hospodársky priestor, spoločný priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, spoločný priestor vonkajšej bezpečnosti a spoločný priestor výskumu, vzdelávania a kultúry. V máji 2005 sa obe strany dohodli na pláne uplatňovania spoločných priestorov. Pozri tiež http://ec.europa.eu/external_relations/russia/docs/commonsplaces_prog_report_2009_en.pdf.

(8) Pozri: *Searching for New Momentum in EU-Russia Relations. Agenda, Tools and Institutions*. Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, 2009.

zóny voľného obchodu sa zdá byť pomerne vzdialená. Je nevyhnutné, aby sa Rusko stalo členom WTO. V tejto súvislosti EHSV víta želanie ruskej strany, aby bolo pristúpenie do WTO ukončené čo najskôr. Avšak vytvorenie colnej únie s Kazachstanom a Bieloruskom vyvolalo otázky, aký bude dosah tohto rozhodnutia na rokovania s WTO.

3.2.2 Dialóg v rámci spoločného hospodárskeho priestoru týkajúci sa rôznych oblastí má viacero úrovní a zahŕňa mnohé aspekty hospodárskych, finančných a priemyselných otázok⁽⁹⁾. EHSV odporúča, aby bola do dialógu v rámci spoločného hospodárskeho priestoru zahrnutá aj problematika zamestnania a sociálnej politiky a aby sa doň zapojili aj sociálni partneri, ktorí sa zatiaľ na rokovanom procese nezúčastnili. Treba pritom brať do úvahy rozsah právomocí EÚ v týchto oblastiach. Osobitná pozornosť by sa mala venovať otázkam verejného zdravia, vrátane sanitárnych a fytosanitárnych opatrení a ochrany spotrebiteľov.

3.2.3 Okrúhly stôl priemyselných subjektov EÚ a Ruska je inštitucionálnou platformou na zapojenie podnikov do spoločného hospodárskeho priestoru. Okrem pozitívnych prvkov silnej podpory hlbšej hospodárskej integrácie zo strany podnikateľských subjektov oboch strán však niektoré pracovné skupiny vytvorené na ulahčenie dialógu EÚ a Ruska o regulačných a priemyselných otázkach zatiaľ nie sú plne funkčné⁽¹⁰⁾ a politici a štátna správa naliežite nezohľadňujú odporúčania a návrhy. Širšie a systematickejšie zapojenie relevantných zainteresovaných strán do rokovacieho procesu by pomohlo nájsť a odstrániť „umelé“ prekážky brzdiace vzájomný obchod a investície. Je potrebné zaviesť do praxe nástroje na podporu účasti takýchto subjektov. Takýmto nástrojom by sa mohlo stať Podnikateľské fórum EÚ a Ruska, ktoré združuje hlavné hospodárske a podnikateľské subjekty.

3.2.4 Hlavnou úlohou všetkých pracovných skupín v rámci spoločného hospodárskeho priestoru by malo byť odstránenie prekážok brániacich rozvoju obchodu a investícií, zabránenie protekcionizmu, zaručenie spravodlivej hospodárskej súťaže a dohodnutie harmonizácie právnych predpisov a noriem. EHSV vyzýva na zvýšenie dôrazu na pokrok a posilnenie kapacít Ruska realizovať zmeny v legislatíve a v praxi. Okrem toho Lisabonská zmluva udeľuje EÚ právomoc pokiaľ ide o investície, a to vzhľadom na ich právnu úpravu aj ochranu. V tejto súvislosti by mala EÚ do novej dohody, ktorá nahradí a doplní dohodu o partnerstve a spolupráci, zaradiť ustanovenia o rozsiahlych investíciách, vrátane ustanovení o spravodlivom a rovnakom zaobchádzaní, a najmä hodnoverných a spoľahlivých arbitrážnych doložiek na ochranu vzťahu medzi investorom a štátom.

(9) V rámci spoločného hospodárskeho priestoru fungujú tieto hlavné pracovné skupiny: Doprava, Priemyselná a podnikateľská politika, Regulačný dialóg o priemyselných výrobkoch, Vesmír, Informačná spoločnosť, Poľnohospodárstvo, Rybné hospodárstvo, Makroekonomická politika, Finančné služby, Energetika, Verejné obstarávanie, Životné prostredie, Podpora obchodu, Práva duševného vlastníctva, Investície, Medziregionálna spolupráca, Štatistika, Makroekonomické a finančné otázky.

(10) Pracovné skupiny, vrátane podskupín pre stavebné výrobky, stroje a elektrické zariadenia, posudzovanie zhody a normalizáciu, vesmír, hospodársku súťaž a verejné zdravie.

3.2.5 Finančné nástroje EÚ vyčlenené na podporu spolupráce v tejto oblasti by mali byť vo väčšej miere prepojené s politickými opatreniami a ich využívanie sa musí zjednodušiť z hľadiska administratívnych postupov. Treba posilniť realizačnú a hodnotiacu fázu tohto procesu. Predovšetkým trustové fondy pre malé projekty by sa mali vytvárať pomocou zjednodušených postupov, aby boli príslušné prostriedky dostupné širším cieľovým skupinám a inštitúciám, vrátane podnikajúcich žien, MSP, sociálnej ekonomiky a aby sa využívali na malé, ale konkrétne projekty zamerané na výsledky⁽¹¹⁾. Prípadné obmedzenie dostupných prostriedkov by malo byť kompenzované vyššou mierou spolufinancovania zo strany Ruska, ktoré by malo mať väčší vplyv a výraznejšie zapojenie do jednotlivých programoch a projektov.

3.3 Spoločný priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

3.3.1 Oblasť slobody, bezpečnosti a spravodlivosti je veľmi dôležitá, pretože zahŕňa otázky demokracie, rešpektovania ľudských práv a základných slobôd. Obe strany majú spoločný záujem riešiť problémy, ako je organizovaný zločin, terorizmus, drogy a nelegálne prisťahovalectvo.

3.3.2 Jednou z hlavných tém rokovaní je vízová a readmisná politika. EHSV žiada, aby boli v tejto súvislosti zohľadnené názory občianskej spoločnosti na zjednodušenie vydávania víz podnikateľom, organizáciám občianskej spoločnosti a študentom, víz na viacnásobný vstup do krajiny občanom pohraničných regiónov, zníženie alebo zrušenie poplatkov za víza, registráciu cudzincov a jej zjednodušenie a na vyrovnané a nediskriminačné uplatňovanie pravidiel týkajúcich sa vydávania pracovných povolení a povolení na pobyt, pričom by sa rešpektovali právomoci členských štátov v daných oblastiach. EHSV podporuje rýchle zjednodušenie a uvoľnenie vízového režimu na základe realizácie vzájomne dohodnutých záväzkov.

3.3.3 EÚ musí pokračovať v snahe o zapojenie ďalších neštátnych subjektov do konzultácií EÚ a Ruska týkajúcich sa ľudských práv.

3.4 Spoločný priestor vonkajšej bezpečnosti

3.4.1 Spoločné snahy EÚ a Ruska v oblasti vonkajšej bezpečnosti sú obmedzené. EÚ by sa na základe pozitívnej skúsenosti zo spoločných misií v krajinách západného Balkánu a v Čade mala jednoznačne snažiť o zapojenie Ruska do spoločnej činnosti zameranej na zachovanie bezpečnosti.

3.4.2 Rusko požiadalo EÚ, aby pôsobila ako sprostredkovateľ pri urovnávaní sporu s Gruzínskom po rusko-gruzínskom konflikte v auguste 2008. Rusko ešte musí realizovať všetky záväzky vyplývajúce z dohôd z 12. augusta a 8. septembra 2008. Pozorovateľská misia Európskej únie (EUMM) je neoddeliteľnou

súčasťou úsilia o stabilizáciu v Gruzínsku. Prístup tejto misie do Abcházska a Južného Osetska je aj naďalej dôležitou, doposiaľ nezrealizovanou súčasťou jej mandátu. V tejto súvislosti je spolupráca zo strany Ruska veľmi dôležitá.

3.4.3 Napriek rozdielnemu chápaniu otázky bezpečnosti v Európe a vo svete by mali obe strany aj naďalej udržiavať dvojstranný dialóg o bezpečnosti a dialóg prebiehajúci v existujúcich medzinárodných inštitúciách, ktoré by sa mali využiť na rokovanie o vzťahoch medzi EÚ a Ruskom, t. j. OSN, Rada Európy, OBSE a Rada NATO – Rusko.

3.4.4 EÚ nemôže vo svojich vzťahoch s Ruskom zanedbávať záujmy svojich východných susedov a naopak; a tiež musí byť dôsledná vo svojom záväzku pomáhať východným partnerom pri transformácii.

3.4.5 Jednotnosť v najdôležitejších otázkach (vzťahy s Ruskom, energetická politika, vzťahy s východnými partnermi) posilní postavenie EÚ vo vzťahu k Ruskej federácii. EÚ by mala v prvom rade začať vystupovať jednotne.

3.4.6 V rámci oficiálnych stretnutí spolupracujú organizácie občianskej spoločnosti, výskumné ústavy a skupiny expertov z EÚ a Ruska stále iba na úzkom okruhu otázok. Slabé kontakty a nedostatok spolupráce vedie k stereotypnému vnímaniu záujmov a zámerov „toho druhého“. Dvojstranný dialóg občianskej spoločnosti by mal byť preto prínosný pri hľadaní nového prístupu k otázkam spoločného záujmu, ako je medzinárodný terorizmus a jeho korene.

3.5 Spoločný priestor výskumu, vzdelávania a kultúry

3.5.1 Tento spoločný priestor môže slúžiť ako príklad najúspešnejšej spolupráce EÚ a Ruska, v rámci ktorej výrazne dominujú projekty z oblasti exaktných vied.

3.5.2 Znakom úspechu je aktívna účasť oboch strán, ktorú dokazujú programy, poskytnuté finančné prostriedky a prístup zdola nahor, čo znamená, že vedci budú mať možnosť vytvárať štruktúru svojej práce a zvoliť jej najvhodnejšie formy⁽¹²⁾.

3.5.3 Tento úspech na druhej strane kontrastuje s pomerne obmedzenou mobilitou v oblasti vzdelávania, v rámci ktorej sa uskutočnilo niekoľko výmen, napríklad prostredníctvom programu Tempus a Erasmus Mundus. Ťažko sa získavajú aj ďalšie informácie o fungovaní pracovných skupín. Viac pozornosti by sa malo venovať hnutiu mládeže a výmenám medzi kultúrami. Občianska spoločnosť by mala byť vo väčšej miere zapojená aj do rokovaní o dohodách v tomto spoločnom priestore a do ich monitorovania, aby mohla sledovať účinnosť výskumných projektov v spoločnosti založenej na vedomostiach.

(11) Svetový obchod, spravodlivý obchod, spravodlivá hospodárska súťaž, prístup k spravodlivosti, ochrana údajov a súkromia, trvalosť, energetická účinnosť, dodávky vody, vzdelávanie spotrebiteľov, elektronické obchodovanie, politika v oblasti potravín, skupinové žaloby, zdravie, zodpovednosť za chybné výrobky a nekvalitné služby, finančné otázky, telekomunikácie, zmluvné podmienky atď.

(12) Pracovné skupiny existujú v oblasti zdravia, potravín, poľnohospodárstva a biotechnológií, nanotechnológií a nových materiálov, energetiky, aeronautiky a životného prostredia, jadrového štiepenia a jadrovej syntézy, informačných a komunikačných technológií; sedem skupín bolo vytvorených v oblasti vesmírnej spolupráce.

4. Situácia občianskej spoločnosti v Rusku

4.1 Z dostupných informácií o situácii ruskej občianskej spoločnosti a sociálnom a občianskom dialógu⁽¹³⁾ vyplýva, že zatiaľ v plnej miere nezodpovedá európskym štandardom, avšak jej postavenie a vplyv sa od nášho posledného hodnotenia vzťahov medzi EÚ a Ruskom čiastočne zlepšili.⁽¹⁴⁾

4.2 Oficiálnym orgánom zastupujúcim občiansku spoločnosť v Rusku sa stala Občianska komora Ruskej federácie (OKRF), založená v roku 2006. Komora bola zriadená dekrétom prezidenta, ktorý vymenováva tretinu jej členov. Komora sa vyprofilovala ako platforma na vyjadrovanie názorov občianskej spoločnosti na dôležité otázky v celoštátnom a regionálnom meradle (v mnohých regiónoch boli zriadené miestne komory). Komora predkladá odporúčania, vyjadruje sa k legislatívnym návrhom a vypracováva analýzy týkajúce sa jednotlivých odvetví a situácie v regiónoch. Vyjadrenia komory sú niekedy veľmi otvorené a kritické k vládnym politikám⁽¹⁵⁾.

4.3 Podľa Správy o situácii občianskej spoločnosti v Ruskej federácii za rok 2009⁽¹⁶⁾, ktorú zverejnila OKRF, je v Rusku 670 tisíc právnych subjektov registrovaných ako neziskové mimovládne organizácie. V rokoch 2004 až 2009 ich celkový počet klesol o 17 %. OKRF odporúča zmeniť klasifikáciu neziskových mimovládnych organizácií a používať metodiku OSN, ktorá za mimovládne organizácie nepovažuje inštitúcie zriadené štátnymi orgánmi.

4.4 Podľa odvetvia činnosti sa najväčšia časť mimovládnych organizácií venuje sociálnym otázkam (54 %), po nich nasleduje veda a vzdelávanie (44 %), ochrana práv (42 %), charitatívna činnosť (39 %), cestovný ruch a šport (32 %), kultúra (30 %), informácie (27 %), zdravie (22 %), životné prostredie (12 %), obecné alebo mestské záležitosti (9 %), náboženstvo (9 %), ekonomika (6 %), bývanie (5 %) a iné (5 %).

4.5 OKRF nadviazala vzťahy so zahraničnými partnerskými organizáciami vrátane EHSV (Memorandum o porozumení z roku 2008), stala sa členom AICESIS a v decembri 2009 zorganizovala schôdzu jeho predstavenstva. Vzťahy medzi EHSV a OKRF sa odtedy posilnili vďaka spoločným seminárom venovaným témam spoločného záujmu a tiež prijatím spoločných záverov, ktoré vplynuli z týchto seminárov⁽¹⁷⁾.

4.6 Ruskí politickí predstavitelia si začínajú uvedomovať, že bez zapojenia občianskej spoločnosti nebude možná realizácia strategického cieľa, ktorým je modernizácia Ruska. V uplynulom roku

bolo prijatých niekoľko zmien a doplnení súčasnej legislatívy zameraných na zlepšenie situácie občianskej spoločnosti, vrátane zmiernenia obmedzení brzdiacich činnosť mimovládnych organizácií financovaných zo zahraničia.

4.7 Napriek čoraz lepšiemu pochopeniu úlohy organizovanej občianskej spoločnosti pre modernizáciu ruského politického systému je na dosiahnutie tohto cieľa potrebné urobiť ešte veľa práce.

4.8 Sociálny dialóg medzi sociálnymi partnermi prebieha na národnej úrovni v ruskom **tripartitnom výbore** pre reguláciu sociálnych a pracovno-právnych vzťahov. O všeobecných dohodách rokujú celoruské odborové zväzy a združenia zamestnávateľov za účasti vlády. Kolektívne zmluvy sa zvyčajne uzatvárajú v podnikoch, v ktorých pôsobia zástupcovia odborových zväzov, spory však niekedy vedú ku štrajkom. Rusko ratifikovalo väčšinu dohovorov MOP, je však nevyhnutné, aby sa tieto dohovory v plnej miere dodržiavali.

4.9 **Zamestnávateľov** zastupuje Ruský zväz priemyselníkov a podnikateľov (RZPP) ako nezávislá mimovládna organizácia. Zväz zastupuje viac ako 120 regionálnych spolok a priemyselných združení v rámci hlavných hospodárskych odvetví. Aktívne tiež pôsobí ako sociálny partner v ruskom tripartitnom výbore. Môže iniciovať návrhy nových zákonov a sústavne vyvíja úsilie o zlepšenie súčasnej legislatívy súvisiacej s hospodárstvom a podnikaním. Zväz úzko spolupracuje s organizáciou BusinessEurope a podporuje zlepšenie obchodných vzťahov medzi Ruskom a EÚ a jej členskými štátmi.

4.10 Okrem RZPP existujú aj ďalšie organizácie, ktoré zastupujú podnikateľov a zamestnávateľov, ako je napríklad Obchodná a priemyselná komora Ruskej federácie⁽¹⁸⁾, Združenie ruských manažérov, *Opora Rossii* (združenie MSP) a ďalšie. Tieto organizácie sú zastúpené v OKRF.

4.11 **Odbory** zastupujú dve odborové organizácie: Federácia nezávislých odborových zväzov Ruska (FNPR) a Konfederácia práce Ruska (KTR). Obe sú členmi Medzinárodnej konfederácie odborových zväzov (ITUC) a jej európskej regionálnej organizácie PERC – Paneurópskej regionálnej rady⁽¹⁹⁾.

4.12 EHSV je znepokojený problémami, s ktorými sa odbory v Rusku stretávajú a ktoré sa v posledných rokoch prehĺbili. Za najzávažnejší problém považujú slobodné odbory nedostatočné dodržiavanie základných práv pracovníkov združovať sa, kolektívne vyjednávať a práva na štrajk. Existujú zjavné prípady otvoreného nátlaku na odbory, ich členov a vedenie s cieľom brániť im v právnej činnosti, ako aj prípady diskriminácie. Neexistuje účinná právna ochrana pracovníkov zo strany štátnych orgánov zodpovedných za presadzovanie pracovného práva.

(13) Správa o situácii občianskej spoločnosti v RF, ktorú zverejnila OKRF v roku 2009 <http://www.oprf.ru/documents/1151/1256/>, informačný dokument, GR Relex pre Európsky parlament z februára 2009.

(14) Ú. v. EÚ C 294, 25.11.2005, s. 33–37.

(15) Pozri internetovú stránku Občianskej komory Ruskej federácie, vrátane zoznamu dokumentov (stanoviská, monitorovacie správy, intervenčné opatrenia atď.): <http://www.oprf.ru>. Hlavné úspechy intervenčných opatrení vo vzťahu k štátnym orgánom na federálnej a regionálnej úrovni sú uvedené v rubrike „We did it!“ (Dokázali sme to!): <http://www.oprf.ru/ru/press/984/>.

(16) Pozri poznámku pod čiarou č. 13.

(17) Informácie o spoločných seminároch a znenie spoločných záverov sú k dispozícii na stránke: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-eu-russia-june-2010>.

(18) Obchodná a priemyselná komora Ruskej federácie je členom Eurochambers.

(19) Predseda FNPR bol práve zvolený za predsedu Paneurópskej regionálnej rady (PERC). Generálny tajomník Európskej konfederácie odborových zväzov je podľa jej štatútu zároveň generálnym tajomníkom PERC.

4.13 Existuje široké spektrum **mimovládnych organizácií**. Oblasť ich záujmu je uvedená v bode 4.4. Organizácie, ktoré sa venujú ochrane ľudských práv a stoja proti vláde⁽²⁰⁾, narážajú na rôzne formy obštrukcií, tlakov a hrozieb. Lokálne pôsobiace mimovládne organizácie zastupujúce spotrebiteľov, ochrancov životného prostredia, sociálnu ekonomiku, mládež atď.⁽²¹⁾ majú väčšinou problémy s financovaním. Okrem organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacich na federálnej úrovni existujú aj tisíce mimovládnych organizácií činných na regionálnej a miestnej úrovni, pričom niektoré z nich čelia bojkotu alebo nepriateľskému postoju zo strany miestnych orgánov.

5. Návrhy EHSV na zlepšenie vzťahov medzi EÚ a Ruskom

5.1 Všeobecné návrhy

5.1.1 Je nanajvýš potrebné nastoliť vzájomnú dôveru medzi Ruskom a EÚ. To je úloha najmä pre politických predstaviteľov, ale aj občiansku spoločnosť na oboch stranách, ktorá musí v tomto procese zohrávať dôležitú podpornú úlohu. Bez dôvery bude so-tva možný ďalší pokrok v rokovaniach medzi EÚ a Ruskom o novej zmluve, či prehlbovanie dialógu v rámci štruktúry spoločných priestorov.

5.1.2 Pokiaľ ide o EÚ, k ďalšiemu rozvíjaniu vzťahov Únie s Ruskom v širšom zmysle, ako aj konkrétne pri budovaní štyroch spoločných priestorov by mohol prispieť spoločný prístup dohodnutý medzi členskými štátmi, jasnejšie definované ciele, realistické ambície a väčšia flexibilita.

5.1.3 Vzťah EÚ a Ruska potrebuje nový politický impulz, ktorý by obom stranám umožnil oživiť spoluprácu a obnoviť zmysel strategického partnerstva. Program Partnerstvo pre modernizáciu dohodnutý 1. júna 2010 na summite v Rostove nad Donom by mala EÚ považovať za balík návrhov na spoluprácu v budúcnosti. Tieto návrhy by mali dať nový impulz prehlbovaniu vzťahov medzi EÚ a Ruskom na základe skúseností získaných v rámci spoločných priestorov a zároveň by dopĺňali ponuku na zapojenie sa do iniciatívy Východné partnerstvo, ktorá už bola predložená šiestim východoeurópskym krajinám.

5.1.4 EHSV víta skutočnosť, že súčasťou programu Partnerstvo pre modernizáciu sú nielen technologické a ekonomické aspekty, ale aj podpora nadväzovania kontaktov medzi ľuďmi a posilnenie dialógu s občianskou spoločnosťou s cieľom zvýšiť účasť jednotlivcov a podnikov. Sme presvedčení o tom, že modernizáciu

ruskej spoločnosti nemožno dosiahnuť bez osobitného dôrazu na otázku ľudských práv, demokracie, boja proti korupcii, právneho štátu, slobody médií, sociálneho dialógu a posilňovania úlohy občianskej spoločnosti pri vypracovávaní, realizácii a monitorovaní dosahu nevyhnutných reforiem.

5.1.5 Na zlepšenie prístupnosti a operatívosti pomoci EÚ pre činnosť ruských mimovládnych organizácií odporúča EHSV zväžiť prípadné zníženie súčasnej požiadavky spolufinancovania vo výške 20 % vzťahujúcej sa na ruské mimovládne organizácie, ktoré chcú požiadať o podporu v rámci grantového programu európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR). Požadované spolufinancovanie v prípade grantov z EIDHR výrazne obmedzuje počet ruských mimovládnych organizácií, ktoré by mohli využívať podporu EÚ.

5.1.6 Ruské obavy z iniciatívy Východné partnerstvo by nemali znamenať, že EÚ nemôže navrhovať a nadväzovať spoluprácu a partnerstvo s Ruskom v konkrétnych regiónoch a regionálnych projektoch pod podmienkou rovnocennej a konštruktívnej účasti ich spoločných susedov. V tejto súvislosti by mali byť zohľadnené odporúčania uvedené v stanoviskách EHSV na tému severnej dimenzie⁽²²⁾, stratégie pre Pobaltie⁽²³⁾, čiernomorskej synergie⁽²⁴⁾, Východného partnerstva⁽²⁵⁾ a stratégie pre Podunajsko. Je dôležité, aby ciele, ktoré Európska únia dohodla s východnými partnermi a Ruskom, boli čo najviac kompatibilné. Odvetvové dialógy s Ruskou federáciou a akčné plány dohodnuté s východnými partnermi by sa mali v zásade odvíjať rovnakým smerom, hoci sa budú veľmi pravdepodobne líšiť, pokiaľ ide o ich rozsah aj ambície.

5.1.7 EÚ, Ruská federácia a ich spoloční susedia by mali vypracovať zastrešujúce projekty v oblastiach, ako je energetická politika, rozvoj infraštruktúry, riadenie hraníc, životné prostredie a zblížovanie noriem, ktoré by pomohli prekonať rozpory, ktoré môže v konečnom dôsledku priniesť realizácia iniciatívy Východné partnerstvo.

5.1.8 Občianska spoločnosť by mala byť zapojená do procesu určovania projektov, ktoré sú v záujme EÚ, krajín Východného partnerstva a Ruska. Organizácie ruskej občianskej spoločnosti by zasa mali byť prizvané, aby sa zapájali do činnosti príslušných pracovných skupín v rámci Fóra občianskej spoločnosti Východného partnerstva, a to vždy, keď budú predmetom diskusie otázky týkajúce sa celého regiónu. Podobné Fórum občianskej spoločnosti EÚ – Rusko by sa mohlo stať nástrojom na zapájanie organizácií ruskej občianskej spoločnosti do prehlbovania vzťahov medzi EÚ a Ruskom.

5.2 Úloha EHSV

5.2.1 EHSV a ruské nezávislé organizácie občianskej spoločnosti by mali byť prizvané ku konzultáciám medzi EÚ a Ruskom týkajúcim sa ľudských práv, ktoré prebiehajú od roku 2005.

⁽²⁰⁾ Medzi najvýznamnejšie patria: Stredisko pre rozvoj demokracie a ľudských práv, Inštitút Ruska pre ľudské práva, Hnutie mládeže za ľudské práva, nadácia Public Verdict, Nadácia na ochranu hlasnosti, Združenie GOLOS na ochranu práv voličov, Human Rights Watch (ruská pobočka), Memorial (skupina bojujúca za ľudské práva), SOVA atď.

⁽²¹⁾ Patria sem napríklad: Medziregionálna organizácia automobilistov, Sloboda voľby, Greenpeace Russia, Bellona (ochrana životného prostredia), Inštitút pre hromadné žaloby, Hnutie proti nelegálnej migrácii, Pamjať (ochrana historických pamiatok a zaznamenávanie historických udalostí), Ruská pravoslávna cirkev, Spoločnosť rusko-čechenského priateľstva, Analyticko-informačné stredisko SOVA, Zväz výborov matiek vojakov, Svetový fond na ochranu prírody (WWF – ruská pobočka).

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 91–95.

⁽²³⁾ Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 42–48.

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 144–151.

⁽²⁵⁾ Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 30–36.

5.2.2 V záujme posilnenia interakcie medzi európskou a ruskou občianskou spoločnosťou by sa mali podniknúť tieto kroky:

5.2.2.1 Vytvoriť v rámci odbornej sekcie REX EHSV novú kontaktnú skupinu, ktorá by sa zaoberala vzťahmi medzi EÚ a Ruskom.

5.2.2.2 Navrhnuť vytvorenie zmiešaného orgánu občianskej spoločnosti medzi EHSV a ruskou občianskou spoločnosťou ako jeden z bodov budúcej dohody medzi EÚ a Ruskom. Jeho hlavným cieľom by mal byť príspevok občianskej spoločnosti k rozvoju spolupráce medzi EÚ a Ruskom.

5.2.3 Udržiavať a prehľbovať kontakty s Občianskou komorou Ruskej federácie a tiež pokračovať v úsilí o zlepšenie dialógu, aby sa stal trvalým a pravidelným. Zároveň by mal EHSV požiadať ruskú stranu, aby zástupcom ďalších organizácií občianskej spoločnosti, ktoré nie sú zastúpené v OKRF, ponúkla účasť na spoločných činnostiach.

5.2.4 Výbor by mal aj naďalej prispievať k existujúcim kontaktom medzi európskou a ruskou občianskou spoločnosťou v kontexte politiky severnej dimenzie, stratégie pre Pobaltie, čiernomorskej synergie a ďalších relevantných regionálnych iniciatív.

V Bruseli 9. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

467. PLENÁRNE ZASADNUTIE 8. – 9. DECEMBRA 2010

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa meracích jednotiek (kodifikované znenie)

KOM(2010) 507 v konečnom znení

(2011/C 54/06)

Európsky parlament sa 7. októbra a Rada sa 15. októbra 2010 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa meracích jednotiek“

KOM(2010) 507 v konečnom znení – 2010/0260 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra) rozhodol 85 hlasmi za, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prípustnej hladine hluku a o výfukových systémoch motorových vozidiel (kodifikované znenie)

KOM(2010) 508 v konečnom znení

(2011/C 54/07)

Rada (15. októbra 2010) a Európsky parlament (7. októbra 2010) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prípustnej hladine hluku a o výfukových systémoch motorových vozidiel“

KOM(2010) 508 v konečnom znení – 2010/0261 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra 2010) jednomyselne rozhodol zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 8. decembra 2010.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochranných konštrukciách chrániacich pri prevrátení, ktoré sú namontované na zadnej časti úzkorozchodných kolesových poľnohospodárskych a lesných traktorov (kodifikované znenie)

KOM(2010) 510 v konečnom znení
(2011/C 54/08)

Rada 15. novembra 2010 a Európsky parlament 7. októbra 2010 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochranných konštrukciách chrániacich pri prevrátení, ktoré sú namontované na zadnej časti úzkorozchodných kolesových poľnohospodárskych a lesných traktorov“

KOM(2010) 510 v konečnom znení – 2010/0264 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra 2010) jednomyselne rozhodol zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

Brusel 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o identifikácii alebo rozlíšení druhu, ku ktorému potraviny patria (kodifikované znenie)

KOM(2010) 506 v konečnom znení

(2011/C 54/09)

Európsky parlament a Rada sa 7. októbra resp. 15. októbra 2010 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o identifikácii alebo rozlíšení druhu, ku ktorému potraviny patria“

KOM(2010) 506 v konečnom znení – 2010/0259 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra) rozhodol 88 hlasmi za, pričom 3 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 460/2004 o zriadení Európskej agentúry pre bezpečnosť sietí a informácií, pokiaľ ide o jej trvanie

KOM(2010) 520 v konečnom znení

(2011/C 54/10)

Európska rada a Európsky parlament sa 19. a 29. októbra 2010 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 460/2004 o zriadení Európskej agentúry pre bezpečnosť sietí a informácií, pokiaľ ide o jej trvanie“

KOM(2010) 520 v konečnom znení – 2010/0274 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra 2010) rozhodol 101 hlasmi za, pričom 1 hlasoval proti, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach prístupu k verejne regulovanej službe, ktorú ponúka celosvetový satelitný navigačný systém zriadený v rámci programu Galileo

KOM(2010) 550 v konečnom znení

(2011/C 54/11)

29. októbra 2010 sa Rada podľa článku 172 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodla prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach prístupu k verejne regulovanej službe, ktorú ponúka celosvetový satelitný navigačný systém zriadený v rámci programu Galileo“

KOM(2010) 550 v konečnom znení – 2010/0282 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra 2010) rozhodol 97 hlasmi za, pričom 3 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1060/2009 o ratingových agentúrach

KOM(2010) 289 v konečnom znení

(2011/C 54/12)

Spravodajca: **pán Carmelo CEDRONE**

Európsky parlament sa 23. júna 2010 a Rada Európskej únie 13. júla 2010 rozhodli podľa článkov 114 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1060/2009 o ratingových agentúrach“

KOM(2010) 289 v konečnom znení – 2010/0160 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. novembra 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra) prijal 172 hlasmi za, pričom 12 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Toto stanovisko sa zaoberá druhou fázou trojfázového prístupu Komisie k nariadeniu o ratingových agentúrach. Európsky hospodársky a sociálny výbor sa domnieva, že na závažný problém, ktorý spôsobil veľké straty nášmu hospodárstvu, našim podnikom a našim občanom (a ktorý ešte stále nie je vyriešený), EÚ aktívne reagovala aj týmto návrhom, a tým vyvolala obdobné reakcie na medzinárodnej úrovni. EHSV dúfa, že v tomto úsilí sa bude vytrvalo a dôsledne pokračovať.

1.2 EHSV okrem toho zastáva názor, že je potrebné rýchlo odstrániť rozdiely medzi úrovňou integrácie finančného trhu a úrovňou dohľadu, ktorý je doménou jednotlivých členských štátov, pretože sú jedným z dôvodov škôd, ktoré sme utrpeli. Z tohto dôvodu **hodnotí pozitívne** predložený návrh presunúť do kompetencie Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy (ESMA ⁽¹⁾) dohľad nad ratingovými agentúrami. Podmienkou účinného fungovania tohto úradu je však prispôbenie príslušných vnútroštátnych právnych predpisov a odstránenie ešte stále pretrvávajúcich **nejasností, čo znamená** prekročiť rámec aktuálnych návrhov tak, ako to požadujú niektoré krajiny.

1.3 EHSV víta návrhy obsiahnuté v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1060/2009 zo 16. septembra 2009 o ratingových agentúrach ⁽²⁾, ktoré sa konkrétne týkajú zásadných otázok ako transparentnosť, konflikty záujmov, informovanosť,

konkurencia, zahraničné ratingové agentúry. Aj keď si uvedomuje zložitosť problematiky, EHSV vyjadruje poľutovanie aj nad meškaním nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, ktoré už malo obsahovať opatrenia uvedené v tomto návrhu zmien a doplnení.

1.4 EHSV znepokojuje aj špecifický charakter štátnych dlhov, a najmä neschopnosť vytvoriť európsky orgán na posudzovanie štátnych dlhov. V tejto súvislosti sa očakávajú výsledky verejnej konzultácie, ktorá momentálne prebieha ⁽³⁾.

1.5 Podľa EHSV má zásadný význam, aby európske pobočky ratingových agentúr, ktoré majú materskú spoločnosť mimo územia EÚ, boli podriadené novým pravidlám dohľadu. V tejto súvislosti EHSV víta príslušné ustanovenia nariadenia z roku 2009. Najlepším riešením by bola dohoda v rámci krajín G20 o vytvorení celosvetových pravidiel, ktoré by umožnili dosiahnuť koherentnosť rôznych jurisdikcií v tejto oblasti, vytvoriť medzinárodné kódexy správania, záväzné pre všetky agentúry, a poveriť dohľadom Radu pre finančnú stabilitu (Financial Stability Board), ktorá by mala mať aj právomoc uvalovať sankcie po porade s orgánmi jednotlivých krajín. EHSV oceňuje, že tento proces sa už začal na podnet EÚ.

1.6 EHSV sa domnieva, že už začatý reformný proces je potrebné čo najrýchlejšie zavrieť.

1.7 Nutné je obnoviť dôveru spotrebiteľov a investorov vo finančné trhy. Dosiahnuť sa to môže len vtedy, ak sa vytvorí dojem a zaručí istota, že sa veci berú vážne, a ak budú prijaté opatrenia proti „aktérom“, ktorí nedodržia pravidlá.

⁽¹⁾ European Securities Market Authority.

⁽²⁾ Ďalej ako „nariadenie z roku 2009“.

⁽³⁾ „Public consultation on Credit Rating Agencies“ z 5.11.2010.

1.8 Vzhľadom na úlohu, ktorú v poslednej kríze svetových trhov s cennými papiermi a finančných trhov zohrali ratingové agentúry, EHSV pokladá za pozitívne, že sa prijal trojfázový prístup k právnej úprave funkcií, ktoré tieto agentúry vykonávajú pre investorov a spotrebiteľov (pozri dokument Komisie o verejnej diskusii na túto tému). Ratingové agentúry majú dôležitú úlohu poskytovať informácie potrebné na vyhnutie sa neprímeraným rizikám v rámci úverových operácií – úloha, ktorá je sama osebe dôležitá pre zabezpečenie stability a bezpečnosti finančných trhov – spornejšou sa zdá byť ich činnosť v oblasti hodnotenia kreditov voči zvrchovaným štátom. EHSV víta zaradenie otázky štátneho dlhu do prebiehajúcej verejnej konzultácie.

1.9 Dôvody na začatie diskusie na tému oligopolu, ktorý má niekoľko málo ratingových agentúr v oblasti hodnotenia rizík spojených s finančnými nástrojmi alebo záväzkami, ktoré na seba berú bez rozdielu investori, banky, poisťovne či národné vlády, vyplývajú prevažne zo skutočnosti, že informácie, ktoré tieto agentúry poskytujú, majú povahu verejného majetku, a teda na služby, ktoré poskytujú, sa nakoniec treba pozerať ako na služby všeobecného záujmu. EHSV preto víta, že práve niektoré európske podniky, ktoré sú v oblasti ratingu nové, ako prvé požiadali ESMA o povolenie pôsobiť ako ratingové agentúry.

1.10 Keď ratingové agentúry posudzujú finančnú udržateľnosť zvrchovaného štátu (úverové riziko štátnych dlhopisov), ako neďávno pri znížení ratingu verejného dlhu Grécka a iných krajín EÚ veľmi zadlžených na finančných trhoch, vzniká problém súladu ich činnosti s cieľmi, ktoré si kladú (transparentne a zodpovedne poskytovať trhu náležité informácie), ale aj možný konflikt záujmov medzi medzinárodnými súkromnými investormi (ktorí ratingy využívajú na posúdenie rizík svojich investícií) a občanmi/spotrebiteľmi krajiny, ktorá znáša dôsledky vyplývajúce z vyhlásenia, že daný štát pravdepodobnej nebude schopný splatiť svoj štátny dlh napriek tomu, že platobnú neschopnosť mohol spôsobiť aj nedôsledný a nedbalý prístup politiky.

1.11 Ratingové agentúry môžu účinne vykonávať hodnotenie štátneho dlhu za predpokladu, že majú k dispozícii vhodné nástroje a metódy a konajú v súlade s pravidlami, ktoré stanovili príslušné verejné orgány na tento účel.

1.12 EHSV sa domnieva, že hodnotenie štátneho dlhu ratingom je otázkou verejného záujmu. Víta verejnú konzultáciu, ktorú iniciovala Komisia, a netrpezlivo očakáva okamih, keď bude môcť predložiť príslušné uvážené stanovisko. EHSV si však želá, aby hodnotenie štátneho dlhu členských štátov vykonávala medzinárodná alebo európska nezávislá agentúra ustanovená na tento účel v záujme ochrany spoločného záujmu. Táto agentúra musí konať promptne, transparentne a pomocou vhodných nástrojov.

1.13 Rozhodujúce je, aby pri hodnotení došlo k väčšej hospodárskej súťaži medzi ratingovými agentúrami, ktoré by neboli závislé od seba navzájom ani od tretích strán. EHSV okrem toho navrhuje vziať do úvahy (v prípade, že sa uzatvorenie príslušnej dohody na medzinárodnej úrovni oneskorí alebo sa k nej nedo- peje) aj možnosť podporiť zriadenie vhodnej európskej ratingovej agentúry pre štátne dlhy. Podporiť by bolo potrebné aj vznik

vplyvnej európskej ratingovej agentúry pre hodnotenie bežných úverov s cieľom prispieť k zvýšeniu konkurencie v tejto oblasti.

1.14 Okrem návrhu európskeho dohľadu nad ratingovými agentúrami EHSV oceňuje, že sa nariadenie z roku 2009 zaoberá najdôležitejšími otázkami, ktoré s tým súvisia (sankcie, konkuren- cia, konflikty záujmov, informácie) (4).

1.15 EHSV pokladá za pozitívne zúženie priestoru, ktorý majú k dispozícii členské štáty na voľné rozhodovanie v rámci práv- nych predpisov platných pre túto oblasť. Toto opatrenie uľahčí výmenu informácií a súlad medzi právnymi predpismi rôznych členských štátov a zabráni strate účinnosti európskeho dohľadu.

1.16 EHSV navrhuje uľahčiť harmonizáciu vnútroštátnych práv- nych predpisov na ochranu užívateľov finančných produktov a služieb (spotrebiteľov, podnikov atď.). Môže sa tiež stanoviť, že v európskom orgáne dohľadu (teraz Európsky systém finančného dohľadu – ESFS) bude jeden alebo niekoľko zástupcov spotrebite- ľov, ktorých by vybrali sociálni partneri alebo organizácie spotrebiteľov.

1.17 EHSV navrhuje stimulovať v širokom zmysle systém po- skytovania finančných informácií podporou plurality subjektov a vypracovaním nových pravidiel, ktoré by zvýšili transparentnosť a účinnosť metód hodnotenia, najmä pokiaľ ide o deriváty.

1.18 EHSV navrhuje od súčasného systému samoregulácie upu- stiť aj na medzinárodnej úrovni. Je potrebné pokračovať v proce- se koordinovania rôznych príslušných orgánov zavedením prísnych pravidiel, ktoré budú platiť pre všetkých, a **zabezpeče- ním ich uplatňovania**. EÚ musí vyvinúť všetko úsilie na dosiah- nutie tohto cieľa v rámci medzinárodných štruktúr.

1.19 EHSV nakoniec navrhuje nariadenie zjednodušiť a urobiť ho jasnejším, aby sa dalo ľahšie pochopiť a uplatniť. Zložité pred- pisy sa totiž ľahšie obchádzajú.

1.20 EHSV žiada, aby bolo zrušené povinné posúdenie cenných papierov ratingovými agentúrami ako podmienka ich predaja (je to aj návrh Rady pre finančnú stabilitu). Zrušením tejto pod- mienky, potrebnej na uvedenie cenných papierov na trh, by sa za- bránilo nekritickému akceptovaniu vysoko rizikových finančných nástrojov len preto, že boli ohodnotené vysoko. Výbor súhlasí s obavami de Larosièreovej skupiny, že používanie ratingu v prí- pade regulatorného kapitálu odoberá finančným inštitúciám prí- liš veľa zodpovednosti, a zároveň upevňuje oligopol ratingových agentúr. EHSV oceňuje, že táto otázka je súčasťou prebiehajúcej verejnej konzultácie.

(4) Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho par- lamentu a Rady o ratingových agentúrach“, Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 117.

2. Úvod

2.1 Ako je známe, vážne nedostatky v oblasti regulácie a dohľadu nad medzinárodným finančným sektorom boli jedny z hlavných príčin poslednej krízy. Kríza okrem toho výrazne poukázala na protirečenia medzi finančným systémom a bankovými skupinami, ktoré síce pôsobia ako celosvetové spoločnosti, sú však regulované a nútené zaniknúť ako subjekty podliehajúce vnútroštátnym právnym predpisom (Mervyn King, guvernér Bank of England).

2.2 To isté platí aj v rámci EÚ, ktorú kríza prinútila urýchlene stanoviť európsky referenčný rámec tak pre reguláciu, ako aj dohľad. Keď sme sa ocitli pred stále integrovanejším finančným trhom, zistili sme, že členské štáty prijímajú pravidlá a systémy dohľadu, ktoré sa od seba veľmi odlišujú.

2.3 Európska komisia prijala progresívny prístup k právnej úprave ratingových agentúr. Bezprostredne po bankovej kríze sa zameriavala na reguláciu a dohľad s osobitným dôrazom na ratingy komplexných derivátov a s tým súvisiace konflikty záujmov. Chybné ratingy týchto nástrojov podstatne prispeli k vypuknutiu krízy (5).

2.4 Súbežne s legislatívnym postupom, ktorý vyústil do nariadenia z roku 2009, viedli zistenia de Larosièrovej skupiny k rozhodnutiu úplne prepracovať finančnú reguláciu a finančný dohľad v EÚ. Odvtedy bol prijatý návrh uplatňovať v EÚ dvojúrovňový rámec dohľadu. Na dolnej úrovni sú tri špecializované orgány, z ktorých jeden, a to Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA) bude zodpovedný za dohľad nad ratingovými agentúrami. Návrh nariadenia, ktoré je predmetom tohto stanoviska, sa týka výlučne zmien a doplnení prvého nariadenia, ktoré sú potrebné na začlenenie právomocí ESMA do ustanovení nariadenia z roku 2009.

2.5 Keďže bankovú finančnú krízu nahradila kríza v oblasti štátnych dlhov, objavili sa nové otázky o úlohe ratingových agentúr súvisiace okrem iného so štátnymi dlhmi. Je možné, že výsledkom tejto ďalšej fázy činnosti bude tretie nariadenie, ktoré v súčasnosti existuje iba vo forme verejného konzultačného dokumentu z 5. novembra 2010. Názvy jednotlivých kapitol naznačujú, o akú problematiku ide: závislosť od úverových ratingov regulatorného kapitálu, ratingy štátnych dlhov, zvyšovanie konkurencie v odvetví ratingových služieb, zodpovednosť ratingových agentúr za škodu a potenciálne konflikty záujmov. Treba očakávať, že EHSV v budúcnosti vypracuje uvážené stanovisko k spomenutej problematike v súvislosti so spomínaným možným novým nariadením.

2.6 Okrem toho aj harmonizované pravidlá na európskej úrovni ponechávajú veľký priestor na vlastné zváženie a alternatívne

vnútroštátne riešenia, ako aj vnútroštátne „interpretácie“ vo fáze prijímania predpisov.

2.7 De Larosièrova skupina zistila, že pri ratingových agentúrach sa prejavili vážne nedostatky týkajúce sa hranice ich možností, hlavne pokiaľ ide o komplexné deriváty, ak sa vezmú do úvahy uplatňované metódy hodnotenia, nedostatok informácií, nedostatočná transparentnosť a zjavné konflikty záujmov (6).

2.8 Okrem toho tu máme do činenia so skutočným oligopolom, pretože agentúry, ktoré kontrolujú približne 90 % trhu posudzovania úverov, sú len tri a sú takmer výhradne americké: Moody's, Standard & Poor's a Fitch. Tieto agentúry zohrali dôležitú úlohu pri vývoji celosvetovej finančnej a ekonomickej krízy. Kým pri štátnych dlhoch a dlhoch podnikov zásada „emitent platí“ celkom dobre funguje, pri ratingoch komplexných derivátov spôsobila významný konflikt záujmov, čím sa vytvoril začarovaný kruh, na úkor transparentnosti uskutočnených operácií.

2.9 Ako keby sa nič nebolo stalo, tie isté tri agentúry aj naďalej vypracúvajú nie práve objektívne posudky. V apríli tohto roku (26.4.2010) agentúra Standard & Poor's aj napriek dotácii Európskej únie vo výške 110 miliárd EUR Grécku znížila hodnotu gréckeho dlhu na úroveň Azerbajdžanu.

2.10 Len na základe **týchto udalostí a kritiky fungovania systému posudzovania úverov, ktorá prišla zo strany významných európskych lídrov**, sa Európska rada rozhodla začať spomínanú verejnú konzultáciu, ktorá zahŕňa problematiku štátnych dlhov. Vlády niektorých členských štátov nedokážu prijať myšlienku, že trhy môžu odhaliť omyly a chyby v kalkuláciách márnотratných vlád, aj keď vlády od nepamäti ponechávajú nesplatené štátne dlhy. Toto stanovisko sa však týka nariadenia z roku 2009.

2.11 Komisia vo svojom oznámení z 2. júna 2010 (7) zhrnula, čo sa už dosiahlo a čo je ešte potrebné urobiť (pozri pripojené tabuľky) pre vytvorenie bezpečnejšieho, transparentnejšieho a zodpovednejšieho európskeho finančného systému, ktorý by slúžil reálnej ekonomike a celej spoločnosti.

2.12 Takto vznikla požiadavka na výkon **centralizovaného dohľadu** nad ratingovými agentúrami, ktoré pôsobia v rámci EÚ, čo by bolo úlohou nového európskeho systému dohľadu a troch európskych orgánov dohľadu, zatiaľ čo ďalšie zásadné otázky súvisiace s touto problematikou by boli riešené neskôr.

(5) Prehľad tohto nariadenia z roku 2009 možno nájsť v 3. časti stanoviska EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ratingových agentúrach“, Ú. v. EÚ C 277 zo 17.11.2009, s. 117.

(6) Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ratingových agentúrach“, Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 117.

(7) Regulácia finančných služieb v záujme udržateľného rastu [KOM(2010) 301 v konečnom znení].

3. Súhrn zmien a doplnení nariadenia (ES) č. 1060/2009

3.1 Predmet úpravy, rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov (zmeny a doplnenia hlavy I)

3.1.1 Ústredný prvok, ktorého význam je väčší, než sa pôvodne zdalo, sa týka prechodu dohľadu z vnútroštátnej úrovne na úroveň európsku. Tým sa **Európskemu orgánu pre cenné papiere a trhy (ESMA) udelí veľká časť kontrolných právomocí** nad agentúrami registrovanými v Európe, ako aj agentúrami iných krajín pôsobiacich v Európe (ich európskymi pobočkami).

3.1.2 V článku 4 sú uvedení správcovia **alternatívnych investičných fondov**, čo umožňuje, aby sa k nim pristupovalo, pokiaľ ide o používanie úverových ratingov, rovnakým spôsobom ako k iným finančným inštitúciám EÚ. To znamená, že ak sa pri týchto fondoch využije hodnotenie úveru, potom takéto hodnotenie musí vydať agentúra riadne registrovaná alebo certifikovaná na základe nového nariadenia.

3.2 Vydávanie úverových ratingov, prístup k informáciám (zmeny a doplnenia hlavy II)

3.2.1 Vystavovatelia štruktúrovaných finančných nástrojov alebo spriaznené tretie strany musia umožniť **prístup k informáciám** aj konkurenčným agentúram, avšak len na to, aby vypracovali úverový rating, nie na iné účely. Tým by sa malo zabrániť konfliktu záujmov agentúr, ktoré platí emitent, teda žiadateľ o rating (sic!) (model „emitent platí“).

3.3 Postup registrácie a dohľadu hodnotenia (zmeny a doplnenia hlavy III)

3.3.1 Súčasne so zavedením jednotného dohľadu na európskej úrovni je potrebné odstrániť všetky existujúce predpisy o koordinácii dohľadu v rámci kolégií (zrušenie kolégií), aby sa umožnil účinnejší dohľad nad agentúrami pôsobiacimi v rôznych oblastiach. Európsky orgán môže okrem toho požiadať Európsku komisiu, aby v predpisoch stanovila postup registrácie a normy týkajúce sa informácií, ktoré majú byť poskytnuté. Môže požiadať o informácie, má právomoc vyšetriť prípadné porušenie nariadenia, vykonať kontroly atď.

3.4 Spolupráca medzi európskym orgánom a príslušnými orgánmi členských štátov (zmeny a doplnenia kapitoly III)

3.4.1 **Orgány členských štátov** zostávajú zodpovedné za dohľad nad používaním úverových ratingov subjektmi pod dohľadom (bánk, poisťovní, investičných spoločností atď.), využívajú spoločné informácie o agentúrach, spolupracujú s európskym orgánom a pomáhajú mu v činnosti.

3.4.2 Európsky orgán môže aj z hľadiska nákladov delegovať niektoré úlohy národným orgánom. Delegovať môže hlavne tieto úlohy: vykonanie konkrétnych vyšetrovacích úloh a kontrol na mieste, posúdenie žiadostí o registráciu, prípadné ďalšie úlohy súvisiace s dohľadom. V tejto súvislosti európsky úrad bude musieť vydať príslušné usmernenia, keďže zodpovednosť tu aj naďalej nesie on.

3.5 Penále, postup výboru (zmeny a doplnenia kapitoly I hlavy IV)

3.5.1 Európsky orgán môže požiadať Európsku komisiu, aby **uložila ratingovej agentúre sankcie**, ktoré ju donútia skončiť porušovanie, ktorého sa dopúšťa vydávaním verejných oznamov, predložiť potrebné informácie alebo podrobiť sa vyšetrovaniu. Ak ratingová agentúra porušuje nariadenie, európsky orgán jej môže udeliť pokutu, môže ju požiadať o dočasné zastavenie vydávania nových posudkov, môže ju požiadať, aby prestala porušovať nariadenie, dokonca jej môže odobrať registráciu.

3.5.2 Postupy výboru boli zosúladené s Lisabonskou zmluvou.

3.6 Prechodné a záverečné ustanovenia (zmeny a doplnenia kapitoly II hlavy IV)

3.6.1 Uvedením európskeho orgánu ESMA do prevádzky sa skončia právomoci orgánov členských štátov v tejto oblasti. Bude potrebné tiež stanoviť podmienky poskytovania dokumentov a informácií orgánmi členských štátov.

3.7 EHSV sa domnieva, že závery verejnej diskusie o ratingových agentúrach, ktorá sa nedávno začala na podnet Európskej komisie, sa približujú záverom tohto stanoviska. EHSV si vyhradzuje právo v prípade potreby rozšíriť a doplniť problematiku tejto verejnej diskusie.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Nový návrh Komisie sa ubera správny smerom, pokiaľ ide o presun dohľadu z úrovne členských štátov na úroveň EÚ, pretože tu ide o veľmi zložitú činnosť, ktorá nemôže priniesť uspokojivé výsledky len na základe kolegiálnej činnosti medzi členskými štátmi⁽⁸⁾, ako sa uvádza v predchádzajúcom návrhu nariadenia. Okrem toho sa ubera správny smerom naznačeným už v správe de Larosièreovej skupiny⁽⁹⁾. Príslušné právne predpisy sú možno príliš neurčité, pretože nie vždy ponúkajú isté riešenia.

⁽⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1060/2009 zo 16. septembra 2009 o ratingových agentúrach.

⁽⁹⁾ Pozri stanoviská Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru o týchto návrhoch: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o makroprudenciálnom dohľade nad finančným systémom na úrovni Spoločenstva a o zriadení Európskeho výboru pre systémové riziká, KOM(2009) 499 v konečnom znení – 2009/0140 (COD); Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán pre bankovníctvo, KOM(2009) 501 v konečnom znení – 2009/0142 (COD); Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov, KOM(2009) 502 v konečnom znení – 2009/0143 (COD); Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán pre cenné papiere a trhy, KOM(2009) 503 v konečnom znení – 2009/0144 (COD), Ú. v. EÚ C 339/08, 14.12.2010, s. 34.

4.2 Avšak odhliadnuc od toho, predkladaný návrh výrazne nemeň v porovnaní s predchádzajúcim nariadením (september 2009) podmienky ratingových agentúr, pokiaľ ide o pravidlá, ktoré musia dodržať, aby boli zaregistrované a mohli vykonávať svoju činnosť.

4.3 Najdôležitejšou však zostáva otázka agentúr, ktoré pôsobia mimo EÚ a ktorých sa teda navrhované zmeny a doplnenia netýkajú: **na koho sa teda vlastne naozaj vzťahuje toto európske nariadenie?** Ako však napríklad neutralizovať dôsledky hodnotení publikovaných agentúrami Moody's, Standard & Poor's a Fitch, ktoré sú ešte stále najvplyvnejšími ratingovými agentúrami aj napriek veľkým problémom, ktoré spôsobili? Stačí kontrolovať ich európske pobočky, aby sa skončil ich celosvetový oligopol?

4.4 Hlavné ratingové agentúry pôsobiace na medzinárodnej úrovni sú dobre známe: Moody's, Standard & Poor's, Fitch Ratings, Dun & Bradstreet, A. M. Best, Egan-Jones Ratings Company (USA), Dominion Bond Rating (Kanada), Baycorp Advantage (Austrália), China Credit Information Service (Čína), Japan Credit Rating (Japonsko), Rating Agency Malaysia (Malajzia), NKC Independent Economists (Južná Afrika). **A Európa je kde?** Faktom zostáva, že Európa, prvá svetová hospodárska veľmoc, NEMÁ žiadnu ratingovú agentúru, ani pokiaľ ide o štátne úvery.

4.5 Anglosaská skupina agentúr odráža niekdajšiu dominanciu anglosaského kapitalizmu, ktorý nebol narušený dvomi svetovými vojnami a špecifickými prevádzkovými problémami súvisiacimi s ázijskými hospodárstvami. Je prekvapujúce, že od vytvorenia spoločného trhu sa neobjavila žiadna európska agentúra, hoci Fitch, ktorú vlastní Francúzi, sa etablovala mimo Francúzsku. To, že sa v EÚ od roku 1957 neobjavujú ratingové agentúry s celosvetovou pôsobnosťou, môžeme porovnať s rovnako slabou prítomnosťou EÚ v odvetviach špičkových technológií počas rovnakého obdobia. EÚ nepodporuje podnikateľov v moderných odvetviach. V rámci konzultácie o nariadení o ratingových agentúrach sa preskúma otázka hospodárskej súťaže. Rovnako sa preskúma absencia podnikateľských subjektov v tomto odvetví.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 EHSV kladne hodnotí zriadenie európskeho orgánu dohľadu nad finančnými trhmi. Návrh je určite pozitívnym krokom

správnym smerom, ktorý prispôbuje právny rámec novým potrebám a pokúša sa vrátiť dôveru a istotu trhom, občanom a podnikom. Návrh však stále nepostačuje na to, aby sa dosiahli stanovené ciele.

5.2 Pozitívne však treba hodnotiť aj návrh, aby v prípade potreby boli registrovanou alebo certifikovanou agentúrou hodnotené aj alternatívne investičné fondy.

5.3 Pri súčasnom návrhu sa však zdá byť väčším problémom zvýšenie transparentnosti, objektívnosti a konkurencieschopnosti modelu „emitent platí“, pretože tento systém nevyklučuje konflikt záujmov. Všetkým agentúram, ktoré sa nachádzajú v takejto situácii, by sa malo zabrániť vydávať ratingy svojich spoločníkov. Je pozitívne, že sa spustil proces zblížovania pravidiel na medzinárodnej úrovni, ako je tomu napríklad v USA, Japonsku a inde.

5.4 EHSV hodnotí aj z hľadiska nákladov pozitívne, že niektorými funkciami budú poverené orgány členských štátov, ale pod podmienkou, že pri tom bude jasne rozdelená zodpovednosť medzi orgány EÚ a orgány členských štátov. Zvlášť dôležité je, aby boli dodržiavané záväzky a definované zásahy, pokiaľ ide o presnosť informácií, o registráciu a kontroly na mieste.

5.5 EHSV hodnotí pozitívne zavedenie princípu sankcií voči agentúram, ktoré si neplnia svoje povinnosti alebo nedodržiavajú pravidlá.

5.6 Keďže nemáme do činenia so „začiatočníkmi“, skutočný problém, ktorý tu vzniká pre politikov, spočíva nielen v tom, že je potrebné stanoviť pevné a výrazne odstrašujúce pravidlá, ale aj dosiahnuť ich dodržiavanie. Preto by tu bolo potrebné stanoviť **sankcie aj pre vedúcich pracovníkov** a pre zodpovedných pracovníkov európskeho a medzinárodného úradu pre dohľad nad trhmi pre prípad, že si nebudú plniť svoje povinnosti vzhľadom na škody, ktoré toto neplnenie si povinností spôsobuje nielen bankám a riadne fungujúcemu finančnému systému, ale aj hospodárstvu, podnikom a občanom. Tým len viac napomáhajú špekuláciám a všetkým, ktorí sa za nimi skrývajú. Nech teda aspoň platia z vlastného vrečka za toto svoje neplnenie si povinností. V tomto búrlivom období, v ktorom sa mnohí dovoľávajú etiky, je však ťažké dosiahnuť etické správanie bez vyžadovania zodpovednosti a uvalovania sankcií.

5.7 Okrem toho ako nie celkom primeraná sa javí časť venovaná problémom, ktoré v tejto súvislosti vznikajú na medzinárodnej úrovni. Treba sa dôkladnejšie zaoberať otázkami v súvislosti s užívateľmi finančných produktov, či už sú to podniky alebo predovšetkým občania.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../... o schválení poľnohospodárskych alebo lesných vozidiel

KOM(2010) 395 v konečnom znení

(2011/C 54/13)

Hlavný spravodajca: **Ludvík JÍROVEC**

Rada sa 7. septembra 2010 rozhodla podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../... o schválení poľnohospodárskych alebo lesných vozidiel“

KOM(2010) 395 v konečnom znení – 2010/0212 (COD).

Predsedníctvo poverilo 14. septembra 2010 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol Ludvík Jírovec rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru v súlade s ustanoveniami článku 57 rokovacieho poriadku na 467. plenárnom zasadnutí výboru 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 9. decembra) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 142 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod a zhrnutie návrhu

1.1 Cieľom návrhu nariadenia je stanoviť harmonizované pravidlá výroby poľnohospodárskych a lesných vozidiel. Existujúce právne predpisy sa nahradia s cieľom zosúladiť ich so zásadami lepšej tvorby právnych predpisov a zjednodušenia. Návrh prispieva ku konkurencieschopnosti odvetvia a fungovaniu vnútorného trhu.

1.2 Na základe odporúčania uvedeného v správe CARS 21 návrh výrazne zjednodušuje právne predpisy týkajúce sa typového schvaľovania tak, že v oblasti technických požiadaviek na poľnohospodárske a lesné vozidlá nahrádza 24 základných smerníc (a okolo 35 pridružených smerníc, ktoré ich menia a dopĺňajú) jedným nariadením Rady a Parlamentu.

1.3 Výbor považuje kodifikáciu všetkých existujúcich textov do jedného nariadenia za veľmi užitočnú. Navrhovaná kodifikácia zaručuje, že nedôjde k žiadnym výrazným zmenám a bude slúžiť iba na jasnú a transparentnú prezentáciu právnych predpisov EÚ. Výbor plne podporuje tento cieľ a vzhľadom na uvedenú záruku víta predmetný návrh.

2. Prípomienky

2.1 Typové schvaľovanie je časovo náročný postup a EHSV sa obáva, že by zdržiaval zavádzanie nových strojov, čo by malo pre malovýrobcov

výrazne negatívne dôsledky. Nové nariadenie musí byť preto dostatočne flexibilné, aby umožňovalo nepretržitý vývoj existujúcich strojov a zavádzanie nových typov strojov.

2.2 Pri niektorých typoch traktorov určených výlučne na používanie mimo pozemných komunikácií by sa malo zväziť udeľenie výnimiek z ustanovení týkajúcich sa používania vozidiel v cestnej premávke. Tento problém sa týka predovšetkým špeciálnych vozidiel.

2.3 EHSV je tiež presvedčený, že akékoľvek predpisy by mali vychádzať z väčšieho počtu rýchlostných kategórií, ako sú súčasne dve. Keďže technológia zlepšuje stabilitu a brzdný výkon traktorov, zvýši sa aj rýchlosť ťahačov, ktoré majú prevodovku s rýchlombehom. Mali by sa vytvoriť príležitosti aj pre pomalšie typy vozidiel, ktoré budú zaradené v kategórii poľnohospodárskych a lesných vozidiel. EHSV sa domnieva, že navrhované nariadenie by brzdilo vývoj menších traktorov, pretože by zvýšilo zbytočné náklady na dosiahnutie zhody a zároveň by nezohľadňovalo zmeny potrebné pri vozidlách s konštrukčnou rýchlosťou do 65 km/h, prípadne ešte vyššou rýchlosťou v budúcnosti.

2.4 EHSV by tiež privítal, keby sa Komisia zaoberala okrajovými otázkami týkajúcimi sa využívania poľnohospodárskych a lesných vozidiel v cestnej premávke. Výbor by chcel podporiť najmä európske normy pre vodičské preukazy, kontrolu vozidiel a cestnú premávku. To by prispelo k stanoveniu spoločných celoeurópskych pravidiel a predpisov upravujúcich používanie traktorov, ktoré sa v súčasnosti riadi rozdielnymi predpismi členských štátov.

2.5 EHSV odporúča, aby sa výrobcovi umožnilo splniť požiadavky, vrátane technických, ešte pred nadobudnutím účinnosti nariadenia. V opačnom prípade by mali byť prijaté výnimočné alebo prechodné opatrenia.

2.6 Pokiaľ ide o článok 8 „Požiadavky na bezpečnosť posádky“, považuje EHSV za vhodné, aby táto oblasť už nebola upravená budúcou smernicou o typovom schvaľovaní, ale radšej smernicou 2006/42/ES o strojových zariadeniach.

V Bruseli 9. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o mimoburzových derivátoch, centrálnych zmluvných stranách a archívoch obchodných údajov

KOM(2010) 484 v konečnom znení

(2011/C 54/14)

Hlavný spravodajca: **Edgardo IOZIA**

Rada 13. októbra 2010 a Európsky parlament 7. októbra 2010 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o mimoburzových derivátoch, centrálnych zmluvných stranách a archívoch obchodných údajov“

KOM(2010) 484 v konečnom znení – 2010/0250 (COD).

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 20. októbra 2010 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol pán IOZIA rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 144 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Ku koncu roku 2009 sa nominálna hodnota derivátov podľa Banky pre medzinárodné zúčtovanie (BIS) pohybovala vo výške okolo 615 miliárd USD (615 000 000 000 000), čo je viac než desaťnásobok globálneho HDP. Zisk bánk z týchto derivátov by za rok 2010 mal dosiahnuť 150 miliárd dolárov. Z tohto objemu tvoria neregulované trhy 40 % (mimoburzové deriváty). Z nedávnej štúdie jednej veľkej medzinárodnej bankovej spoločnosti vyplýva, že v dôsledku reforiem plánovaných v Európe i Amerike v oblasti mimoburzových derivátov sa znížia výnosy o najmenej 15 miliárd dolárov.

1.2 EHSV víta tento návrh nariadenia o derivátoch, neregulovaných trhoch, centrálnych zmluvných stranách a archívoch obchodných údajov a súhlasí s postojom, ktorý vyjadril člen Komisie Barnier, keď povedal, že finančné trhy si nemôžu dovoliť ostať Divokým západom. Mimoburzové deriváty majú veľký vplyv na reálnu ekonomiku, ktorý siaha od pôžičiek po ceny potravín. Prípadom, že skutočnosť, že chýbal regulačný rámec v oblasti mimoburzových derivátov, prispela k vzniku finančnej krízy a viedla k dramatickým následkom, ktoré pociťujeme doteraz.

1.3 Rozhodnutie použiť nariadenie ako právny nástroj na reguláciu tejto problematiky je správne a zodpovedá potrebe zaviesť povinné a jednotné požiadavky pre všetky subjekty.

1.4 EHSV súhlasí s návrhom Komisie, aby sa štandardizované deriváty zúčtovali prostredníctvom centrálnych zmluvných strán (*central counterparties*, CCP), a aby sa zaistilo, že centrálna zmluvná strana, ktoré v dôsledku toho preberú významné riziko, podliehali jednotným obozretnostným normám. Tento postoj už obsahovalo predchádzajúce stanovisko EHSV: „Na neregulovaných mimoburzových trhoch s derivátmi by nemalo byť povolené bilaterálne obchodovanie, ale výlučne len transakcie

s ústredným partnerom, ktorý monitorovaním celkového rizika môže obmedziť prístup k obchodovaniu spoločnostiam, ktoré sú príliš vystavené rizikám krachu. Transakcie by sa mali uskutočňovať na jedinej platforme, alebo prinajmenšom na vymedzenom súbore platforiem, v záujme väčšej transparentnosti trhov“.

1.5 EHSV veľmi pozitívne hodnotí rozhodnutie udeliť príslušným vnútroštátnym orgánom v spolupráci s ESMA právomoc vykonávať dohľad nad trhom s mimoburzovými derivátmi, určovať rôzne typológie derivátov, ktoré musia byť zúčtované prostredníctvom centrálnych zmluvných strán, udeľovať, odnímať alebo upravovať povolenie centrálnym zmluvným stranám a vykonávať podobnú funkciu aj vo vzťahu k archívu obchodných údajov.

1.6 EHSV považuje za nevyhnutné posilnenie spolupráce medzi ESMA a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, ktoré budú určite požiadané, aby prispeli svojimi skúsenosťami a znalosťou miestnych trhov a ktoré budú mať za úlohu vytvárať vhodné podmienky na postupné zvyšovanie interoperability centrálnych zmluvných strán, pričom budú hodnotiť úroveň ich spôsobilosti, ich vnútornú organizáciu a schopnosť čeliť rizikám. Zatiaľ by bolo vhodné obmedziť interoperabilitu na finančné nástroje s hotovosťnými transakciami.

1.7 Návrh nariadenia prakticky uplatňuje odporúčania Rady pre finančnú stabilitu (FSB) rozšíriť služby centrálnych zmluvných strán na všetky „štandardizované“ mimoburzové deriváty. Lídri skupiny G-20 stanovili, že so všetkými týmito zmluvami by sa malo povinne obchodovať na burzách, prípadne prostredníctvom elektronických obchodných platforiem, a najneskôr do konca roku 2012 by sa mali zúčtovať prostredníctvom centrálnych zmluvných strán. Okrem toho by sa zmluvy o mimoburzových derivátoch mali registrovať v archívoch obchodných údajov (*trade repositories*).

1.8 Na medzinárodnej scéne vo februári 2010 spoločná pracovná skupina CPSS-IOSCO začala celkové preskúmanie noriem v oblasti trhových infraštruktúr: platobné systémy, zúčtovacie systémy cenných papierov a centrálné zmluvné strany. Cieľom je pristúpiť k aktualizácii a posilneniu súčasných zásad/odporúčaní a zohľadniť pritom poučenia z finančnej krízy. Prvým dôležitým výsledkom je zverejnenie dokumentu „*Considerations for trade repositories in OTC derivatives market*“ v máji 2010. Pokiaľ ide o úlohu centrálnych zmluvných strán, technický výbor už v marci 2004 predložil užitočné odporúčania, ktoré žiaľ neboli zohľadnené.

1.9 Návrh Komisie neobsahuje žiaden odkaz na konkrétne ustanovenia týkajúce sa swapov na úverové zlyhanie (*Credit Default Swaps* – CDS). EHSV by uvítal urýchlené prijatie právnej úpravy v oblasti CDS, ktoré budú spolu s predajom nakrátko podrobené obmedzeniam od 1. júla 2012, zatiaľ čo deriváty začnú obmedzenia platiť do konca roku 2012.

1.10 Komisia v októbri 2009 prijala oznámenie o budúcich politických opatreniach, ktoré sa majú zaviesť na regulovanie trhu s derivátmi. Cieľom je vhodnou revíziou smernice o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID) zvýšiť transparentnosť, znížiť operačné riziko pri obchodovaní prostredníctvom šandardizácie, rozvinúť trh so šandardizovanými zmluvami.

1.11 EHSV je presvedčený, že navrhované opatrenia zvýšia transparentnosť trhu vďaka čoraz významnejšej úlohe archívov obchodných údajov, že znížia úverové riziko zmluvnej strany postupným zvyšovaním počtu transakcií zúčtovaných prostredníctvom centrálnych zmluvných strán, ktoré budú podrobené prísnejším požiadavkám na riadenie, vnútornú organizáciu, ako i kapitálovým požiadavkám, a že tieto opatrenia znížia prevádzkové riziko používaním elektronických postupov na schvaľovanie podmienok zmlúv o mimoburzových derivátoch.

1.12 EHSV súhlasí s návrhom týkajúcim sa centrálnych zmluvných strán i obmedzením predaja nakrátko. Komisia sa účinne snaží dosiahnuť, aby sa vnesla transparentnosť do transakcií, aby účastníci trhu a zmluvné strany prevzali na seba zodpovednosť a aby sa predišlo špekuláciám, a na realizáciu týchto nevyhnutných cieľov vypracovala opatrenia zamerané aspoň sčasti na zaplnenie medzier v právnych predpisoch, ktoré prispeli k vzniku finančnej krízy.

1.13 EHSV však poukazuje na skutočnosť, že existujú riziká, ktoré nemožno podceňovať, napríklad pokiaľ ide o prílišný dôraz na výhody, ktoré by centrálné zmluvné strany v krátkom časovom horizonte mali priniesť trhom so swapmi na úverové zlyhanie.. Povaha rôznych centrálnych zmluvných strán z hľadiska konkurencieschopnosti pri zúčtovaní a členení celého procesu je ďalším aspektom, ktorý by sa nemal podceňovať, rovnako ako ním je aj riziko, že sa obmedzí škála dostupných nástrojov, a tým sa zvýšia náklady na transakcie súvisiace s finančnou činnosťou.

1.13.1 Aby sa účinne predišlo takýmto rizikám, mali by sa pozorne preskúmať predovšetkým aspekty interoperability centrálnych zmluvných strán, dôverného charakteru výmeny údajov, sústreďovania zhromaždených údajov a ohlasovacej povinnosti u centrálny zmluvnej strany, ako aj zapojenie zákazníkov do riadenia centrálnych zmluvných strán.

1.14 EHSV odporúča európskym inštitúciám:

- v krátkom časovom horizonte prijať nariadenie o trhoch s mimoburzovými derivátmi, ktoré poslúži na obnovu dôvery a optimizmu na trhoch ako aj na ochranu spotrebiteľov,
- doplniť nové právne predpisy v oblasti derivátov, ako to ohlásila Komisia,
- zabezpečiť, aby sa urýchlene zavýšilo vytvorenie celkovej inštitucionálnej a legislatívnej štruktúry v súvislosti s reformou právnej úpravy finančných trhov.

2. Návrh Komisie

2.1 Skupina G-20 pri viacerých príležitostiach opätovne potvrdila svoj záväzok urýchliť zavádzanie prísnych opatrení na zvýšenie transparentnosti a vyplnenie medzier v regulácii, pokiaľ ide o mimoburzové deriváty.

2.2 Návrh nariadenia odkazuje na viaceré opatrenia navrhnuté v uznesení Európskeho parlamentu z 15. júna 2010 („o trhoch s derivátmi: budúce politické opatrenia“) a je v súlade s nedávno prijatou americkou legislatívnou iniciatívou pod názvom *Frank-Dodd Act*.

2.3 Pokiaľ ide o zúčtovanie oprávnených zmlúv, ohlasovanie zmlúv a zmierňovanie rizika mimoburzových derivátov, sa povinnosť zúčtovať oprávnené zmluvy prostredníctvom centrálnych zmluvných strán vzťahuje len na šandardizované mimoburzové deriváty. S cieľom ustanoviť postup, ktorým sa zaistí, aby sa zúčtovalo čo najviac mimoburzových derivátov, sa preto v nariadení zavádzajú dva prístupy na určenie, ktoré zmluvy sa musia zúčtovať.

2.4 Prvý prístup, „zdola nahor“, stanovuje, že príslušný orgán udelí centrálny zmluvnej strane oprávnenie prijímať rozhodnutia o zúčtovaní určitých druhov zmlúv. Príslušný orgán po tomto schválení je povinný informovať ESMA, ktorý bude mať potom právomoc rozhodnúť, či by sa povinnosť zúčtovania mala vzťahovať na všetky takéto zmluvy v EÚ.

2.5 Druhý prístup, „zhora nadol“, umožňuje určiť tie zmluvy, ktoré neboli zúčtované cez centrálnu zmluvnú stranu. Podľa tohto prístupu ESMA spolu s Európskym výborom pre systémové riziká rozhodne, ktoré zmluvy by mali potenciálne podliehať povinnosti zúčtovania. Zmluvné strany, na ktoré sa vzťahuje povinnosť zúčtovania, sa musia obrátiť na centrálnu zmluvnú stranu.

2.6 Pokiaľ ide o nefinančné zmluvné strany (spoločnosti), v záseade sa na ne nebudú vzťahovať pravidlá uvedené v tomto nariadení, pokiaľ ich pozície v mimoburzových derivátoch nedosiahnu prahovú hodnotu a nebudú sa považovať za systémovo dôležité.

2.7 V nariadení sa ustanovuje postup, ktorý pomáha určiť nefinančné inštitúcie so systémovo dôležitými pozíciami v mimoburzových derivátoch a podriaďuje ich určitým povinnostiam stanoveným v nariadení. Pri tomto postupe sa vychádza z vymedzenia dvoch prahových hodnôt: a) informačnej prahovej hodnoty a b) zúčtovacej prahovej hodnoty.

2.8 V nariadení sa preto vyžaduje používanie elektronických prostriedkov a existencia postupov riadenia rizika. Nakoniec, finančné a nefinančné zmluvné strany nad prahovou zúčtovacou hodnotou musia ohlasovať údaje o každej zmluve o derivátoch, ktorú uzatvorili, a o každej jej zmene vykonanej následne registrovanému archívu obchodných údajov (*trade repository*).

3. Požiadavky na centrálné zmluvné strany

3.1 Keďže centrálné zmluvné strany musia na seba prevziať dodatočné riziká, v nariadení sa požaduje, aby spĺňali prísne organizačné požiadavky týkajúce sa organizácie pri výkone činnosti a obozretnosti (pravidlá interného riadenia, zvýšené kapitálové požiadavky atď.).

3.2 Centrálna zmluvná strana musí mať k dispozícii účinný správny rámec dohôd v oblasti riadenia, ktorý musí zohľadňovať akýkoľvek potenciálny konflikt záujmov medzi vlastníckmi, manažmentom, zúčtovacími členmi a nepriamymi účastníkmi. Osobitne dôležitá je úloha členov nezávislej rady. Po druhé, na povolenie vykonávať činnosti centrálnej zmluvnej strany sa vyžaduje vlastníctvo minimálneho množstva kapitálu. V nariadení sa bude vyžadovať, aby centrálna zmluvná strana mala vzájomný fond pre prípad zlyhania, do ktorého budú prispievať členovia centrálnej zmluvnej strany.

4. Povoľovanie archívov obchodných údajov a dohľad nad nimi

4.1 V nariadení sa ukladá požiadavka ohlasovať mimoburzové transakcie s derivátmi na zvýšenie transparentnosti tohto trhu, ktoré sa majú ohlasovať archívom obchodných údajov. Archívy obchodných údajov sa zaregistrujú pri ESMA, ktorý nad nimi bude vykonávať dohľad.

4.2 Nariadenie obsahuje aj ustanovenia o archívoch obchodných údajov s cieľom zaručiť ich súlad so súborom noriem. Tie boli vypracované s cieľom zabezpečiť, aby informácie, ktoré majú archívy obchodných údajov k dispozícii na výkon činnosti ustanovenej týmto nariadením, boli spoľahlivé, bezpečné a chránené. Archívy obchodných údajov budú predovšetkým podliehať organizačným a prevádzkovým požiadavkám, ktoré zaistia primeranú ochranu údajov.

5. Pripomienky EHSV

5.1 V infraštruktúre trhov s cennými papiermi sa prejavili výrazné nedostatky, pokiaľ ide o riadenie rizika zmluvnej strany a transparentnosť obchodných transakcií na trhoch s mimoburzovými derivátmi, najmä swapov na úverové zlyhanie (CDS), ktorým sa pripisuje zodpovednosť za vyvolanie veľkého hospodárskeho úpadku.

5.2 Tieto „neštandardné“ zmluvy prispeli k oslabeniu schopnosti uvedomovať si skryté riziko a prehĺbeniu prebiehajúcej krízy, s ďalekosiahlymi dôsledkami pre tie finančné inštitúcie, ktoré ich vydali, a tým pre konečných spotrebiteľov. Pokiaľ ide o emitentov, špekulácie bánk, ktoré predávali swapy na úverové zlyhanie (CDS) nekryté, t. j. bez podkladov, mali za následok zvýšenie úrokov, a tým i finančné zaťaženie emitentov, čím spôsobili aj ich krach.

5.3 Z tohto dôvodu boli CDS označené za „olovené padáky“, čo znamená, že predstavujú potenciálne obrovské nebezpečenstvo pre celosvetový finančný systém. Jediným konkrétnym prijatým riešením bolo rozhodnutie nedovoliť krach finančných inštitúcií ich rekapitalizáciou pomocou verejných kapitálov, teda ich zoštatnením. Týmto zásahom sa jednoducho spôsobil nevyhnutný nárast verejného dlhu, pričom sa problém a riziko presunuli z banky na krajinu pôvodu, čo v celej eurozóne viedlo k prudkým otasom na devízových trhoch a prinútilo všetky krajiny zaviesť prísne úsporné opatrenia, ktoré prispeli k spomaleniu už i tak chabého hospodárskeho oživenia.

5.4 V USA vytvorila Depository Trust & Clearing Corporation (DTCC) špeciálnu spoločnosť (*The Warehouse Trust Company LLC*) s právomocou pôsobiť ako systém registrácie zmlúv (archív obchodných údajov) o CDS a administratíva začala legislatívnu reformu v oblasti obchodovania s mimoburzovými derivátmi, ktorá zahŕňa povinnú požiadavku zúčtovať všetky „štandardizované“ mimoburzové deriváty prostredníctvom centrálnych zmluvných strán a sústrediť obchodovanie na regulované trhy alebo na vymedzený súbor platforiem.

5.5 V Európe Európska komisia pracuje na legislatívnom návrhu (právnych predpisoch týkajúcich sa európskej trhovej infraštruktúry – *European Market Infrastructures Legislation*), ktorého cieľom je zvýšenie transparentnosti a stability mimoburzového trhu s derivátmi. Plánované kroky sú v súlade s americkým legislatívnym návrhom, keďže je snahou predísť regulačnej arbitráži (čo je veľmi dôležité).

5.6 EHSV chce upozorniť na niektoré riziká opatrení, ktoré boli navrhnuté v oblasti trhu s derivátmi. K krachu finančných trhov nedošlo len vinou derivátov, chýbajúcich centrálnych zmluvných strán či neexistujúceho zákazu predaja nakrátko.

5.7 Od 80. rokov 20. storočia sa na finančných trhoch rozšírili stále komplexnejšie derivátové nástroje, ktoré zvýšili ich efektívnosť a priblížili ich k stavu ideálneho nasýtenia, ktorý opisuje teória ekonomiky. V dôsledku toho sa zvýšila aj komplexnosť regulácie, dohľadu a kontroly, a všetky prerokované balíky reforiem boli zamerané na dosiahnutie väčšej kontroly trhov, pričom mali často za následok zníženie ich efektívnosti.

5.8 Trh je tým efektívnejší, čím viac cena (alebo návratnosť) cenného papiera odráža dostupné informácie. Na zefektívnenie trhu by teda bolo potrebné podporiť šírenie informácií, aby sa čo najurýchlenejšie dokázali zapracovať do cien cenných papierov. Je dôležité vedieť, na aké kompromisy bude treba pristúpiť z hľadiska efektívnosti.

5.9 Predovšetkým nie je isté, že opatrenia zamerané na zredukovanie škály dostupných finančných nástrojov, ako napr. obmedzenia v oblasti tzv. nekrytých CDS alebo predaja nakrátko, zvýšia efektívnosť trhov. Obmedzenie dostupných nástrojov znižuje schopnosť trhu prijímať a ďalej poskytovať dostupné informácie účastníkom trhu.

5.10 Určite možno diskutovať o užitočnosti nekrytých CDS, o tom, ktoré dodatočné informácie sprostredkujú v porovnaní s inými nástrojmi, o tom, do akej miery ovplyvňujú výšku financovania. Napriek tomu by sa ich zákazom z hľadiska efektívnosti veľa nezískalo. Obmedzenie možnosti nekrytého predaja znižuje likviditu systému, a tým schopnosť okamžitej reakcie na nové dostupné informácie. Okrem toho môže mať obmedzenie obchodovania s mimoburzovými derivátmi zavedením povinnosti zúčtovať všetky deriváty na regulovaných trhoch a prostredníctvom zúčtovacích komôr dvojaký efekt.

5.11 Na jednej strane by sa tým prispelo k väčšej transparentnosti trhu (dalo by sa napríklad jednoduchšie monitorovať objem a miera rizika cenných papierov vo vlastníctve účastníkov trhu) a umožnilo aspoň sčasti obmedziť potenciálne zdroje instability. V situáciách finančného napätia však asi samotná transparentnosť nepostačuje. Návrh Komisie udeľuje národným regulačným orgánom jasnú právomoc vo výnimočných situáciách „dočasne“ obmedziť alebo zakázať predaj akéhokoľvek finančného nástroja nakrátko, v koordinácii s ESMA, ktorý bude mať v každom prípade možnosť urýchlene priamo zasiahnuť pod dvoma podmienkami: ak bude ohrozené správne fungovanie a integrita finančných trhov alebo ak národné regulačné orgány neprijali žiadne opatrenia, resp. prijaté opatrenia nie sú účinné.

5.12 Na druhej strane však opäť vzniká riziko, že sa obmedzí škála dostupných nástrojov a zvýšia náklady na transakcie súvisiace s finančnou činnosťou. Trh s futuritami je vysoko štandardizovaný a regulovaný (pretože je dôležité, aby ceny obchodovaných cenných papierov boli pozorovateľné), naopak trh s forwardmi (ktoré sa svojou podstatou podobajú futuritám) je priamo prispôbený potrebám zmluvných strán a umožňuje účastníkom trhu flexibilne štruktúrovať výplatu zisku. Tieto cenné papiere sú málo štandardizované a bolo by zložité zaradiť ich do kontextu tradičného regulovaného trhu bez toho, aby sa obmedzili možnosti, ktoré ponúkajú investorom.

5.13 Centrálné zmluvné strany sú považované za nástroj, za „recept“ na riadenie systémového rizika a na zvýšenie efektívnosti a transparentnosti trhov s mimoburzovými derivátmi. Centrálné zmluvné strany sú nepochybne dôležitým faktorom na zlepšenie situácie v oblasti rizika a efektívnosti trhu, a na burzovom trhu s derivátmi sú nevyhnutnou súčasťou infraštruktúry. Preto sa dá oprávnenne predpokladať, že centrálné zmluvné strany prispievajú aj

k rozvoju trhov s mimoburzovými derivátmi. Mnohé finančné inštitúcie a mnohí politickí činitelia však pripisujú príliš veľký význam výhodám, ktoré by centrálné zmluvné strany v krátkom časovom horizonte mali priniesť trhom so swapmi na úverové zlyhanie.

5.14 Centrálné zmluvné strany nemôžu byť považované za riešenie otázky rizika zmluvnej strany a môže sa stať, že vzhľadom na súčasný stav trhu nedokážu zvýšiť jeho efektívnosť. V súčasnej situácii, kde existujú mnohé centrálné zmluvné strany v každom regióne, ktoré sa navzájom odlišujú v závislosti od toho, či ide o úverové deriváty alebo úrokové swapy (IRS), je ohrozená možnosť využívať záruky vo forme kolaterálu efektívnejšie a znížiť expozíciu voči zmluvnej strane. Centrálna zmluvná strana môže zúčtovať túto expozíciu na multilaterálnom základe, ale len vo vzťahu k regiónu, zmluvným stranám resp. druhom určených derivátov, ktoré podporuje. To znamená, že nie je možné vykonať zúčtovanie medzi pozíciami CDS a pozíciami IRS.

5.15 Dvojstranné zúčtovanie expozícií s viacerými druhmi mimoburzových derivátov s jednou zmluvnou stranou mimo centrálnej zmluvnej strany môže viesť k efektívnejšiemu využívaniu kolaterálu. Okrem toho si treba uvedomiť, že deriváty vždy budú inovatívnymi nástrojmi prispôbenými na mieru a že bude existovať veľký počet zmlúv, ktoré nebudú vhodné na zúčtovanie. Tieto pozície bude treba vyúčtovať s ohľadom na úverové riziko prostredníctvom vhodného postupu na riadenie kolaterálu, ktoré však nezahŕňa centrálnu zmluvnú stranu.

5.16 Centrálné zmluvné strany prispievajú k zvyšovaniu hodnoty a prerozdeleniu a izolovaniu rizika spojeného s jednotlivými účastníkmi trhu. EHSV súhlasí s týmto postojom. Ich obľúbenosť sa zvýši a urýchli dozrievanie a transparentnosť trhu s následným žiaducim rozšírením mimoburzovej činnosti v budúcnosti.

5.17 Centrálné zmluvné strany sú však len jedným z prvkov pevnej infraštruktúry na riadenie rizika. Neodstráni sa riziko zmluvnej strany a bilaterálne riziko bude i naďalej musieť byť posudzované z hľadiska pozícií mimo centrálnej zmluvnej strany.

5.18 K tomu treba dodať, že existujú mnohé spoločnosti, ktoré neinvestujú do systémov na riadenie rizika spojeného s ich portfóliom obsahujúcim deriváty. Tieto spoločnosti zrejme i naďalej očakávajú, že budú zachránené, aj keď ich riadenie rizika je úplne neprimerané.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady .../.../EÚ o práve na informácie v trestnom konaní

KOM(2010) 392 v konečnom znení

(2011/C 54/15)

Hlavný spravodajca: **pán PEZZINI**

Rada sa 29. septembra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o práve na informácie v trestnom konaní“

KOM(2010) 392 v konečnom znení – 2010/0215 (COD).

Predsedníctvo poverilo 20. októbra 2010 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán PEZZINI rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 467. plenárnom zasadnutí 8. – 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra 2010) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 161 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV oceňuje prácu Komisie zameranú na zavedenie celkového legislatívneho balíka, ktorého cieľom je zabezpečiť spoločný základ procesných práv jednotlivcov v trestnoprávných konaniach v členských krajinách.

1.2 Právo na včasné a presné informácie je súčasťou právnej tradície Únie a vďaka mobilite občanov členských krajín nadobúda ešte väčší význam.

1.3 Aj občania štátov mimo EÚ, ktorí čoraz častejšie prichádzajú do krajín Európskej únie, musia vidieť, že v EÚ existuje právna kultúra a že sú stanovené jasné postupy rešpektujúce práva človeka, aj keď je objektom trestného konania.

1.4 Aproximácia vnútroštátnych predpisov, ktorá je základom smernice, by sa podľa EHSV mala stať kľúčovým prvkom spolupráce v oblasti súdnictva, a to aj preto, aby sa zohľadnila Charta základných práv, ktorá je súčasťou európskych zmlúv (Zmluva o fungovaní EÚ a Zmluva o EÚ).

1.5 Podľa EHSV predstavuje ochrana základných práv osôb vďaka spoločným a jednotným postupom jeden z hlavných prvkov súdržnosti a posilnenia zásady voľného pohybu osôb v EÚ.

2. Všeobecné úvahy

2.1 EÚ prijala, s cieľom zaručiť základné právo na spravodlivé trestnoprávne konanie v súlade so zásadou právneho štátu, osobitné opatrenie zamerané na posilnenie procesných práv osôb podozrivých alebo obvinených v trestnom konaní.

2.2 Toto opatrenie zahŕňa aj posilnenie práv v oblasti obhajoby. Takéto spoločné opatrenie je veľmi dôležité, najmä preto, že má prispieť k zvýšeniu dôvery v európsky priestor spravodlivosti, ako aj zabezpečiť účinnosť zásady vzájomného uznávania trestnoprávných rozhodnutí.

2.3 Odstránenie vnútorných hraníc a narastajúce uplatňovanie práva na voľný pohyb a pobyt vedie k tomu, že narastá počet osôb zúčastnených na trestnom konaní v inom členskom štáte ako v štáte ich pobytu.

2.4 V uznesení Rady EÚ z 30. novembra 2009 (Ú. v. EÚ C 295, 4.12.2009, s. 1), ktoré sa odvoláva na:

- závery zasadnutia Európskej rady v Tampere v roku 1999,
- Haagsky program z roku 2004,
- štokholmský program z decembra 2009 na obdobie rokov 2010 – 2014,

sa navrhuje, aby sa vo všeobecnosti zaručilo – aj v ďalších krokoch – plné uplatňovanie a jednotné rešpektovanie „práva na spravodlivé konanie“.

2.4.1 To vyplýva zo zásady, ktorú výslovne stanovuje článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ktorá už je považovaná za spoločný základ, pokiaľ ide o ochranu práv osôb podozrivých alebo obvinených v trestnom konaní.

2.5 Právo na spravodlivý proces a právo na obhajobu sú okrem toho zakotvené v článkoch 47 a 78 Charty základných práv Európskej únie ⁽¹⁾.

2.6 Šesťbodový plán, schválený uvedeným uznesením Rady, konkrétne uvádza ako prioritné tieto opatrenia:

- Opatrenie A: ak sa majú môcť v plnej miere využiť práva na obhajobu, musia ich príslušné osoby poznať, preto sa ustanovuje, že ak podozrivá alebo obvinená osoba, nehovorí jazykom, ktorý sa používa v konaní, alebo mu nerozumie, má mať k dispozícii tlmočníka a má sa jej poskytnúť preklad základných procesných dokumentov ⁽²⁾,
- Opatrenie B: stanovuje sa, že osoba, ktorá je podozrivá alebo obvinená z trestného činu, by mala byť informovaná o svojich základných právach ústne alebo písomne (zoznam práv). Okrem toho sa uvádza, že dotknutá osoba má právo urýchlene dostať informácie o povahe a dôvodoch obvinenia vzneseného voči nej a vo vhodný čas právo aj na všetky informácie potrebné na prípravu svojej obhajoby.

3. Obsah návrhu

3.1 Komisia, v zmysle požiadavky uvedeného uznesenia Rady, vypracovala 27. júla 2010 návrh smernice „o práve na informácie v trestnom konaní“, KOM(2010) 392 v konečnom znení.

3.2 Cieľom návrhu smernice je vytvoriť podmienky na vykonávanie opatrenia B uvedeného plánu tým, že sa stanoví spoločné minimálne normy v súvislosti s právom na informácie v trestnom konaní v celej Európskej únii.

⁽¹⁾ Článok 5 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na slobodu a bezpečnosť) hovorí, že „každý, kto je zatknutý, musí byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu“.

Nasledujúci článok 6 ods. 3 (právo na spravodlivé súdne konanie) stanovuje, že každý obvinený má právo: „a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia vzneseného proti nemu; b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby; [...] e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom, alebo ak týmto jazykom nehovorí“.

Tieto isté záruky spravodlivého procesu sú výslovne prevzaté aj v článku 111 talianskej ústavy, v znení novely ústavným zákonom č.2/1999.

⁽²⁾ Smernica 2010/64/EÚ, uverejnená v Ú. v. EÚ L 280, 26. októbra 2010, ktorá nadobudla účinnosť 20. októbra 2010.

3.3 Návrh právneho predpisu teda ukladá vyšetrojúcemu orgánu povinnosť nielen poskytnúť obvinenému potrebné informácie, ale aj postarať sa o to, aby tieto informácie mala obhajoba skutočne k dispozícii.

3.4 Tieto pozitívne a rozumné opatrenia by mali okrem iného v praxi viesť k skráteniu času a nákladov súdnych konaní a predchádzať justičným omylom a znížiť počet odvolaní.

3.5 Mohla by sa teda takto zaznamenať určitá pozitívna kompenzácia – aj keď len v obmedzenej miere – pokiaľ ide o dodatočné finančné zaťaženie, ktoré so sebou bezpochyby prinesie príprava a zavedenie týchto opatrení o informáciách do praxe.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Odôvodnenie (18): slovné spojenie „informácie o právach by sa [...] mali poskytnúť bez meškania, ihneď na začiatku“ sa môže zdať rozporuplné, preto by mal byť presne stanovený moment, keď má byť, či už v ústnej alebo v písomnej forme, poskytnutá informácia o obvinení.

4.2 Odôvodnenie (19): slovné spojenie „bezprostredne relevantných procesných právach“, uvedené na začiatku odôvodnenia, sa nezdá byť dostatočne jasné, preto by bolo vhodné lepšie špecifikovať povahu a rozsah týchto procesných práv, ktoré sú podstatné vzhľadom na zabezpečenie účinnej obhajoby.

4.3 Odôvodnenie (21): záverečné slovné spojenie „alebo vážne ohrozenie vnútornej bezpečnosti“ sa samo o sebe môže zdať vágne. Príslovka „vážne“ by v ňom však mala byť považovaná za nenahraditeľnú, aby sa zabránilo možnosti „politického“ svojvoľného rozhodovania členských štátov pod zámkou, že chcú zabezpečiť „vnútornú bezpečnosť“.

4.4 Odôvodnenie (22): slovné spojenie „mechanizmus umožňujúci overiť, či podozrivá alebo obvinená osoba“ by mohlo byť stanovené presnejšie, pokiaľ ide o rozsah transparentnosti, tým, že sa za slovo „overiť“ doplní „prostredníctvom formálnych postupov“.

4.5 Článok 3.1: výraz „bez meškania“ by mohol byť vhodne nahradený výrazom „ihneď od začiatku“.

4.6 Článok 3 ods. 2, posledná zarážka: „bez meškania predvedený pred súd“ by sa malo nahradiť spojením „ihneď predvedený pred súd“, ako je uvedené v článku 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4.7 Článok 4 ods. 1: slovo „bez meškania“ by bolo vhodnejšie nahradiť výrazom „ihneď na začiatku“.

4.8 Článok 6: vzhľadom na to, že smernica sa týka práva na informácie o obvineniach, a to nielen v procesnej fáze, ale aj v „predsúdnej“ fáze, mal by právny predpis stanovovať, že informácie o obvinení sa budú poskytovať aj počas policajného vyšetrovania, alebo prinajmenšom vtedy, keď sa prípad postupuje iným orgánom činným v trestnom konaní a keď je vznesené počiatočné obvinenie.

4.9 Článok 6 ods. 1: znenie by sa malo zmeniť takto: „Členské štáty zabezpečia, aby podozrivej alebo obvinenej osobe boli poskytnuté také informácie o obvineniach a **jeho dôvode**, ktoré postačujú na zabezpečenie spravodlivosti trestného konania.“, s cieľom zachytiť odkaz vyplývajúci z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (článok 6 ods. 3), ktorý vyslovene spomína **dôvod obvinenia**.

4.10 Článok 6 ods. 2: výraz „urýchlene“ by mal byť nahradený spojením „v čo najkratšej lehote“ s cieľom priblížiť sa k zneniu obsiahnutému v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého interpretácia už bola mnohokrát predmetom judikatúry.

4.11 Článok 6 ods. 3 písm. a): namiesto vyjadrenia „... okolností, za ktorých bol trestný čin spáchaný...“ by sa malo povedať „... okolností, za ktorých mal byť trestný čin spáchaný...“, pretože v čase obvinenia ešte možno nie je dokázané, že trestný čin bol naozaj spáchaný, k tomuto záveru možno dospieť až po vynesení rozsudku.

4.12 Článok 6 ods. 3 písm. a): výraz „*vrátane času, miesta a stupňa účasti*“ by bol presnejší, keby sa slovo „*stupeň*“ nahradilo „*skutočnou úlohou v rámci*“.

4.13 Článok 6 ods. 3: Doplniť tri nove zarážky v tomto znení:

- „c) rozsah trestov, ktorý sa uplatňuje na predmetný trestný čin;
- d) lehoty a prostriedky na obhajobu a predkladanie dôkazov;
- e) relatívna hodnota prípadného priznania.“

4.14 Článok 7 ods. 2: takéto zavedenie *tajomstva*, na základe ktorého sa môže odmietnuť prístup k určitým dokumentom po skončení vyšetrovania, by malo zabrániť tomu, aby súdne orgány prijímali v nadmernom rozsahu svojvoľné rozhodnutia, vzhľadom na to, že po ukončení vyšetrovania sú vo všeobecnosti dostupné všetky procesné dokumenty.

4.15 Článok 7 ods. 3: vo všetkých jazykových verziách smernice sa má zachovať odkaz na „*predbežné vyšetrovanie*“ a vypustiť výraz „*predsúdne konanie*“, keďže mnohé procesné postupy už túto fázu neobsahujú.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2001/18/ES, pokiaľ ide o možnosť členských štátov obmedziť alebo zakázať pestovanie geneticky modifikovaných organizmov na ich území

KOM(2010) 375 v konečnom znení

(2011/C 54/16)

Spravodajca: **Gerfried GRUBER**

Európsky parlament sa 7. septembra 2010 a Rada 10. septembra 2010 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2001/18/ES, pokiaľ ide o možnosť členských štátov obmedziť alebo zakázať pestovanie geneticky modifikovaných organizmov na ich území“

KOM(2010) 375 v konečnom znení – 2010/0208 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. novembra 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 9. decembra) prijal 169 hlasmi za, pričom 12 členovia hlasovali proti a 12 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV uznáva, že otázka využívania geneticky modifikovaných organizmov v rámci európskeho poľnohospodárstva vzbudzuje vážne pochybnosti u značnej časti európskych obyvateľov. EHSV preto oceňuje snahu Európskej komisie riešiť citlivú otázku právomoci členských štátov rozhodovať o pestovaní GMO, s cieľom nájsť uskutočniteľné riešenie a pokúsiť sa o podporu európskeho rámca, ktorý je v súlade s riadnym fungovaním vnútorného trhu. Podľa názoru EHSV však predložený návrh, založený hlavne na etických a morálnych kritériách, vyvoláva viac neistoty než istoty. V praxi by to mohlo znamenať, že členské štáty a regióny zavedú mnoho rozdielnych (právne nestabilných) opatrení, čo by narušilo fungovanie vnútorného trhu EÚ, ohrozilo právnu istotu hospodárskych subjektov a naštrbilo dôveryhodnosť systému ako celku.

1.2 Vzhľadom na uvedené skutočnosti je podľa názoru výboru potrebné tento návrh zlepšiť a konkretizovať, predovšetkým čo sa týka právnej istoty pre zúčastnené strany. Výbor zastáva názor, že takúto právnu istotu možno vytvoriť napríklad zavedením konkrétneho a presaditeľného právneho základu v sekundárnych právnych predpisoch EÚ s konkrétnymi dôvodmi, podmienkami a postupmi týkajúcimi sa národných opatrení. Vo všeobecnosti výbor žiada dôslednejšie objasniť právny základ návrhu a súlad možných zákazov zo strany členských štátov na základe článku 26b s pravidlami vnútorného trhu EÚ a právnymi predpismi WTO a ďalšími požiadavkami vyplývajúcimi z medzinárodného práva.

1.3 Problematika obmedzenia pestovania GMO na národnej úrovni je úzko prepojená s otázkami koexistencie a zodpovednosti za škody spôsobené GMO a neúmyselné zmiešanie. Výbor sa

domnieva, že tieto dve oblasti by sa preto mali posudzovať spolu alebo v paralelných legislatívnych návrhoch, ako súčasť komplexnejšej revízie regulačného rámca EÚ pre poľnohospodársku biotechnológiu, v súlade so závermi Rady pre životné prostredie z decembra 2008.

1.4 Vzhľadom na to, že návrh Komisie je predkladaný pred ukončením prebiehajúcej revízie platného právneho rámca, nie je zatiaľ možné vypracovať konečné stanovisko k tomuto návrhu, ktorý je možné dostatočne posúdiť len v súvislosti s prebiehajúcim hodnotením systému pre povoľovanie a celkovým právnym rámcom. Nemalo by to však nadmieru zdržať zlepšenie súčasného návrhu.

2. Kontext a obsah návrhu nariadenia

2.1 Európska únia (EÚ) disponuje komplexným právnym rámcom na povoľovanie geneticky modifikovaných organizmov (ďalej len „GMO“). Predpisy týkajúce sa pestovania GMO sa nachádzajú v smernici 2001/18/ES⁽¹⁾ a v nariadení (ES) č. 1829/2003⁽²⁾. Pestovanie už povolených GMO je možné na

(1) Smernica 2001/18/ES Európskeho parlamentu a Rady z 12. marca 2001 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia a o zrušení smernice Rady 90/220/EHS (Ú. v. ES L 106, 17.4.2001, s. 1).

(2) Nariadenie (ES) č. 1829/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách, Ú. v. EÚ. L 268, 18.10.2003, s. 1.

úrovni členských štátov obmedziť prostredníctvom ochranných opatrení, založených na dodatočných vedeckých podkladoch, na základe ktorých by sa dalo predpokladať, že určitý GMO predstavuje hrozbu pre ľudské zdravie alebo životné prostredie, podľa článku 23 smernice 98/34/ES za podmienok, ktoré sú v ňom stanovené. Okrem toho môžu členské štáty podľa článku 26a stanoviť primerané opatrenia na predchádzanie neúmyselnej prítomnosti GMO v iných výrobkoch (koexistencia).

2.2 V marci 2009 bola v Rade zamietnutá požiadavka Európskej komisie zrušiť existujúce vnútroštátne ochranné opatrenia (predovšetkým v Rakúsku a Maďarsku) kvôli nedostatočnému vedeckému zdôvodneniu. Tento obraz sa naskytuje aj v podobných, predchádzajúcich hlasovaniach Rady, takže sa dá hovoriť o politicky patovej situácii, podobne ako v prípade systému povoľovania. V júni 2009 vyzvalo 13 členských štátov⁽³⁾ v spoločnom vyhlásení Európsku komisiu, aby vypracovala návrhy s cieľom prenechať rozhodnutie o pestovaní GMO členským štátom.

2.3 Na základe politických usmernení predsedu Komisie BARROSA Európska komisia rozhodnutím z 13. júla 2010 následne predložila legislatívny návrh, podľa ktorého by sa členským štátom malo prenechať rozhodovanie o pestovaní GMO. Návrhy Komisie pozostávajú z oznámenia o slobode členských štátov rozhodovať o pestovaní geneticky modifikovaných plodín⁽⁴⁾ a návrhu nariadenia, ktorým sa má právny rámec zodpovedajúcim spôsobom upraviť⁽⁵⁾.

2.4 Z právno-technického hľadiska je smernica 2001/18/ES doplnená o nový článok 26b prostredníctvom nariadenia. Toto ustanovenie stanovuje, že členské štáty môžu prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz pestovania GMO povolených na vnútornom trhu a to na celom svojom území alebo na jeho časti za predpokladu, že sa tieto dôvody netýkajú nebezpečenstiev pre životné prostredie alebo zdravie osôb, ktoré už sú zahrnuté v platnom systéme povoľovania, a že sú v súlade so zmluvami.

2.5 Cieľom návrhu nariadenia je v zmysle zásady subsidiarity dať členským štátom viac priestoru na rozhodovanie, pokiaľ ide o pestovanie GMO, a vytvoriť potrebnú právnu istotu. Komisia vychádza z toho, že návrh nariadenia je v súlade s pravidlami vnútorného trhu a medzinárodnými záväzkami. Ani tento nový režim nie je podľa názoru Komisie v rozpore s platným systémom povoľovania, ale má ho iba doplniť.

2.6 Právny servis Rady vydal 5. novembra právne stanovisko k voľbe právneho základu, možným vnútroštátnym opatreniam a súladu navrhovaných opatrení s dohodami GATT. Právny servis sa nazdáva, že zvolený právny základ nie je platný, vyjadruje svoje zásadné pochybnosti, pokiaľ ide o súlad opatrení, ktoré by členské štáty teoreticky mohli prijať, so zmluvami alebo dohodami GATT, a zdôrazňuje, že bude zložité obhájiť pred Súdny dvorom a WTO opatrenie, ktoré prijme členský štát alebo región z etických alebo morálnych dôvodov. Tieto obavy tiež čiastočne

potvrdila právna služba Európskeho parlamentu, ktorá vo svojom stanovisku zo 17. novembra 2010 vyjadrila podobné pochybnosti týkajúce sa súladu prípadného odôvodnenia obmedzení na národnej úrovni (napríklad z dôvodu verejnej morálky) s pravidlami vnútorného trhu EÚ a s predpismi obchodného práva WTO.

3. K platnému systému povoľovania GMO

3.1 Tento postup povoľovania zavedený na európskej úrovni má zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského života a zdravia, zdravia a dobrých životných podmienok zvierat, životného prostredia a záujmov spotrebiteľov a zároveň zabezpečiť účinné fungovanie vnútorného trhu.

3.2 Platné predpisy pre povoľovanie a používanie GMO spočívajú na celom rade základných (právnych) zásad, ktoré by sa podľa názoru EHSV mali rešpektovať. Tu je potrebné uviesť najmä:

- nezávislé, vedecky podložené povoľovanie,
- vysokú úroveň ochrany, pokiaľ ide o zdravie a životné prostredie v zmysle zásady prevencie,
- dodržiavanie zásad vnútorného trhu a medzinárodných záväzkov,
- sloboda voľby a transparentnosť v celom potravinovom reťazci,
- právnu istotu, ako aj
- subsidiaritu a proporionalitu.

3.3 Návrhy Európskej komisie treba vnímať v časovej a obsahovej súvislosti s uplatňovaním záverov Rady z decembra 2008, ktoré okrem iného požadujú preskúmanie platného systému povoľovania, ktoré bude ukončené pravdepodobne koncom roka 2010. Ide tu najmä o novú úpravu usmernení EFSA vzťahujúcu sa na hodnotenie možného rizika pre zdravie a životné prostredie⁽⁶⁾, správu Európskej komisie o zlepšení monitorovania životného prostredia po udelenom povolení, ako aj o štúdiu týkajúcu sa sociálno-ekonomických a environmentálnych dosahov pestovania GMO. Okrem toho prebieha posúdenie právneho rámca tak pre geneticky modifikované potraviny a krmivá, ako aj pre pestovanie GMO. Do roku 2012 sa má uskutočniť kompletná revízia celého systému pre povoľovanie GMO.

3.4 Okrem toho je potrebné objasniť vzťah medzi vnútroštátnymi zákazmi resp. obmedzeniami pestovania GMO a pravidlami o koexistencii, pretože obe tieto otázky úzko spolu súvisia a Európska komisia by aj tu chcela členským štátom umožniť väčšiu flexibilitu. V tejto súvislosti sú dôležité konštatovania Komisie v jej správe z 3. apríla 2009 o uplatňovaní usmernení o koexistencii⁽⁷⁾.

⁽³⁾ AT, BG, IE, EL, CY, LV, LT, HU, LU, MT, NL, PL a SI.

⁽⁴⁾ KOM(2010) 380 v konečnom znení.

⁽⁵⁾ KOM(2010) 375 v konečnom znení.

⁽⁶⁾ Pozri prebiehajúcu verejnú konzultáciu o návrhoch usmernení EFSA z 12. novembra, ktorá potrvá do 24. januára 2011, internetová stránka: www.efsa.europa.eu/en/press/news/gmo101112.htm.

⁽⁷⁾ KOM(2009) 153 v konečnom znení.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Hoci sa výbor prirodzene ešte nevyjadril ku konkrétnej podobe vnútroštátnych zákazov pestovania GMO, predsa existujú vyjadrenia, ktoré obsahovo súvisia s predkladaným návrhom nariadenia a ktoré sú naďalej relevantné ako príspevky do diskusie resp. návrhy.

4.2 Výbor sa napr. vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy zo 16. decembra 2004 ⁽⁸⁾ podrobne vyjadril ku koexistencii GMO s konvenčným a biologickým poľnohospodárstvom a predložil návrhy týkajúce sa regulačnej úrovne. Uvádza v ňom okrem iného, že by sa mali na národnej úrovni prijať určité opatrenia, ktoré majú zamedziť kríženiu s prihliadnutím na príslušné regionálne podmienky, ako aj regionálne ustanovenia o pestovaní alebo zákaz pestovania GMO na národnej úrovni. Okrem toho zdôraznil aj to, že je potrebné vypracovať na úrovni EÚ minimálne normy v oblasti koexistencie a zodpovednosti.

4.3 Osobitnú pozornosť treba venovať opatreniam na ochranu chránených prírodných oblastí a ekologicky citlivých oblastí. Ďalej sa musí brať ohľad na opatrenia na ochranu regionálnych hospodárskych a kultúrnych záujmov, ako aj iné sociálno-ekonomické vplyvy.

4.4 Výbor v tomto stanovisku okrem toho poukázal na to, že predpoklady na koexistenciu sa líšia v závislosti od regionálnych podmienok a že najmä v maloplošnom poľnohospodárstve sa paralelné výsadby obsahujúce a neobsahujúce GMO, tak konvenčné, ako aj ekologické, v rámci jedného regiónu zdajú byť nerealizovateľné.

4.5 V tejto súvislosti sa stanovisko zaoberalo možnosťami uvádzania výrobkov s regionálnymi značkami kvality a zárukou pôvodu na trh, pri ktorých sa vzhľadom na očakávaná spotrebiteľov upúšťa od používania GMO. Na základe toho sa mnohé regióny vyhlásili za zóny bez genetickej technológie, pričom výbor poukázal na právnu neistotu, ktorá je s tým spojená a ktorá si vyžaduje vyjasnenie.

5. Konkrétne pripomienky a otvorené otázky

5.1 Kritériá možného zákazu, resp. obmedzenia pestovania GMO

5.1.1 Smernicou 2001/18/ES sa zosúladiť ustanovenia o povolení GMO, vrátane prijímania ochranných opatrení podľa článku 23 a koexistencie podľa článku 26a. Základom je článok 114 ZFEÚ (bývalý článok 95 ZEÚ) o aproximácii práva na dosiahnutie cieľov vnútorného trhu. Novým článkom 26b sa stanovuje, že členské štáty môžu pestovanie GMO zakázať bez ohľadu na jednotné povolenie pre celú EÚ.

5.1.2 Nateraz vyvstáva otázka, do akej miery by mohol byť vnútroštátny zákaz pestovania GMO vyňatý z harmonizovaného práva a či by tento zákaz neodporoval všeobecným právnym

zásadám vnútorného trhu. Táto otázka nadobúda ešte viac na význam, keďže podľa stanoviska právneho servisu Rady ⁽⁹⁾ nie je článok 114 ZFEÚ vhodným právnym základom, pokiaľ ide o cieľ, obsah a rozsah návrhu článku 26b. Právna služba EP naopak nespochybňuje článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ ako právny základ návrhu, čím poukazuje na to, že existujú rozdielne právne výklady tejto otázky na úrovni EÚ, čo sa musí vyjasniť a vyriešiť.

5.1.3 Návrh neobsahuje žiadny súpis dôvodov, či už ich definitívny zoznam alebo prehľad príkladov, ktoré môžu členským štátom slúžiť ako východisko pre zákaz pestovania GMO. V článku 26b je uvedené jedine to, že dôvody musia byť iné než tie, ktoré sú posudzované v rámci povoľovania. Nie je preto možné opierať sa o dôvody, ktoré sa uvádzajú pri hodnotení rizika pre zdravie a životné prostredie vykonávané v rámci systému EÚ pre povoľovanie GMO alebo ktoré sa na ne vzťahujú. Podľa EHSV by právna istota, ktorú poskytuje návrh, mohla byť posilnená tým, že sa priamo do článku 26b vloží indikatívny (nevyčerpávajúci) zoznam konkrétnych dôvodov, na ktoré sa členské štáty môžu odvolávať, ak chcú obmedziť alebo zakázať pestovanie geneticky modifikovaných plodín. Medzi tieto dôvody by popri etických, morálnych a náboženských argumentoch mohli patriť aj sociálno-ekonomické dôvody. Takéto objasnenie v sekundárnej legislatíve by slúžilo ako lex specialis k dôvodom uvedeným v článku 36 ZFEÚ a ďalej rozvinutým v judikatúre Európskeho súdneho dvora, a teda by zlepšilo súlad s pravidlami vnútorného trhu a ustanoveniami zmlúv.

5.2 Právna istota

5.2.1 Výbor zastáva názor, že iba samotné odvolávanie sa na primárne právo nemôže zaručiť právnu istotu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na rozsudok Európskeho súdneho dvora vo veci C-165/08 ⁽¹⁰⁾, podľa ktorého vnútroštátny zákaz povoľovania geneticky modifikovaného osiva nie je v súlade s ustanoveniami EÚ. Tento rozsudok ukazuje, aké je zložité pre členské štáty opierať sa o iné zdôvodnenia než sú aspekty ochrany zdravia a životného prostredia.

5.2.2 EHSV však uznáva, že vzhľadom na súčasnú právnu a politickú situáciu by vytvorenie jasného a pevného právneho základu prinieslo členským štátom väčšiu právnu istotu oproti súčasnému stavu. To sa však dá dosiahnuť skôr presnými a podrobnými právnymi základmi v sekundárnej legislatíve (napr. smernica 2001/18/ES), než odkazom na úzky a nejasný manévrovací priestor vyplývajúci zo všeobecných pravidiel vnútorného trhu.

5.3 Rozsah pôsobnosti Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) – spolupráca s členskými štátmi

5.3.1 Na zabezpečenie vedecky podloženého systému povoľovania je potrebné upriamiť pozornosť na prepracovanie usmernení EFSA týkajúcich sa hodnotenia možného rizika pre zdravie a životné prostredie, ktoré by po schválení členskými štátmi mohli mať aj normatívny charakter. V tejto súvislosti EHSV očakáva ďalší vývin systému vedecky podloženého a nezávislého hodnotenia v postupe povoľovania v zmysle zásady prevencie.

⁽⁹⁾ Stanovisko právneho servisu Rady, 5. novembra 2010, 2010/0208 (COD), 15696/10.

⁽¹⁰⁾ Rozsudok Európskeho súdneho dvora C-165/08 ((Európska komisia verzus Poľská republika) zo 16. júla 2009.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005, s. 155.

5.3.2 EHSV dáva podnet na zváženie, či by v rámci vedeckého hodnotenia rizík, ktoré uskutočňuje EFSA, nemali byť pri špeciálnych otázkach členské štáty viac zapájané. Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) bol vytvorený nariadením (ES) č. 178/2002 ⁽¹¹⁾ na vypracovávanie vedeckých stanovísk o bezpečnosti potravín a krmív, pričom sa majú zohľadňovať aj environmentálne riziká. Účinky GMO na životné prostredie sa samozrejme sledujú aj v členských štátoch. Rozdielne danosti týkajúce sa životného prostredia môžu členské štáty presnejšie preskúmať vo svojej vlastnej pôsobnosti. Výsledky tohto skúmania by EFSA mal náležite vyhodnotiť.

5.3.3 Vo všeobecnosti by sa mali stanoviť metodologické kritériá, ktorým musia zodpovedať všetky vedecké práce určené pre EFSA a ním uskutočňované práce. Malo by to siahť až po vzájomné hodnotenie (*peer reviews*) a mohlo by to pomôcť zlepšiť koordináciu medzi EFSA a členskými štátmi ⁽¹²⁾. EHSV si uvedomuje, že EFSA formálne uplatňuje najprísnejšie možné a absolútne vedecky nezávislé kritériá hodnotenia rizík a že je aj vďaka tomu medzinárodne vysoko uznávaným orgánom EÚ. EFSA by mal užšie spolupracovať na vývoji výskumných metód s výskumnými ústavmi, univerzitami a nezávislými výskumníkmi zaoberajúcimi sa hodnotením rizík v členských štátoch.

5.3.4 Napriek uvedeným skutočnostiam EHSV v záujme väčšej transparentnosti a kvality procesov vedeckého hodnotenia GMO navrhuje reformu EFSA, aby boli v paneli pre GMO zastúpené všetky zainteresované skupiny (spotrebiteľia, priemysel, obchodníci, ekologickí poľnohospodári, ekologickí chovatelia dobytky, spotrebné družstvá, odborníci v oblasti výživy, lekári atď.), a nielen skupina výskumníkov.

5.4 Vnútrotný trh

5.4.1 Európska komisia vychádza z toho, že možnosťou zakázať pestovanie GMO na vnútroštátnej úrovni sa nenaruší vnútrotný trh pre GMO ako osivo, potraviny alebo krmivá. Aj tento predpoklad je spochybniteľný, pretože prinajmenšom v oblastiach alebo členských štátoch, v ktorých bol vyhlásený zákaz pestovania, by mohol byť obchod s povoleným geneticky modifikovaným osivom obmedzený. Tento odhad vyplýva z existujúcej judikatúry Európskeho súdneho dvora v porovnateľných prípadoch ⁽¹³⁾.

5.4.2 V súčasnej dobe sa dá ťažko odhadnúť, či by zákazom pestovania mohlo dôjsť k narušeniu hospodárskej súťaže. Absencia (minimálnych) noriem na úrovni EÚ v oblasti koexistencie a zodpovednosti však veľmi pravdepodobne ohrozí možnosť vytvoriť

rovnaké podmienky v odvetviach poľnohospodárstva, ktoré nevyužívajú GMO. V každom prípade je s potrebnými opatreniami na zabezpečenie koexistencie spojená finančná záťaž a náklady, ktoré sa musia pri všetkých budúcich riešeniach zohľadniť. Na druhej strane by nepoužívanie GMO mohlo priniesť z marketingového hľadiska výhody, pričom tvorba cien bude stále závisieť od správania spotrebiteľov.

5.4.3 Geneticky modifikované rastliny potrebujú v porovnaní s konvenčnými rastlinami v niektorých prípadoch iné kultivačné a pestovateľské opatrenia, ako sú napr. prostriedky na ochranu rastlín, pričom môže v dôsledku chýbajúceho alebo nefungujúceho vnútorného trhu s prostriedkami na ochranu rastlín dochádzať k problémom s ich dostupnosťou. Tento príklad má ukázať, aké rozmanité sú podmienky, v ktorých musia poľnohospodári prijímať rozhodnutia o svojej výrobe.

5.5 Sociálno-ekonomické dôsledky

5.5.1 Čo sa týka sociálno-hospodárskych dôsledkov povolenia GMO, treba odkázať na správu Európskej komisie, ktorá sa očakáva koncom roka 2010. Poznatky obsiahnuté v správe by mali byť v každom prípade zahrnuté do posudzovania predkladaného návrhu, pretože by sa pri zdôvodňovaní zákazu pestovania GMO podľa článku 26b pravdepodobne mal zohľadniť predovšetkým hospodársky, sociálny a environmentálny dosah. Kým táto správa nebude dokončená, nie je možné predložiť konečné stanovisko k tomuto návrhu.

5.5.2 V každom prípade je potrebné uviesť, že nariadenie (ES) č. 1829/2003 už teraz za určitých podmienok pripúšťa, aby sa pri skúmaní jednotlivých prípadov zohľadňovali aj iné faktory, ako tie, ktoré by mohli byť hrozbou pre zdravie a životné prostredie.

5.5.3 Na základe chýbajúcich poznatkov týkajúcich sa hospodárskych dôsledkov a dôsledkov v oblasti práva hospodárskej súťaže by návrh mal obsahovať doložku o hodnotení a Európska komisia by mala vopred uskutočniť zodpovedajúce hodnotenie vplyvu.

5.6 Medzinárodné záväzky

5.6.1 Dôležitým aspektom je podľa názoru výboru vyjasnenie dodržiavania medzinárodných záväzkov, zvlášť v rámci Svetovej obchodnej organizácie a GATT, ako aj Kartagenského protokolu. Keďže sa dá očakávať, že sa členské štáty, ktoré chcú vydať zákaz pestovania GMO, budú teraz opierať o nový článok 26b, je veľmi dôležité, aby sa rozhodnutia o tom prijímali na pevnom právnom základe zabezpečenom na medzinárodnej úrovni.

⁽¹¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín. Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1.

⁽¹²⁾ Pozri žalobu Maďarska proti Európskej komisii vo veci T-240/10 (predmet: Amflora).

⁽¹³⁾ Pozri napr. prípady C-110/05, Komisia proti Taliansku; C-142/05, Mickelsson a Roos; C-188/04, Alfa Vita; a C-416/00, Morellato.

5.6.2 Vzhľadom na význam tejto otázky tu výboru chýba bližšie vysvetlenie Európskej komisie týkajúce sa zhody s medzinárodnými záväzkami EÚ. V tejto súvislosti by sa mali zohľadniť aj stanoviská právnych servisov európskych inštitúcií ku kompatibiliti s pravidlami WTO, najmä nedávne stanovisko právneho servisu Rady ⁽¹⁴⁾, v ktorom Rada vyjadrila silné pochybnosti o súlade akýchkoľvek opatrení, ktoré by členské štáty mohli prijať na základe nového článku 26b v podobe, v akej ho navrhuje Komisia, so zmluvami EÚ alebo s dohodami GATT. Právna služba Európskeho parlamentu tiež vyjadrila podobné pochybnosti, pokiaľ ide o zhodu možných zdôvodnení na základe napríklad verejnej morálky v rámci pravidiel vnútorného trhu EÚ a obchodného práva WTO.

5.7 Sloboda voľby v celom potravinovom reťazci

5.7.1 Rovnako dôležité je v dostatočnej miere zohľadňovať slobodu voľby tak výrobcov, ako aj maloobchodníkov a spotrebiteľov. Zásadne by sa malo výrobcom ako podnikateľom dovoliť slobodne rozhodovať o pestovateľských postupoch. Takisto dovozcovia a veľkoobchodníci by mali mať možnosť vykonávať svoju zákonnú podnikateľskú činnosť napriek navrhovanému článku 26b.

5.7.2 Vnútroštátne obmedzenia alebo zákazy pestovania GMO by sa mali riadiť všeobecnými zásadami zmlúv, najmä zásadami subsidiarity a proporcionality.

5.7.3 Na to, aby aj spotrebiteľia mali možnosť voľby medzi geneticky modifikovanými a geneticky nemodifikovanými potravinami, je potrebné mať nielen správne fungujúci systém vysledovateľnosti a označovania, ale aj zodpovedajúcu ponuku, ktorú chcú spotrebiteľia aj prijať. Pritom je predovšetkým potrebné brať do úvahy aj regionálnu dostupnosť výrobkov. EHSV zdôrazňuje, že európski spotrebiteľia si musia plne uvedomiť, že prípadný zákaz pestovania GMO v ich regióne alebo štáte nezabráni voľnému obchodovaniu s GMO na ich území ani pokračujúcemu hromadnému dovozu GMO s pochybnou vysledovateľnosťou z tretích krajín ako krmiva pre zvieratá alebo na ľudskú spotrebu.

5.8 Vzájomné pôsobenie s problematikou koexistencie

5.8.1 Cieľom koexistencie vo všeobecnosti je zamedziť náhodnému zmiešaniu konvenčných alebo biologických výrobkov s geneticky modifikovanými výrobkami, aby sa na jednej strane zachovala sloboda voľby výrobcov a spotrebiteľov, a na druhej strane sa zabránilo hospodárskym škodám na strane podnikateľov.

5.8.2 EHSV považuje účinné uplatňovanie a zabezpečenie koexistencie za zásadný faktor celkovej otázky používania GMO, pričom existuje ešte veľa nejasností a je potrebné nazhromaždiť ďalšie poznatky predovšetkým o dlhodobých dôsledkoch na všetkých úrovniach.

5.8.3 Možnosť zákazu pestovania GMO podľa návrhu Komisie síce môže problém náhodného zmiešania alebo kríženia v príslušných oblastiach zmenšiť, nemala by však nijakým spôsobom znížiť snahu o vytvorenie pravidiel pre dlhodobú koexistenciu rôznych metód pestovania. Ako výbor odporučil vo svojom stanovisku z roku 2004 ⁽¹⁵⁾, minimálna harmonizácia európskych noriem v oblasti zodpovednosti a koexistencie (resp. právna požiadavka na členské štáty stanovená v článku 26a, aby prijali takéto pravidlá na národnej alebo regionálnej úrovni) bude nevyhnutným predpokladom zaistenia slobody voľby, rovnakých podmienok pre všetky subjekty v poľnohospodárstve a kontroly sociálno-ekonomického vplyvu pestovania GMO. Tento aspekt bude mať osobitný význam pre pohraničné regióny.

5.8.4 Ak sa majú pravidlá týkajúce sa koexistencie vypracúvať skôr na vnútroštátnej a regionálnej úrovni, o to dôležitejšia je výmena poznatkov a osvedčených postupov. Činnosť Európskeho úradu pre koexistenciu (EcoB) by sa mala primerane k tomu zamerať na zodpovedajúce zapojenie zainteresovaných strán na všetkých úrovniach.

5.8.5 Otvorenou zostáva aj naďalej otázka hraničnej hodnoty GMO v osive, ako aj hraničná hodnota geneticky modifikovaných organizmov, ktoré nie sú povolené v EÚ, pri dovozoch do EÚ (to sa týka hlavne krmív). Tieto otázky musí Európska komisia ešte zodpovedať, resp. malo by sa urýchlene pracovať na uskutočňovaní návrhov predložených Komisiiu.

5.9 Cezhraničné situácie a otázky zodpovednosti

5.9.1 Naďalej nevyjasnené zostávajú pravidlá v oblasti zodpovednosti v prípade náhodného zmiešania s geneticky modifikovanými organizmami, predovšetkým pri kontamináciách presahujúcich hranice štátov. V súčasnosti nemajú susediace členské štáty žiadnu povinnosť vzájomne sa informovať o tom, kde sa pestujú GMO. Informácie sa tak často vymieňajú len na základe osobných kontaktov.

5.9.2 Jedným z návrhov by mohlo byť, aby členské štáty, pri hraniciach ktorých sa pestujú GMO, mali povinnosť zverejňovať informácie o pestovaní GMO na internete aj v jazyku susedných krajín. Takéto opatrenie by umožnilo bez ohľadu na štátne hranice lepšie si právne uplatniť nároky v prípade náhodného zmiešania s geneticky modifikovanými organizmami a z toho vyplývajúcich hospodárskych škôd.

5.9.3 Zlepšenie prinesie doplnok ku Kartagenskému protokolu prijatý 12. októbra 2010, v ktorom boli stanovené spoločné pravidlá v oblasti zodpovednosti a náhrad škôd vzniknutých na biologickej rozmanitosti v dôsledku cezhraničného prenosu. V ňom stanovené povinnosti by sa mali bez zbytočných odkladov uplatňovať.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko právneho servisu Rady, 5. novembra 2010, 2010/0208 (COD), 15696/10.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 157 z 28.6.2005, str. 155.

5.9.4 EHSV okrem toho navrhuje preskúmať, do akej miery je možné prostredníctvom záväzných európskych minimálnych noriem pre otázky zodpovednosti a koexistencie (resp. právnej požiadavky na členské štáty stanovenej v článku 26a, aby prijali takéto pravidlá na národnej alebo regionálnej úrovni), ktoré by mohli členské štáty záväzne zaviesť prinajmenšom v hraničných regiónoch, znížiť riziká zodpovednosti v oblasti

súkromného práva a vyriešiť sporné otázky medzi členskými štátmi. Výbor konštatuje, že je naliehavo potrebné stanoviť pravidlá zodpovednosti, keďže poisťovne v súčasnosti naďalej odmietajú kryť poistením škody súvisiace s GMO, a ani platný systém environmentálnej zodpovednosti ustanovený smernicou 2004/35/ES tento druh škôd nepokrýva dostatočne.

V Bruseli 9. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

Nasledujúca časť bodu bola vypustená v dôsledku prijatia pozmeňovacieho návrhu na plenárnom zasadnutí, hoci minimálne štvrtina odovzdaných hlasov bola za zachovanie vypusteného textu:

Bod 5.8.5

„Riešenie pre nízke hodnoty nepovolených geneticky modifikovaných organizmov by malo mať technický charakter, pričom by išlo o stanovenie minimálnej hraničnej hodnoty pre tieto prípady, ktoré by sa týkali tak krmiva pre zvieratá ako aj potravín.“

Výsledok hlasovania

Za: 83

Proti: 79

Zdržali sa hlasovania: 29

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Digitálna agenda pre Európu

KOM(2010) 245 v konečnom znení

(2011/C 54/17)

Spravodajca: **Thomas McDONOGH**

Európska komisia sa 19. mája 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Digitálna agenda pre Európu“

KOM(2010) 245 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 16. novembra 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 8. decembra 2010) prijal 83 hlasmi za, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery

1.1 Výbor víta oznámenie Komisie o digitálnej agende pre Európu a rovnako ako Komisia vyjadruje obavy pokiaľ ide o škody, ktoré spôsobila finančná kríza v oblasti európskeho hospodárskeho a sociálneho pokroku. Výbor súhlasí s tým, že je možné využiť veľký potenciál informačných a komunikačných technológií (IKT) a zmobilizovať digitálne hospodárstvo, aby sa zabezpečil nevyhnutný stimul pre rast a zvyšovanie životného štandardu Európanov. Výbor súhlasí s Komisiou aj v tom, že je potrebné zjednotiť iniciatívy rôznych oblastí politiky, ktoré pokrývajú oblasť IKT a digitálnu agendu, a riadiť ich podľa jednotliateho akčného plánu.

1.2 Hoci sú niektoré časti oznámenia dobre napísané a jasne stanovujú politické iniciatívy, ktoré treba prijať, iné časti – napríklad časť o výhodách pre spoločnosť EÚ, vyplývajúcich z IKT, a časť o medzinárodných aspektoch digitálnej agendy – sú, pokiaľ ide o akčný plán, ešte stále vágne. Výbor očakáva, že všetky zložky digitálnej agendy budú vo vhodnom čase podrobne rozpracované a že sa uskutoční rozsiahla konzultácia o jednotlivých iniciatívach, do ktorej sa výbor v plnom rozsahu zapojí.

1.3 Výbor si uvedomuje problémy, ktoré Komisia zachytila a ktoré bránia rozvoju živého digitálneho hospodárstva v Európe – predovšetkým problémy obchodnej, kultúrnej a právnej fragmentácie Únie, ktorá pozostáva z 27 krajín, a sústavného nedostatočného investovania do sietí, vzdelávania v oblasti IKT a výskumu a inovácie.

1.4 EÚ sa na tieto problémy zameriava už dlhší čas, avšak napriek niekoľkoročnému politickému úsiliu a akčným plánom na predovanie nezodpovedá očakávaniam. Je neprijateľné, aby v roku 2010 ešte stále 30 % domácností v EÚ nemalo prístup k internetu ⁽¹⁾ a aby sa uprostred hospodárskej krízy Európa nemohla dostatočne spoliehať na rast digitálneho hospodárstva, ktorý by pomohol rýchlo prekonať krízu.

1.5 Aj keď je Európa jedným z najprepojenejších regiónov na svete, je komplexnosť a nedostatočná dostupnosť a použiteľnosť mnohých produktov a služieb založených na IKT vážnou prekážkou začlenenia mnohých ľudí, najmä starších osôb a osôb s telesným postihnutím. Európa sa musí zamerať na to, ako lepšie navrhnutými produktmi a službami v oblasti IKT reagovať na potreby starnúcej spoločnosti a osôb so zdravotným postihnutím, pričom sa musia brať do úvahy ciele príslušného dohovoru Organizácie Spojených národov.

1.6 Výbor je frustrovaný z toho, že neustále a zbytočne nalieha, aby sa internetové pripojenie zahrnulo do povinnosti univerzálnej služby. Ak to EÚ myslí s digitálnou agendou a zásadou digitálnej integrácie vážne, je v tomto smere potrebné rýchlo podniknúť kroky. Výbor si uvedomuje, že tieto opatrenia by mohli spôsobiť problémy v oblasti financovania a preto odporúčame, aby sa finančné prostriedky EÚ sprístupnili poskytovateľom infraštruktúry na základe transparentných, objektívnych a proporčných kritérií.

(1) Tlačová správa Eurostatu STAT/09/176.

1.7 EÚ každodenne stráca na konkurencieschopnosti v porovnaní s USA, Japonskom a Južnou Kóreou pokiaľ ide o infraštruktúru IKT, ale aj výdavky na výskum a vývoj v oblasti IKT a účasť občanov na digitálnom hospodárstve. Tento pokles celosvetovej konkurencieschopnosti je potrebné zvrátiť prostredníctvom účinne realizovaných agresívnych politických iniciatív.

1.8 Výbor je presvedčený o tom, že neuspokojivé napredovanie pokiaľ ide o dosahovanie európskych cieľov v oblasti IKT a digitálneho hospodárstva je zapríčinené predovšetkým neprimeranou realizáciou politických iniciatív na európskej a vnútroštátnej úrovni: vedeli sme, čo bolo treba urobiť, ale neurobili sme to. Výbor vyzýva členské štáty, aby bezodkladne zaviedli smernice a odporúčania týkajúce sa digitálnej agendy.

1.9 Výbor je presvedčený o tom, že trh nie je schopný sám sa regulovať v prospech verejného dobra. Preto je potrebný vyvážený regulačný rámec, ktorý by presadzoval záujmy väčšieho počtu občanov tak, ako to definuje stratégia Európa 2020.

1.10 Toto oznámenie je včasným prejavom tak potrebného vodcovstva a riadiaceho prístupu, ktorý považuje dosiahnutie cieľov digitálnej agendy pre Európu za súčasť Stratégie Európa 2020⁽²⁾. Výbor si cení skutočnosť, že Komisia začlenila do oznámenia ustanovenia o riadení a dozore s cieľom zabezpečiť, aby sa táto rozhodujúca agenda riadne a včas vykonala. Komisia však teraz musí vypracovať podrobný dokument o implementácii stratégie pre digitálnu agendu, ktorý by sa zameriaval na účinnú realizáciu.

1.11 Výbor podporuje akčný plán „Siedmich pilierov“, ktorý je uvedený v tomto oznámení, a oceňuje prácu Komisie v tejto oblasti. Výbor sa domnieva, že plán na vysokej úrovni je primerane rozsiahly a z väčšej časti správny, hoci niektoré detaily si budú vyžadovať podrobnejšie rozpracovanie, aby sa dali presne posúdiť.

1.12 Výbor zároveň vyjadruje prekvapenie nad tým, že program Galileo, ktorý je dôležitou investíciou do budúcnosti IKT v Európe, bol z tohto oznámenia vylúčený. Výbor vyzýva Komisiu, aby program Galileo výslovne zahrnula do akčného plánu digitálnej agendy a zároveň Komisiu odkazuje na stanoviská, ktoré EHSV vypracoval k tomuto programu⁽³⁾.

1.13 Výbor sa teší na konzultácie, ktoré vo vhodnom čase prebehnú ku konkrétnym oznámeniam Komisie o každom jednotlivom aspekte digitálnej agendy podrobne.

(2) EURÓPA 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, KOM(2010) 2020 v konečnom znení.

(3) Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 73; Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006, s. 41; Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006, s. 37; Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 210; Ú. v. EÚ C 221 8.9.2005, s. 28; Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004, s. 35; Ú. v. ES C 48, 21.2.2002, s. 42.

Pokiaľ ide o formulovanie týchto oznámení, výbor upriamuje pozornosť Komisie na niekoľko predchádzajúcich stanovísk EHSV⁽⁴⁾, ktoré sa zaoberali otázkou bezpečnej a živej informačnej spoločnosti, silného európskeho odvetvia IKT a produktívneho digitálneho hospodárstva s vysokým rastom.

2. Odporúčania

2.1 Všadeprítomné vysokorychlostné pripojenie musí byť súčasťou definície rozsahu univerzálnej služby⁽⁵⁾ a opierať sa o vhodné mechanizmy financovania.

2.2 Malo by sa zvýšiť financovanie programov zameraných na rozvoj zručností a poznatkov občanov a malých a stredných podnikov (MSP) v oblasti IKT a zlepšenie informovanosti o tejto oblasti. Členské štáty by mali zaviesť informačné a podporné funkcie, ktoré by MSP a občanom pomohli pochopiť digitálne hospodárstvo a zapojiť sa doň.

2.3 Vzhľadom na záväzok v oblasti digitálnej integrácie v rámci digitálnej agendy by Rada mala v celej EÚ podporovať iniciatívy, ktoré by pomohli školákovi, starším občanom a sociálne znevýhodneným občanom používať širokopásmovú technológiu (napr. internetové vzdelávanie, video konferencie, verejné služby online, atď.). Všetky vzdelávacie programy by mali byť založené na osvedčených postupoch.

2.4 Osobitná pozornosť by sa v časti o IKT v rámci 7. rámcového výskumného programu mala venovať vývoju novej generácie produktov a služieb, ktoré budú zodpovedať osobitným potrebám starších ľudí, osôb so zdravotným postihnutím a ľudí s nedostatočnou gramotnosťou.

2.5 Stimulovanie a podporovanie otvorených štandardov pre produkty a služby v oblasti IKT v Európe by výslovne malo byť zložkou digitálnej agendy. Otvorené štandardy napomáhajú konkurencii a umožňujú MSP rásť a hospodársky súťažiť na celom svete.

(4) „Premena digitálnej dividendy na spoločenské výhody a hospodársky rast“ (dosiaľ neuverejnené v úradnom vestníku); Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 116 a Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 60; „Zlepšovanie participatívnych modelov verejno-súkromného partnerstva pre všetkých 27 krajín EÚ“ (dosiaľ neuverejnené v úradnom vestníku); Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 98; Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 69; Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 84; Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 36; Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 8; Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 92; Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 87; Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 63; Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 61; Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 50; Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2007, s. 27; Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2007, s. 21; Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006, s. 78; Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 222; Ú. v. EÚ C 110, 9.5.2006, s. 83; Ú. v. ES C 123, 25.4.2001, s. 36.

(5) KOM(2005) 203 v konečnom znení, a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb.

2.6 Okrem navýšenia finančných prostriedkov na inovácie a výskumu a vývoja v oblasti IKT musí Komisia zabezpečiť, aby niekto niesol priamu zodpovednosť za investované peniaze a za to, že z nich plynie primeraný prínos. Mali by sa uplatniť postupy dobrého investičného manažmentu: investície by sa mali udeľovať na základe očakávanej ekonomickej a/alebo spoločenskej návratnosti a všetky investície by mali spadať pod prísny dozor, aby sa zabezpečilo dosiahnutie plánovaného prínosu.

2.7 Riadenie investícií do výskumu a vývoja musí zabezpečiť dobrú koordináciu všetkých programov a projektov, s cieľom maximalizovať výhody a odstrániť straty spôsobené duplicitným úsilím.

2.8 Úsilie v oblasti výskumu a vývoja by malo klásť veľký dôraz na trvalú udržateľnosť prostredníctvom investícií do technológií, ktoré prerušujú začarovaný kruh medzi hospodárskym rastom a škodami na životnom prostredí.

2.9 Prioritou by malo byť financovanie inovatívnych technológií, ktoré by sa zakladali na celosvetovom vedúcom postavení Európy v oblasti bezdrôtovej a mobilnej komunikácie, s cieľom poskytnúť univerzálne, vysokorýchlostné internetové pripojenie s možným využitím spektra, ktoré sa stáva dostupným vďaka tomu, že vysielanie a iné aktivity znižujú svoj dopyt po širokopásmovom prepojení (takzvaný „biely priestor“) (6).

2.10 Výbor vyzýva Komisiu, aby program Galileo výslovne zahrnula do cieľov a zdrojov digitálnej agendy. Mali by sa tiež uvoľniť finančné prostriedky na stimulovanie technológií a aplikácií, ktoré budú schopné využívať vysoko presné lokalizačné globálne navigačné signály, ktoré poskytujú služby programu Galileo (7).

2.11 EÚ by mala pokračovať vo financovaní výskumu a vývoja v rámci internetu vecí (8), čo by sa prejavilo v technickom napredovaní v oblasti bezdrôtových technológií, internetu a programu Galileo.

2.12 Malo by dôjsť k značnému navýšeniu investícií do výskumu a vývoja súvisiaceho s problematikou ochrany kritických infraštruktúr KII (9).

(6) Pozri stanovisko „Premena digitálnej dividendy na spoločenské výhody a hospodársky rast“ (dosiaľ neuverejnené v úradnom vestníku) a http://www.economist.com/blogs/babbage/2010/09/white-space_wireless.

(7) Medzi služby programu Galileo bude patriť: navigácia otvoreného prístupu, obchodné plavby, bezpečnosť životnej navigácie, verejne riadená navigácia a pátracia a záchranná činnosť.

(8) Pozri Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 116 a Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 60.

(9) Pozri Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 98.

2.13 Európska únia by mala poveriť vhodný regulačný orgán, v ktorom by mali svoje zastúpenie aj členovia Agentúry EÚ pre základné práva, aby zaviedol v celej EÚ účinnú ochranu kritických informačných infraštruktúr (10).

2.14 Je nevyhnutné podporovať v Európe vytvorenie silného odvetvia bezpečnosti informácií, ktoré je organizované koherentným a koordinovaným spôsobom, a ktoré by mohlo konkurovať veľmi dobre financovanému sektoru bezpečnosti v USA. (11)

2.15 Komisia musí v rámci spolupráce so svetovými spoločnosťami z oblasti IKT zameranej na implementáciu digitálnej agendy dbať na ochranu záujmov občanov.

2.16 Pre všeobecnú zásadu politiky platí, že verejný záujem – „verejné dobro“ – by malo byť v rovnováhe so súkromnými a obchodnými záujmami.

2.17 Komisia by mala podniknúť všetky možné opatrenia na to, aby zabezpečila, že členské štáty budú prísneho presadzovania regulačného rámca v oblasti elektronickej komunikácie (12) a že implementácia bude vo všetkých 27 členských štátoch rovnomerná, vyrovnaná a univerzálna.

2.18 Aby bolo možné zabezpečiť náležitý súlad s nariadeniami, mali by sa právomoci regulačných orgánov pre komunikáciu v členských štátoch a na úrovni EÚ posilniť podobne ako právomoci a možnosti Európskej agentúry pre bezpečnosť letectva (EASA) (13).

2.19 Berúc do úvahy rastúci význam mobilných IKT, Európa by sa mala čo najrýchlejšie zamerať na trhovo orientované pridelenie frekvencií, posilniť postavenie účastníkov trhu a zaviesť širšie obchodovanie s právami na využívanie rádiových frekvencií, ako aj znížiť byrokratické predpisy týkajúce sa pridelenia šírky pásma (14).

(10) Tamže.

(11) Kumulovaná trhová hodnota amerického trhu kybernetickej bezpečnosti sa odhaduje na 55 mld. USD (2010 – 2015), a kumulovaná ročná miera rastu na nasledujúcich 6 rokov sa odhaduje na 6,2 % - <http://www.marketresearchmedia.com/2009/05/25/us-federal-cybersecurity-market-forecast-2010-2015/>.

(12) Smernica 2002/21/ES o spoločnom regulačnom rámci; Smernica 2002/19/ES o prístupe a prepojení elektronických komunikačných sietí a príslušných zariadení a Smernica 2002/77/ES o hospodárskej súťaži na trhoch elektronických komunikačných sietí a služieb.

(13) <http://easa.europa.eu/>.

(14) „Premena digitálnej dividendy na spoločenské výhody a hospodársky rast“ (dosiaľ neuverejnené v úradnom vestníku); Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2007, s. 27 a Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 50.

2.20 Komisia by mala podporovať členské štáty v tom, aby v rámci rozvoja a používania dialkoveho prenosu a rozvodných sietí presadzovali svoje vnútroštátne záujmy na dosiahnutie cieľov národnej politiky ako napríklad: odstránenie širokopásmových rozdielov. Toto je možné dosiahnuť spoluprácou s telekomunikačnými spoločnosťami na základe verejno-súkromných partnerstiev ⁽¹⁵⁾.

2.21 V oblastiach Únie s veľkou hustotou obyvateľstva by sa mali poskytovatelia infraštruktúry poskytnúť stimuly na to, aby do domácností inštalovali optické prístupové siete (FTTH).

2.22 Dostupnosť užitočného obsahu a služieb prostredníctvom internetu je kľúčovou hnacou silou online aktivít. Vlády, verejné orgány, komunálne podniky a iné podniky by mali urýchliť vývoj svojho webu a prechod zákazníkov na online vzťah.

2.23 Podniky by mali pre svojich zákazníkov nájsť inovatívne spôsoby zrýchleného poskytovania vysokokvalitných skúseností online užívateľov. V tomto smere by sa mala venovať pozornosť vývojovým trendom v používaní video obsahu online.

2.24 Investície by sa mali zamerať na vyhľadávanie inovatívnych odpovedí na výzvy, ktoré sú spôsobené jazykovou rozmanitosťou v EÚ. USA a ostatné veľké ekonomiky s jednotným jazykom majú výhodu, pokiaľ ide o vývoj jednotného, koherentného elektronického trhu tovarov a služieb. Jazyková rozmanitosť je osobitnou výzvou pre víziu stratégie Európa 2020.

2.25 Malo by sa zväziť zavedenie európskeho elektronického občianskeho preukazu (eID) pre každého občana, čím by sa uľahčilo doručovanie elektronických služieb a obchodovanie online.

2.26 Komisia by mala zaviesť celoeurópsky systém certifikácie a označovania pri elektronickom obchodovaní, aby mali zákazníci univerzálnu ochranu pri kúpe tovaru a služieb online, bez ohľadu na štátne hranice. Takýto režim by zvýšil dôveru spotrebiteľov v elektronické obchodovanie.

2.27 Pri cezhraničných nákupoch potrebujú mať občania dôveru v to, že ich osobné údaje a peniaze sú v bezpečí; je potrebné zaručiť ochranu súkromia a bezpečné uchovávanie osobných údajov.

2.28 Komisia musí vo vzťahu ku call-centrám zaviesť systém licencií, aby sa zabezpečila ochrana osobných údajov a peňazí občanov EÚ, ktorí nakupujú prostredníctvom call-centier, a to predovšetkým vo vzťahu ku call-centrám, ktoré sa nachádzajú mimo EÚ.

2.29 Malo by sa zväziť zavedenie ochrany spotrebiteľov, ktorí sa pomýlili pri potvrdzovaní nákupu online. V súčasnosti sa spotrebiteľia ľahko dopustia chýb, ktoré ich vyjdú drahého, pri potvrdzovaní rezervácie leteniek alebo iného nákupu. Snáď všetky takéto transakcie by mali mať aj tlačidlo „zrušiť“.

2.30 Zvláštna pozornosť by sa mala venovať elektronickému obchodovaniu, ktoré sa týka detí a na ktoré by sa mali vzťahovať primerané pravidlá a kódex správania.

2.31 EÚ by mala financovať posilnenie schopnosti Europolu bojovať proti počítačovej kriminalite. EÚ musí dôrazne súdiť počítačovú kriminalitu s využitím silných, jednotných represívnych opatrení voči vinníkom v celej EÚ.

2.32 Komisia by mala vypracovať dokument o implementácii stratégie, aby rozvinula časť oznámenia venovanú realizácii a správe. Výbor je presvedčený o tom, že bez podrobného, koordinovaného plánu realizácie nie je možné ciele digitálnej agendy dosiahnuť.

2.33 Komisia by mala zvýšiť využívanie nástrojov riadenia z oblasti IKT, aby tak podporila realizáciu digitálnej agendy.

2.34 EHSV vytvorí stálu skupinu, ktorá sa bude nepretržite zaoberať nevyhnutným rozvojom a realizáciou digitálnej agendy.

3. Kontext

3.1 Digitálna agenda pre Európu je jednou zo siedmich hlavných iniciatív stratégie „Európa 2020“ a zameriava sa na vymedzenie kľúčovej úlohy, ktorú bude musieť zohrávať využívanie IKT, ak chce Európa uspieť vo svojom úsilí a do roku 2020 dosiahnuť ciele, ktoré si stanovila. Táto hlavná politická iniciatíva získala plnú podporu ministrov zodpovedných za politiku informačnej spoločnosti EÚ na ich neformálnom stretnutí v apríli 2010 v Granade, Španielsko ⁽¹⁶⁾.

3.2 Potreba digitálnej agendy pre Európu

3.2.1 Cieľom digitálnej agendy vytýčiť smer úsilia zameraného na maximalizáciu spoločenského a hospodárskeho potenciálu IKT.

3.2.2 Tento obrovský potenciál IKT sa môže zmobilizovať prostredníctvom dobre fungujúceho pozitívneho kolobehu činností, ktorý je znázornený na **obrázku 1**.

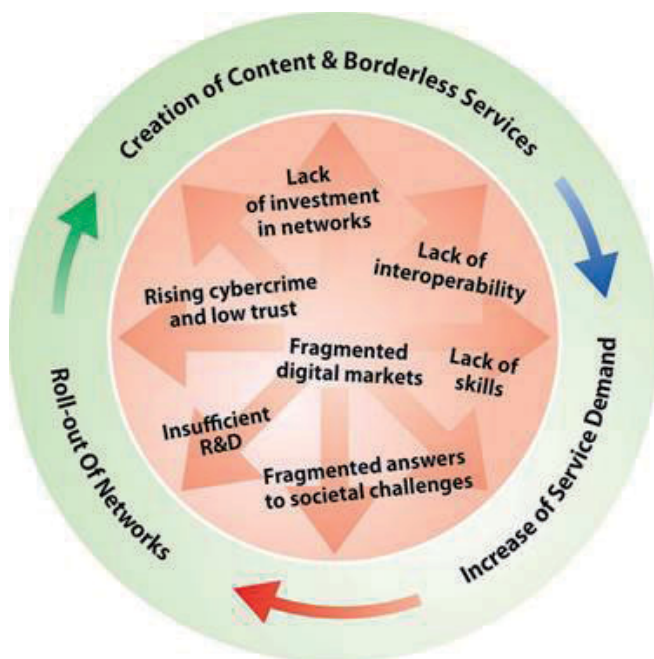
⁽¹⁵⁾ Pozri „Zlepšovanie participatívnych modelov verejno-súkromného partnerstva v oblasti rozmiestňovania“ elektronických služieb „pre všetkých 27 krajín EÚ“ (dosiaľ neuvěřené v úradnom vestníku).

⁽¹⁶⁾ http://www.eu2010.es/export/sites/presidencia/comun/descargas/Ministerios/en_declaracion_granada.pdf.

Obrázok 1

Pozitívny kolobeh digitálneho hospodárstva

3.2.3 Hoci je transformačná sila IKT zrejماً, na to, aby sa mohla naplno využívať, treba vyriešiť závažné otázky. Komisia určila sedem najvýznamnejších prekážok. Tieto sú uvedené vo vnútornom okruhu **obrázku 1**.

3.2.4 Toto sú prekážky, pre ktoré Európa zaostáva za svojimi priemyselnými partnermi: 30 % Európanov ešte nikdy nepoužilo internet; Európa má len 1 % rozšírenie vysokorychlostných sietí založených na optickom vlákne, zatiaľ čo v Japonsku je to 12 % a v Južnej Kórei 15 %; a výdavky EÚ na výskum a rozvoj IKT zodpovedajú len 40 % výdavkov Spojených štátov v tejto oblasti.

3.3 Digitálna agenda navrhuje opatrenia, ktoré je potrebné urýchlene prijať, aby bolo možné vyriešiť sedem najvýznamnejších problémových oblastí, ktoré ovplyvňujú transformačný potenciál IKT, aby sa Európa vydala na cestu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

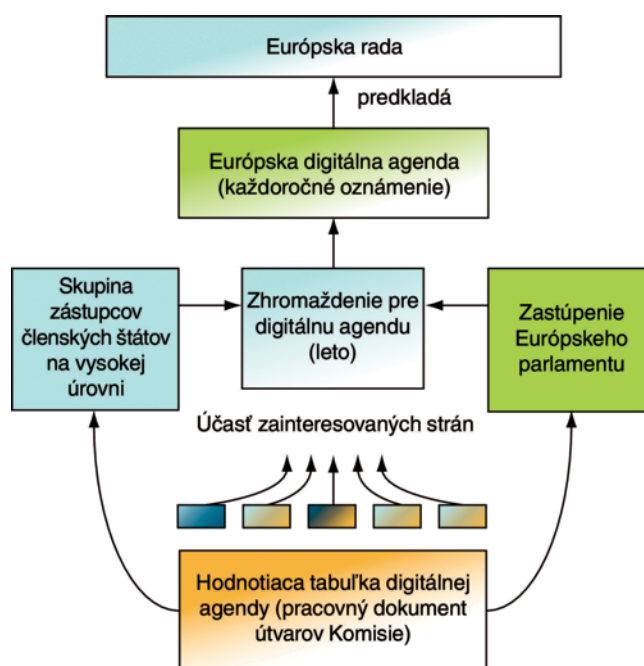
3.4 Politická iniciatíva obsahuje sto opatrení a 13 kľúčových výkonnostných cieľov, ktoré sa majú realizovať počas nasledujúcich desiatich rokov, vrátane viac než tridsiatich legislatívnych iniciatív. Agenda pozostáva zo siedmich politických pilierov a uznáva, že dosiahnutie týchto cieľov má kritický globálny rozmer.

3.5 Realizácia a správa

Nasledujúci diagram zobrazuje riadiacu štruktúru, na základe ktorej sa má realizovať digitálna agenda.

Obrázok 2

Cyklus správy európskej digitálnej agendy

4. Prípomienky

4.1 Neprimeraná realizácia politických iniciatív ešte viac posilnila stagnáciu európskeho digitálneho hospodárstva spôsobenú fragmentáciou a nedostatočnými investíciami. Je preto nevyhnutné, aby Komisia použila „vlajkovú loď“ digitálnej agendy na oživenie dobrých vzorov a príkladov, ako aj osvedčených postupov v oblasti riadenia, aby Európa dosiahla digitálne hospodárstvo s vysokým rastom, ktoré potrebuje.

4.2 Keďže sa škála a intenzita investícií do IKT a stimulovanie digitálneho hospodárstva neustále rozširujú, je dôležité, aby plány výdavkov EÚ boli sprevádzané lepším a prísnejším dozorom a zodpovednosťou za využitie prostriedkov.

4.3 Efektívnosť a účinnosť výdavkov EÚ na výskum a vývoj má kritický význam: musíme totiž maximalizovať výhody plynúce z veľkých investícií, ktoré budú realizované. Je dôležité, aby boli programy a projekty výskumu a vývoja odlišné, a aby nedochádzalo k zbytočnej duplicitě na vnútroštátnej, medzinárodnej alebo technologickej úrovni.

4.4 Európa je priveľmi závislá od veľkých celosvetových spoločností z oblasti IKT pokiaľ ide o softvér a služby. Medzi prvými desiatimi celosvetovými spoločnosťami pôsobiacimi v oblasti IKT sa nachádza len jedna európska spoločnosť – Nokia – a v prvej desiatke celosvetových spoločností zaoberajúcich sa vývojom softvéru sa nachádza tiež len jediná európska spoločnosť – SAP.

4.5 Otvorené štandardy zohrávali kritickú úlohu pri rozvoji a úspechu internetu. Európa by výslovne mala podnecovať otvorené štandardy na ulahčenie konkurencie a zmenšenie prekážok vstupu začínajúcich podnikov na trh, vrátane podnikateľov zo súkromného sektora a sociálneho hospodárstva. Mohutná podpora otvorených štandardov podľa akčného plánu interoperability a noriem by takisto pomohla pri rozvoji európskych spoločností v oblasti IKT, ktoré môžu hospodársky súťažiť na celom svete.

4.5.1 EÚ potrebuje vytvoriť také hospodárske prostredie v Európe, ktoré by podporovalo rozvoj inovatívnych a silných spoločností IKT, ktoré by prípadne mohli súťažiť na svetovej scéne.

4.5.2 Dobrý „domáci trh“ má veľký podiel na tom, aby sa z energických MSP stali celosvetoví giganti zajtraška; je potrebné riešiť problémy fragmentovaných digitálnych trhov a nedostatku interoperability s cieľom podporiť skrytý potenciál európskych spoločností IKT.

4.6 Masívne výdavky USA na IKT spôsobujú odliv mozgov z Európy. Očakáva sa, že federálny trh s informačnými technológiami dosiahne v USA v období rokov 2011 – 2015 kumulatívnu hodnotu 530 mld. USD, čo do roku 2015 predstavuje ročné výdavky vo výške 115 mld. USD. Európa potrebuje svoju pozornosť agresívne zamerať na vlastné výdavky na IKT, ak chce držať krok s vývojom digitálneho veku.

4.7 Správa o víruse Stuxnet, ktorý útočí na kritické priemyselné kontrolné procesy (17), spôsobila, že sa otázka kybernetickej bezpečnosti a ochrany kritických informačných infraštruktúr dostala do popredia vládnych programov.

4.7.1 V súčasnosti je Európa vo veľkej miere závislá od IKT pokiaľ ide o vytváranie bohatstva a kvalitu nášho života. Je dôležité, aby bola naša rastúca závislosť od IKT vykompenzovaná zvyšujúcou sa vyspelosťou bezpečnostných opatrení s cieľom ochrániť kritické informačné infraštruktúry (energia, voda, doprava, bezpečnostné systémy, atď.) a chrániť občanov pred počítačovou kriminalitou.

4.7.2 Výbor odkazuje Komisiu na svoje stanovisko o ochrane kritických informačných infraštruktúr (18). Výbor je presvedčený predovšetkým o tom, že Európa potrebuje silné vedenie, kde by právomoci mal vhodný orgán, aby sa zabezpečila primeraná ochrana EÚ pred útokmi.

4.8 Zelená kniha Komisie o demografických zmenách zdôrazňuje demografický posun v Európe smerom k rýchlemu starnutiu obyvateľstva sprevádzanému znižujúcim sa počtom mladých ľudí. Aj keď to predstavuje mnoho výziev, sú takisto príležitosti zahŕňajúce technologické inovácie, ktoré môžu zlepšiť kvalitu života starších a postihnutých ľudí, zmierniť ekonomické problémy starnúceho obyvateľstva a vytvoriť v Európe nové hospodárske a podnikateľské príležitosti. Predpokladá sa, že nové IKT pre starších ľudí budú zohrávať dôležitú úlohu pri riešení niektorých budúcich problémov. Európa preto musí plánovať, ako môže technológia reagovať na potreby starnúcej spoločnosti, keďže IKT

môžu prispieť k zlepšeniu kvality života, zachovaniu zdravia, dlhšiemu nezávislému životu a aktívnej pracovnej účasti v spoločnostiach. Mohlo by sa ponúkať množstvo služieb, napríklad v oblasti komunikácie, nakupovania, bezpečnosti a zdravia.

4.9 Pretože záujmy občanov Európy a záujmy celosvetových spoločností z oblasti IKT nie sú vždy zhodné, je potrebné vyvážiť záujmy občanov a záujmy podnikov.

4.10 Jazyková rozmanitosť je pre Európu osobitnou výzvou pri vytváraní živého jednotného digitálneho trhu tovarov a služieb. Na to, aby sme dokázali úspešne čeliť tejto výzve je potrebných viac investícií.

4.11 Dostupnosť vysokokvalitného obsahu a služieb na webe je hlavným podnetom záujmu užívateľov. Postupné spúšťanie elektronických služieb zo strany vlád a verejných orgánov v EÚ je značne nejednotné a tým, ktorí zaostávajú, je potrebné pomôcť pri ich snahe presadzovať programy; oveľa viac sa dá urobiť predovšetkým v oblasti elektronického verejného obstarávania tovaru a služieb.

4.12 Podporovanie odvetvia cezhraničného elektronického obchodovania v EÚ je veľmi zložitý proces. Aby sme prekonalí priekopnícku fázu elektronického obchodovania, je potrebné, aby toto obchodovanie bolo jednoduché a bezpečné. V súčasnosti vytvára právna, jazyková, kultúrna a technologická fragmentácia medzi 27 členskými krajinami EÚ značné bariéry pre rozvoj otvoreného sektora elektronického obchodovania v celej EÚ. Každý problém musí byť riešený samostatne, ale zavedenie e-ID pre každého občana a certifikácia elektronických obchodníkov v celej EÚ si vyžadujú dlhý čas.

4.13 Dobrý príklad certifikácie elektronických obchodníkov sa dá nájsť v Holandsku. Obchodné združenie online predajcov založilo certifikačný inštitút s nezávislým dozorným výborom. Všetci členovia tohto združenia musia dodržiavať kódex správania a používať štandardnú zmluvu so zákazníkom, ktorú odsúhlasila Holandská organizácia spotrebiteľov – Consumentenbond. Vo vzťahu k autorizovaným elektronickým obchodníkom sa zákazníci môžu uchýliť k štruktúrovanému postupu reklamácie s cieľom vyriešiť prípadné spory. Informovanosť o tejto certifikácii je veľká, až 83 % online spotrebiteľov pozná certifikačný štítok. Výbor očakáva, že Komisia podnikne opatrenia na implementáciu režimu certifikácie pre elektronických obchodníkov v celej EÚ.

4.14 Ľudia, ktorí začínajú web a internet používať prvýkrát, sú výnimočne zraniteľní vo vzťahu k počítačovým zločincovi a bezohľadným obchodníkom. Zraniteľným užívateľom, či už ide o dospelých alebo o deti, je potrebné poskytnúť všetku ochranu, ktorá by im pomohla používať bezpečné online prostredie (19).

(17) <http://www.nytimes.com/2010/09/27/technology/27virus.html> a <http://www.ft.com/cms/s/0/e9d3a662-c740-11df-aeb1-00144feab49a.html?ftcamp=rss>.

(18) Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 98.

(19) EHSV vydal za posledných 15 rokov niekoľko stanovísk na túto tému. Dve najnovšie stanoviská vyšli v Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 69 („Vplyv interaktívnych sociálnych sietí“), a Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 61 („Ochrana detí, ktoré používajú internet“).

4.15 Komisia by do svojej výročnej správy o pokroku mohla zaradiť osobitnú časť venovanú zdravotným postihnutiam, aby sa v rámci Digitálnej agendy pre Európu zisťoval a meral pokrok aj v tejto oblasti.

4.16 V európskom online hospodárstve bez hraníc je dôležité, aby bol Europol vybavený na sledovanie komerčných a spoločenských aktivít tak, aby boli bezpečné pre všetkých užívateľov.

V Bruseli 8. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Predplatné na rok 2011 (bez DPH, vrátane poštovného)

Úradný vestník EÚ, séria L + C, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	1 100 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, tlačené vydanie + ročné DVD	22 úradných jazykov EÚ	1 200 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	770 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, mesačné (súhrnné) DVD	22 úradných jazykov EÚ	400 EUR ročne
Dodatok k úradnému vestníku (séria S), Verejné obstarávanie a výberové konania, DVD, jedno vydanie za týždeň	viacjazyčné: 23 úradných jazykov EÚ	300 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria C – konkurzy	jazyk(-y), v ktorom(-ých) sa konajú konkurzy	50 EUR ročne

Úradný vestník Európskej únie, ktorý vychádza vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, si možno predplatiť v ktoromkoľvek z 22 jazykových znení. Zahŕňa sériu L (Právne predpisy) a C (Informácie a oznámenia).

Každé jazykové znenie má samostatné predplatné.

V súlade s nariadením Rady (ES) č. 920/2005 uverejneným v úradnom vestníku L 156 z 18. júna 2005 a ustanovujúcim, že inštitúcie Európskej únie nie sú viazané povinnosťou vyhotovovať všetky právne akty v írskom jazyku a uverejňovať ich v tomto jazyku, sa úradné vestníky uverejnené v írskom jazyku predávajú osobitne.

Predplatné na dodatok k úradnému vestníku (séria S – Verejné obstarávanie a výberové konania) zahŕňa všetkých 23 úradných jazykových znení na jednom viacjazyčnom DVD.

Predplatitelia Úradného vestníka Európskej únie môžu získať rôzne prílohy k úradnému vestníku, ktoré sa budú zasielať na základe jednoduchej žiadosti. O vydaní týchto príloh budú informovaní prostredníctvom oznámení pre čitateľov, ktoré sa vkladajú do Úradného vestníka Európskej únie.

Predaj a predplatné

Rozličné platené publikácie, rovnako ako aj Úradný vestník Európskej únie, si možno predplatiť a získať u obchodných distribútorov. Zoznam obchodných distribútorov možno nájsť na tejto internetovej adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) poskytuje priamy a bezplatný prístup k právu Európskej únie. Na stránke si možno prehliadať Úradný vestník Európskej únie, ako aj zmluvy, právne predpisy, judikatúru a návrhy právnych aktov.

Viac sa dozviete na stránke: <http://europa.eu>

